

**Allah
Evren
İnsan**

Remzi KAPTAN

Allah Evren İnsan

Remzi KAPTAN

Allah, Evren İnsan adlı bu çalışma Remzi Kaptan'ın çeşitli zamanlarda yazdığı yazılardan ve yaptığı sohbetlerden derlenmiştir.

Remzi Kaptan, 1976 yılında K. Maraş'ta dünyaya geldi. Bir çok Maraşlı Alevi gibi çocukluğu Maraş olaylarının ağır etkisi altında geçti. Remzi Kaptan, kişilik bilincine ulaştıktan sonra tercihini Alevilik yoluna hizmetten yana yaptı. Bu tercihin gereği olarak Alevilik yoluna hizmetini sürdürmeye devam ediyor.

İletişim için:

remzi.kaptan@yahoo.com

Giriş

Yaşam nedir?

Yaşamın anlamı yok mu?

Bütün bunlar tesadüf mü?

Her şey boş mu?

Yani öylesine mi?

Yoksa her şeyin bir nedeni, sebebi mi var?

Basit, çıplak, yalın, açık, net, sade... mi her şey? Yoksa karmaşık, saçma, akıl almaz, inanılmaz, çelişik... mi her şey?

Allah, Evren, İnsan.

Bizler bazı sorular sorup, cevaplar bulmaya çalışacağız. Öncesizliği, sonsuzluğu sorgulayacağız. Sorgulamak denilince belki farklı çağrışımlar yapıyordur. Aslında kendimizi sorgulayacağız. İç dünyamızla muhasebeye girişeceğiz.

İç dünyayı oluşturan dış dünyadır. Dolayısıyla iç dünyayla hesaplaşmak aynı zamanda dış dünyayla da hesaplaşmaktır.

Sonuçları, nedenleri, niçinleri hesaplayacağız, sorgulayacağız, anlam vermeye çalışacağız. Atom çekirdeğini oluşturan elektron, proton ve nötrondan tutun insanı oluşturan 100 (yüz) trilyon hücreye kadar, insanın anlam veremediği duygu ve düşüncelerinden tutun evrenin sınırsızlığına, galaksilere, güneş sistemine, gezegenlere, yıldızlara kadar. Ve tabi ki, Kur'an'dan,

Hız. Peygamberden ve Ali'den bahsedeceğiz. Hız. Peygamberin, Ali'nin düşüncelerinden, eylemlerinden kendimize bir pusula çıkartacağız. Bu pusulayı bulanların nasıl bulduğunu irdeleyip, hedeflerine nasıl ulaştıklarını, nasıl bir strateji hazırlayıp, hangi taktikleri kullandıklarını bulmaya çalışacağız.

Sade, yalın, anlaşılır bir şekilde izah etmeye çalışıp, iyi olana hizmet edeceğine inandığımız bilgilerimizi bütün insanlıkla paylaşmaya çalışacağız. Biliyoruz ki, paylaştıkça artan yalnız bilgidir. Diyoruz ki, bizler maneviyat denizine bir damla misali katkıda bulunmaya çalışacağız.

Yığınla düşünsel sorunların buhranında çırpınan insana bilgimizi, dostluğumuzu, samimiyetimizi sunmaya çalışacağız. Oniki İmamların yol göstericiliğinde tarihsel çözümleri, bilgileri bugünün ve geleceğin insanına sunmaya çalışacağız. "Ben kimim?" sorusunu soran, yaşamın anlamını öğrenip yaşamına bu doğrultuda anlam vermek isteyenlere, kararlarında yardımcı olacağımızı ümit ediyoruz.

Gerçeğe hü!

Allah, Eyvallah

ALLAH'IN VARLIğI

“Şüphesiz, göklerin ve yerin yaratılmasında, gece ile gündüzün art arda gelişinde, insanlara yararlı şeyler ile denizde yüzen gemilerde, Allah'ın yağdırdığı ve kendisiyle yeryüzünü ölümünden sonra dirilttiği suda, her canlıyı orada üretip yaymasında, rüzgarları estirmesinde, gökle yer arasında boyun eğdirilmiş bulutları evirip çevirmesinde düşünen bir topluluk için gerçekten ayetler vardır.” (Bakara suresi 164. Ayet)

Yukarıdaki ayeti Allah'ı tanımak için sorulan sorulara bir ön cevap niteliğinde verdik. Düşünün ki, her sanat eserinin bir sahibi var. Peki en büyük sanat eseri olan evrenin sahibi kim? Dünyanın, insanın sahibi kim? Yapılan bütün planların planlayıcısı vardır. Peki evrenin, dünyanın ve insanın muazzam güzellikteki planının planlayıcısı kimdir? Bizce bu soruların cevabı açıktır. Ya sizce?

Evrende her şey bir plan program dahilinde yürümektedir. Dünyada da öyle. Yalnız dünyanın dengesini bozan insandır. İnsanın dünyayı neden ve nasıl bozduğunu diğer bölümlerde teferruatlı bir şekilde açıklayacağımız için burada kesiyoruz.

Evet, Allah vardır. Allah tektir. Az buçuk düşünme yetisinde olan birisi bu gerçeği görür. **Bazı cahil kimseler, din adına yapılan yanlışları Allah'a mal etmeye çalışıyorlar. Güya böylece Allah'ı inkâra çalışıyorlar.** Bunlar saçmadır.

İnsanların uydurduğu batıl inançları, hurafeleri Allah'ın yokluğuna delil olarak göstermek saçmalaktır. Bazen saçmalıklar öyle sınır tanımaz hâle geliyor ki, bazı kimseler Allah'ı yukarıda oturan ak sakallı bir dede olarak algılıyorlar. Bunlar gelenekten gelen hurafelerin içselleştirilmesinden başka bir şey değildir. Bizler yer yer bütün bunları açmaya çalışıyoruz. Şimdi tekrar Allah'ın varlığına dönelim. Bilimsel olarak da kanıtlanmıştır ki, evrendeki her şey bir denge durumundadır. Aynı denge dünya ve insan için de geçerlidir. **Dünyadaki canlı cansız ne varsa, hepsinin bir manası ve işlevi vardır.** İnsan bedeni de öyle. İnsan bedenini oluşturan uzuvların hepsinin bir işlevi vardır. Bütün uzuvlar mükemmel derecede görevlerini yerine getiriyor. Meselâ insanın karaciğeri. Bu organ yığınla görevi yerine getiriyor. Karaciğer; proteinleri, madeni tuzları, şekeri, yağ asitlerini içerisinde barındırıyor. İhtiyacı olan bir organa bunları takviye etmesi için bir sinyal yetiyor. Böbrekler hakeza aynı mükemmellikte çalışıyorlar. Böbrekler bir dakikada bir litre kanı süzüyorlar. İnsanın yapısı mükemmel ötesi. Adeta bir mucize. Burada organların işlevlerini, yapısını uzun uzadıya tartışmak yersiz. Bizce vücudumuz mükemmel bir şekilde dizayn edilip, programlanmıştır. İnsanın her bir hücresinde 2000 (iki bin) kadar kimyevî lâboratuarın faaliyeti gerçekleşmektedir. Çıplak gözle görülmeyen bu cisimde gerçekleşen faaliyetleri öğrendikçe insan adeta dehşete düşüyor. Bilimsel çalışmalar geliştikçe, hücre yapısının detayları öğrenildikçe, insanın mutlak olan Allah'ın varlığına inanmaması mümkün değil. Bazıları

bilimsel verileri akıllarınca Allah'ı inkâr etmek için kullanmaya çalışıyorlar. Bu oldukça anlamsız bir çabadır. Çünkü insanoğlunun bildikleri bilmediklerinin çok çok çok altındadır. Felsefi bir tanımla şöyle somutlayabiliriz insanoğlunun bilgisini: “İnsanoğlu neyi biliyor? Bir şey bilmediğini biliyor!”.

Allah vardır. Yerin ve göğün yaratıcısıdır. İnsanoğlu ondan gelmiştir, ona dönecektir. Bizim açımızdan bunları tartışmanın gereği yok. Kur'an'daki ifadeye göre “düşünenler için çok delil vardır”. İnsanın yapısından tutalım evrene, dünyaya kadar. Canlı cansız ne varsa hepsi birer delil niteliğindedir. Ama maalesef toplumlar, din adına ve dinle inançla en küçük bir alâkası dahi olmayan sebepler yüzünden Allah'ı inkâra kalkışıyorlar. Allah'ı inkâr etmeleri Allah için pek bir şey değiştirmiyor. Ama insanlar için çok önemli. İnançlı insan ile inançsız insan arasında önemli farklılıklar vardır. Şimdi burada genişçe bir parantez açıp, içine yazdıklarımızın altını çizelim. **İnançlı insan derken her türlü kötülüğü kendisine meslek edinmiş, kendi dar bilgileri ile yetinen, sürekli olarak geriliği yaşayan, din adına hurafeleri yaşayan, Allah adına insan öldüren, bağnazlık-yobazlık edip çağdaş gelişmeye kendi mezhepsel, tarikatçı yapısından dolayı set koymaya çalışan bir insan tipinden söz etmiyoruz.** Biz bu tür kişiyi inançlı olarak göremeyiz. Kendi geriliğini, egoistliğini, eskimiş geleneğini inanç adına birileri dayatırsa, bunu kabul etmemek en doğru tutumdur. Siyasi, ekonomik, toplumsal çıkarı için insanların inançları ile oynandığı için maalesef bir çok kimse inançtan uzaklaşmıştır. Bu tür

yobazların yaptıklarını görünce insanlar, Allah'ın varlığı konusunda bile şüpheye düşmüşlerdir. Oysaki bilinmelidir ki, yeryüzünde Allah kimseye benim adıma insan öldürün diye bir görevlendirmede bulunmamıştır. Allah'ın bu tür insanlara ihtiyacı da yoktur. Allah bilinen ve bilinmeyen her şeyden, herkesten ve her yerden üstündür. Tekrar belirtelim ki, insanların yanlışlarından Allah sorumlu değildir. İnsanın insana yaptığı zulümden Allah sorumlu olamaz, bunu insanların kendileri yapıyorlar. Bazı sivri zekâlılar diyor ki, “madem Allah var, öyleyse neden savaşlarda ölen çocuklara müdahale etmiyor?”. İlk başta oldukça mantıklı gelen ve Allah'ı inkâr etmek isteyenlerin sıkça başvurduğu bu ve buna benzer argümanlar, asgari düzeyde bir bilgi olsaydı söylenmezdi. Çünkü Allah insanı topraktan yaratmıştır. Neden toprak? Neden taş, kaya, ağaç, su veya başka bir maddeden değil de topraktan yaratmıştır? Bu oldukça önemlidir. Allah, insanı topraktan yaratmıştır ve ona kendi nefesinden/nefs/ruh üflemiştir. Bunun anlamı nedir? Bunun anlamı; insan hem toprak olmaya hem de tanrısal birliğe, gerçeğe ulaşmaya muktedirdir. Yani insan toprak olup aşağılanır da, Allah'ın birliğine de varabilir. (Bazıları burada toprağı kötilediğimizi düşünebilir. Bilinsin ki, bu benzetmeler semboliktir).

İnsan iradesi itibariyle özgürdür. İyiyi de, kötüyü de ayırt edebilecek düzeydedir. Dolayısıyla savaşta masum insanlar ölüyorsa, bunun sorumlusu ve suçlusu insanın kendisidir. Allah insanı özgür bırakmıştır. Yaptığı iyiliklerden de, yanlışlardan da

insanın kendisi sorumludur. Bu konuyu ileriki bölümlerde genişçe açacağız. Gelelim tekrar Allah'ın varlığına.

Dedik ya; düşünenler için Allah'ın olmadığı, her şeyin nedensiz, sebepsiz olduğu düşünülemez. Her şey Allah'ın varlığına delildir. Dünyanın güneşle arasındaki mesafe ideal dengededir. Anlaşılır bir anlatımla ifade etmeye çalışırsak; eğer dünya güneşe şu an bulunduğu noktadan biraz daha uzak olsaydı tamamiyle donacaktı ve böylece yaşam olmayacaktı. Eğer dünya güneşe şu anki konumundan daha yakın bir durumda olsaydı yine yaşam olmayacaktı. Çünkü aşırı sıcaklık yaşam olanağını engellerdi. Her halûkârda muazzam bir denge ile karşı karşıyayız. Bu kendiliğinden mi oldu dersiniz? Yoksa belli bir projenin sonucu mu? Karar Sizin!

İnandığımız Allah

Bizlerin hayattaki bütün çabası, çalışması, hedefi anlamına uygun bir yaşamın sahibi olmak içindir. Yüce yaratıcının sonsuz güzellikler bütünü olarak bizlere şunmuş olduğu bu yaşamı, bu güzelliklere uygun şekilde yaşamaktır.

Yaşam; sevgi üzerine şekillenmiştir, sevgiden zuhur etmiştir. Sevgi, bizleri anlamaya, anlamına uygun bir yaşama götüren anahtar niteliğindedir.

Sevgiden dolayı oluşmuş olan yaşam ne yazık ki çoğunlukla adeta oluşum gerekçesine zıt bir şekilde yaşanılıyor/yaşatılıyor.

Neden bu böyle?

Bunun birden fazla nedeni var. Konumuz “neden insanlar sevgiden oluşmuş yaşamı özüne aykırı bir şekilde yaşıyorlar?” değil.

Asıl konumuz inandığımız Allah'ın esas itibariyle başlı başına sevgi olduğudur.

Bizlerin inandığı, bağlandığı, tabii olduğu, layık olmaya çalıştığı Yaratıcının, insan aklının alamayacağı kadar sonsuz ve sınırsız bir sevgisi ve merhameti vardır.

Merhameti, af ediciliği, yüceliği, sevgisi insani kriterlerle kıyaslanmayacak kadar büyük, sonsuz ve sınırsızdır.

Bu noktada insan aklının bu sevgiyi açıklamaya gücü yetmez.

Gücü ancak onun kavranmayacak kadar sonsuzlukta, sınırsızlıkta olduğunu açıklamaya yeter.

Eğer insanda bu sevgi oluşmuşsa cennetin, cehennemın bir anlamı kalmıyor. Yunus Emre'nin de belirttiği gibi;

Cennet cennet dedikleri
Birkaç köşkle birkaç huri
İsteyene ver sen onu
Bana seni gerek seni.

Bizlerin inandığı Allah, savaşta kullarına telkin eden, korkutucu, cezalandırıcı bir Allah değildir.

Bizlerin inandığı Allah, dili, cinsiyeti, rengi, dini, kavmi farklı diye insanları ayırt edip sırf bu özelliklerinden dolayı bazı insanları cezalandıran ve ya mükafatlandıran bir Allah değildir.

Bizlerin inandığı Allah, insanların kendisi için savaşta kavga etmelerini isteyen bir Allah değildir.

Bizlerin inandığı Allah, merhameti/sevgisi/şefkati sonsuz ve de sınırsız olmalıdır.

Bizlerin inandığı Allah, doğuştan gelen bir özellik olan kavim, ırk, dil, cinsiyet gibi nedenlerden dolayı insanlar arasında ayırım yapmayandır. Adaleti gerçek adalet olmalıdır.

Cehennemden korktuğumuz için Allah'a inanmıyoruz. Cenneti hedeflediğimiz için, cennete çok gitmek istediğimiz içinde Allah'a inanıp ibadet etmiyoruz.

Bunlar bizlerin inanması ve ibadet etmesi için basit gerekçeleridir.

Bizlerin inanması ve ibadet etmesi cennet sevgisi, cehennem korkusu için değildir. Şükürden, yaşamın –var olmanın-güzelliğinden dolayıdır.

Allah sevgisi, Allah'ın sonsuz güzellikleri karşısında şükürdür inanmak ve ibadet.

Başlı başına var olmak, yaşıyor olmak, nefes alıp vermeyi bile soylu bir olay olarak algılamak bile yeterlidir inanç ve ibadet için.

EVRENİN YAPISI

Belirttiklerimizin temelini oluşturan bilgiler genel bilgilerdir. Bu konuda kafaları bulandıracak çeşitli teknik kavramlardan ve detaylardan bahsetmeyi gereksiz görüyoruz. Yine belirttiklerimiz her ne kadar genel bilgiler ve bizlerin dağarcığında hazır bulunan temel bilgiler olsalar da, bazı kimseler tarafından yanlış anlamlar verilmektedir. Bu tür eleştirilerin samimiyetsizlik ve önyargıdan kaynaklandığı görüşünderiz.

Bütün bunlardan yola çıkarak Evren hakkında bazı bilgilerin, görüşlerin, düşüncelerin aktarımına başlayalım.

Bir çok noktanın başlangıcını yaptığımız gibi burada da sorularla bir başlangıç yapalım.

Evren nedir, sınırsız, sonsuz mudur?

Yıldızların düzeni nasıl işliyor?

Başka güneş sistemleri var mı?

Evrenin herhangi bir noktasında dünya gibi bir yapı var mıdır?

Dolayısıyla evrende yaşayanlar var mıdır?

Evren nedir, nasıl oluştu?

Niçin oluştu?

Soruları yığınla çeşitlendirip devam edebiliriz. Ama bu sorulan soruların cevaplanması bile oldukça güç. Tarih boyunca ve

günümüzde bir çok kimse bunları sorup çeşitli cevaplar vermekte. Fakat verilen cevaplar yığınla soruyu da beraberinde getirdikleri için, varolan çözümsüzlüğe bir düğüm daha atmış oluyorlar. Herkesin olmasa dahi genelin üzerinde hemfikir olacağı bir kanıt, düşünce, tez ne yazık ki yok.

Bizler de bütün bunlardan yola çıkarak, temel görüşlerimiz doğrultusunda bir neticeye varabiliriz. Bütün bu varışlar, Allah'ın varlığına ve tekliğine varıştır. Mesela geceleyin açık bir havada başımızı göğe kaldırıp baktığımızda yüzlerce yıldız görürüz. Aynı göğe, gelişmiş bir teleskop ile bakıldığında milyarlarca yıldız görülmektedir.

İlginç değil mi?

Milyarlarca yıldız, koca bir evren. Peki biz insanlar bu evrenin neresinde duruyoruz? Ve durduğumuz yer ne kadar büyüklükte?

Güneş dünyadan bir (1) milyon kat daha (hatta daha fazla) büyüktür (güneşin çapı dünyanınkinden 109 kat daha büyüktür hatta hacmi ise dünyanınkinin 1.300.000 katıdır). Güneş ışığı saniyede üçyüzbin (300.000) km yol alır. Dünyaya sekiz (8) dakikada ulaşır. Güneşin içindeki sıcaklık yirmi (20) milyon, yüzeyindeki ise altıbin (6.000) derecedir. Güneş sistemi saniyede yirmi (20) km hızla Herkül burcundaki Vega yıldızına doğru hareket ediyor. Farkında değiliz ama günde iki (2) milyon km yol alıyoruz. Ayrıca güneş her saniye sistemiyle birlikte ikiyüzelli (250) km hızla galaksi merkezi etrafında dönüyor.

Güneş sistemiyle maddenin en küçük parçası olarak nitelendirilen atom arasında ilginç benzerlikler bulunmakta. Atomun bir çekirdeği ve etrafında dönen elektronlar vardır. Güneş sisteminin de etrafında gezegenler bulunuyor. Güneş, sisteminin % 99'u kadar büyüklükte, çekirdek de elektronlarına göre öyle. Çekirdek, elektronları kendine çekmekte. Güneş de gezegenlerini çekim gücüyle kendine çekiyor. Elektronların yörüngeleri ve hızları var. çekirdekle elektronlar arasında da büyük boşluklar bulunuyor. Gezegenlerin de yörüngeleri, hızları ve güneşle gezegenler arasında büyük bir boşluk mevcut. Buradaki maksadımız, bütün bunları aktarırken aradaki ilginç benzerliklere dikkat çekmektir. Yani aslında güneş makro anlamda bir atom oluyor. Atom da mikro anlamda bir güneş. Güneş, gözle görülmeyecek şekilde küçülse atom benzeri olacak, atom da büyütülse güneş gibi olacak.

İlginç ve mucize olarak değerlendirdiğimiz evrenin yapısıyla ilgili bazı bilgileri aktarmaya devam edelim.

Dünyaya en yakın yıldız olarak bilinen Alfa Centuare'nin ışığı dörtbuçuk (4,5) yılda dünyaya ulaşmaktadır. Daha ileride yer alan Sirius yıldızının ışığı ise sekiz (8) yılda dünyaya ulaşmaktadır. Dünyaya iki nokta iki (2.2) ışık yılı uzaklıkta yer alan Andromeda galaksisine saniyede bin (1000) km hız yapabilen bir araçla gidilseydi, onaltı (16) milyon yılda varılırdı. Bu bilgiler ilginç, aslında "ilginç" kavramıyla anlatılamayacak kadar ilginç. Güneş sisteminin yer aldığı galaksi içerisinde

ikiyüz (200) milyar yıldız bulunuyor. Kainattaki galaksi sayısının ise yüz (100) milyar olduğu tahmin ediliyor.

Ya bütün bunların ötesi?

İşte anlatmak için çırpındığımız budur. Yani insanlar aslında boş diyebileceğimiz hırsların, iktidarların, heveslerin peşinde koşmaktan bu muazzam gerçekliği göremiyorlar.

Ortada bir gerçek var. Gerçeğe bakılıyor ama görülüyor. Bakmak görmek değildir.

Bilmiyoruz. Bildiğimiz, bir şey bilmediğimizdir.

Evren hakkındaki bilgilerimiz sıfır olmayıp, sıfırın altında ekside seyir etmektedir.

Gökte, yerde, doğada, insanda muazzam bir denge var. Kendimizi bu dengenin içinde nereye koyuyoruz?

Nereye koymamız gerekiyor?

Hayatımızı etkileyen kararlar alırken, yaşamımızı belirleyen davranışlarda bulunurken bu dengeyi hesaba katıyor muyuz?

“Hesaba katmam, doğdum öleceğim ne olacak ki?” gibi bir mantıkla yaşana biliniz. Ama bunun ardına düşenlerdir söylemek istediklerimiz. Yaşamın anlamını bilmeyen ve bilmek istemeyen, hayatını mutfak ile helâ arasında geçirmek isteyenler elbette bunu yapmakta özgürdürler. Yaşamın nedenini, niçinini sorgulayan, araştırıp öğrenmek isteyenlere ve böylece yaşantısını anlamlı kılanlara damla misali bir katkıda bulunmaya

çalışıyoruz. Belki bazı şeyleri tekrar etmek durumunda kalıyoruz. Bıktırma pahasına da olsa, bu tekrarları vurgulamak durumundayız. Bizce bunlar gerçeği görmede ve hayatı bu gerçeğin doğrultusunda doğru bir şekilde yaşamada önemli işaretler konumundadır.

Gerçeği arayan insan eninde sonunda bulur. Yeter ki, samimi ve iyi niyetli olunsun.

Kötülerin geçici zaferleri olabilir. Bu, gerçeği arayanları durdurmamalıdır.

İşte evrenin nizamı.

Anlamak isteyenler için yığınla belge mevcut. Bir yüzme örneği ile somutlaştırabiliriz. Bizlerin yapmak istediği, yüzmek isteyenlere bazı bilgiler ve tavsiyelerde bulunmaktır. Yüzmek istemeyenlere, suyun duruluğunda ve arıtlılığında arınmak istemeyene sözümüz kâr etmez. Yüzmeyi bilenler bilgilerini tazeleyecek, belki de bazı eksiklerini gidereceklerdir. Yüzme bilmeyen ama yüzmek isteyen insan için, gücümüzün yettiğince bazı şeyleri aktarmaya çalışacağız. Sorumuzu netleştirip cevabı size bırakalım: sizin su ile aranız nasıl?

İNSANIN YAPISI

Bazıları aksini iddia etmekte özgürdürler. Ama bizce insanın yapısı iki türdür. Maddi ve manevi. Ruhsal ve bedensel.

Bazı düşünürler, akımlar, gruplar insanı sadece bir boyutuyla kabul etmekte. İnsanın bedensel ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçların giderilmesi / giderilmemesi sonucu ortaya çıkan çelişkileri kaynak göstererek, insanı tanımlamaya çalışıyorlar. Diğer tek boyutlu grup ise insanı sadece ruhsal boyutuyla ele alıyor. Ruhun gizemini, karmaşıklığını açıklamaya çalışarak, insanın yapısını açıklamaya çalışıyor.

Bazıları beden ruha hizmet için varolduğu inancında. Bazıları ruhu yok sayıyor. Her şeyi maddi varlık temelinde ele alıyor. Bu konuda bir çok örnek verebiliriz. Bilinmesi gereken, insan sadece ruhsal boyutuyla ele alınamaz. Yine sadece insanı fizyolojik yapısıyla anlamaya çalışmak eksik bir anlam olur.

İnsanı hem ruhsal hem de bedensel olarak yani komple bir şekilde ele alarak çözebiliriz. Salt ruhsal anlayış bizi içinden çıkılmaz bir mistisizme götürür. Yine sadece fizyolojik yapısını inceleyerek sonuçlar çıkarmak eksik bir sonucun çıkmasına sebep olur.

İnsanı bütün boyutlarıyla irdelemek, incelemek ve bunun sonucunda anlam vermek gerekiyor. Örneğin insan milyonlarca hücreden oluşuyor. Hücre yapısını incelemek bile nasıl bir yapıyla karşı karşıya olduğumuzu gösteriyor. Hücrenin öylesine

karmaşık bir yapısı var ki; ne söylesek yetersiz kalır. Hücreden başlayarak insan bedenini oluşturan bütün organların işlevlerini anlatmak yerine, yeri geldiğinde bazı bilimsel veriler vererek uzuvların önemini belirtmek yeterli olur. Bizlerin anlatmak ve kavratmak istediği; çeşitli organların detayları değil. **Bizlerin derdi; yaşama, dünyaya, evrene anlam verebilmek. Bunu yapmadaki amacımız daha anlamlı bir yaşam içindir.**

Mümkün merteye sade bir dil ile anlatmaya çalışıyoruz. Yine de bazı dilsel eksiklerimiz yüzünden düşüncelerimizin bazı kişiler tarafından tam manasıyla anlaşılmaması üzücüdür. Böylesi bir durumda düşüncelerimizin komple bir şekilde ele alınması gerekmektedir. Parçalar halinde bir değerlendirmenin eksik sonuçlar doğurması kaçınılmazdır. Bu uyarımızı da yaptıktan sonra yolumuza kaldığımız yerden devam edelim

İnancımız Gücümüzdür

Bütün insanların yegane amacı anlamına uygun, mutlu, huzurlu, dolu dolu bir yaşamın sahibi olmaktır. Bütün çaba, çalışma, didinme, uğraşma, anlam verme, arayış, fedakarlık... bunun içindir; anlam ve mutluluk dolu bir yaşam içindir.

Anlam ve mutluluk dolu bir hayata ulaşan veya böylesi bir hayata yakın olanlar başarılı olanlardır. Başarılı olmak içinde güçlü olmak gerekiyor.

Burada hemen bir parantez açıp başarı ve gücün standart bir tanımı olmadığını ve bunların göreceli, yani kişiden kişiye göre farklı olduğunu belirtelim. Bu manada başarının kriteri belli bir makam ve para sahibi olmak değildir. Elbette maddiyat oldukça önemlidir. Ama çok maddiyata sahibi olmaktan ziyade maddi anlamda namerde-merde muhtaç olmadan ve toplumsal bir yarar gözetilerek sürdürülen bir yaşamın sahibi olmak esas alınması gerekendir. Bizlerin bakış açışı bu çerçevededir.

Tekrar konumuza dönersek; güçlü olan başarılı olur, başarılı olan mutlu olur.

Nasıl güçlü olacağız?

İnancımız olan Alevilik bu noktada bizleri güçlendiren en temel dinamiktir.

Çokça çaba sarf edip bir türlü basit (bize göre) isteklerimizin, özlemlerimizin gerçekleşmemesi karşısında umutlarımızı

kaybedip bir köşeye oturduğumuzda, artık pes edip her şeyin sonuna geldiğimizi düşündüğümüzde; bize yine en büyük dayanak samimice, çıkarsız inandığımız inancımızdır.

İnancımız gücümüzdür.

İnancımız, bu noktaya gelmememiz için ve geldikten sonrada gücümüzdür.

İnancımız, hedefimiz/hedeflerimiz için adeta itici bir dinamo, zafere ve hedeflere taşıyıcımızdır.

Aleviliğe inanıyorsak asla yalnız kalmayız ve asla darda, zorda kalmayız. Bozatl Hızır her dem hazır ve nazırdır. Şahların sahi, Şah-ı Merdan Ali her zaman yanımızdadır. Cümle peygamberler şefaatçimiz, Ehlibeytin nuru yol göstericimizdir.

Ehlibeyt'e, Hz. Ali'ye, On İki İmamlar'a, Hacı Bektaş'a, Pir Sultan'a, Bozatl Hızır'a ve cümle yol ulularına, pirlere, erenlere inanıyor olmak bile başlı başına inanlar için tükenmez bir güç kaynağıdır. Sürekli olarak ışık saçarak yol gösteren delildir.

Alevi inancına inanıyor olmak kişiyi zorlu hayat yolunda çok badireleri kazasız, belasız ve sapasağlam olarak atlatıp yoluna devam etmek demektir. Ancak hemen altını çizelim ki öyle yüzeysel ve basit olarak inanmak, veya bir takım çıkarlar, beklentiler, hesaplar yaparak inanmak kişiyi hiç bir menzile götürmediği gibi, böylesi bir yaklaşım Alevi inancının özüne aykırı bir yaklaşımdır da.

Alevi inancına inanmak, beraberinde sorumluluklarda getiriyor.

Lafızda kalan, ucuz hesaplar sonucu ortaya çıkan bir inançla kişi menzil almadığı gibi gerisin geriye de gitmeye mahkumdur.

Aleviliğe inanmak güçlülüğü beraberinde getiriyor. Güçlülük de başarıyı, başarıda mutluluğu.

Neden böyle?

Neden Aleviliğe inanan insan güçlü oluyor?

Çünkü Aleviliğe inanan insan, insan olmanın bilincine varıyor.

Aleviliğe inanan insan aynı zamanda belli bir eğitim, öğrenim ve disipline de açık oluyor. Alevilik bu anlamda kişiyi eğitiyor. Kişinin eğitim yoluyla ham ervahlıktan çıkıp insani kamil olmasını hedefliyor.

Eğitim, öğrenim, disiplin, anlam verme, manaya ulaşmak/ulaşmaya çalışmak kişiyi güçlendiriyor.

Alevilik inancı gücümüzdür derken buna vurgu yapıyoruz.

Yoksa kişi “ben artık Aleviliğe inanıyorum, Bozatlı Hızır beni yalnız bırakmaz, Hz. Ali her zaman benimdedir” basitliğine indirirse inanmayı, yanlış bir davranış sergilemiş olur.

Israrlar tekrarlayalım; Aleviliğe inanmak bizlerin en temel kaynağı ve gücüdür. Bu inanmak beraberinde kişiliğimizi olumlu ve doğru manada geliştirip güçlendirir. Bu inanmış, temiz, samimi, mert, doğru, yalın... kişilikle ulaşmayacağımız

menzil, aşmayacağımız engel, çözmeyeceğimiz sorun yoktur. Alevilik aşkının ateşiyle yıkanmış, arınmış bir canında elbette Şah-ı Merdan her zaman yanındadır ve Bozatlı Hızırda yardımcısıdır.

Hızır Her Zaman Hazır Ve Nazırdır

*Karanlık bir gecede
gözlerim seçmez olmuşken hiç bir şeyi
uçurumun eşiğine gelmişken
ve artık adım adım yok oluşa yürüyorken
Hz. Hızır'dır beni yok oluştan kurtarıp cümle varlığa dahil
olmamı sağlayan*

Zaman değişmiş, uçurumların boyutu ve derinliği değişmiş, karanlığı aydınlığa çeviren teknoloji gelişmiş ancak Hızır'a olan ihtiyaç değişmiyor.

Zahiri manada Hz. Hızır'a belki ihtiyaç eskisinden azdır. Belki öyle bir zaman gelecek zahiri bir takım ihtiyaçlar için Hızır'a hiç başvurulmayacak. Ancak içsel manada insanoğlu yaşadığı müddetçe Hz. Hızır'a ihtiyaç duyacak ve Hızır insanoğlu var olduğu sürece insanlara yardım etmeye devam edecektir.

Hızır aleyhi selam salt bir dönem var olan veya bazı yaşamsal ihtiyaçların temini konusunda başvuru ve yardım umulan bir varlık değildir. Olayı böyle değerlendirmek inançlara kaba bir yaklaşım göstermektir. Hz. Hızır ve bu çerçevedeki inanç çok kadim bir inançtır. Adeta insanoğlunun genlerine işlemiş ve kalıtsal hale gelmiştir. İnsanoğlu çoğu kez farkında olmadığı halde yaşadığı her zorlukta, çektiği her sıkıntıda başvurduğu, yardım istediği ana kaynak Hz. Hızır'dır.

Bir çok coğrafyada, farklı topluluk ve kültürlerde bizdeki algılama, uygulama ve adlandırma ile biçimsel farklılıklar taşısada öz olarak Hızır ve Hızır'a inanç vardır. O topluluklarda bunun adı Hızır olmasa bile, biçimsel ve simgesel farklılıklar olsa bile özde aynı inanç mevcuttur. Dediğimiz gibi, bu inanç adeta insanoğlunun genlerine işlemiş bir inançtır. Dolayısıyla her toplulukta bir şekilde vardır. Bazı topluluklarda çok derin bir bağlılık ve bu inanç konusunda bir bilinç vardır, bazı toplumlarda ise üstü örtülmüş bir şekilde varlığını çok görünür olmamasına rağmen sürdürmektedir.

Hızır'ın her daim var olduğu, topluluğun gündelik yaşamında yer aldığı, kültürel olarak yaşatıldığı ve en önemlisi de inançsal ritüellerde önemli şekilde yer aldığı toplumlardan biriside Alevi toplumdur.

Biz Aleviler için Ocak ve Şubat ayları (daha çok Şubat ayının 13-14-15. günleri) Hızır aylarıdır. Bu zamanlarda üç günlük Hızır orucu tutarız.

Hızır bizler için bolluktur, berekettir. Dilde dileklerimiz, gönülde muratlarımızın kabul olmasına vesile olandır. Devlet (maddiyat anlamında) isteyenlere devlet, evlat isteyenlere hayırlı evlat verilmesine vesile olandır.

Hızır demek, her türlü zorluğun aşılması, her tür sıkıntının giderilmesidir.

Yolda, darda, zorda kaldığımızda ilk carımıza yeten ve bizlerin tekrar zorluklarımızı aşarak doğru yolu bulmamıza vesile olan Hızır'dır.

Hızır, bizler için her zaman hazır ve nazırdır. Bu doğruya inandıktan sonra bizler hiç bir sorunun, sıkıntının, zorluğun altında ezilip küçülmeyiz. Her zaman ve her şart altında Hızır'ın bizlerin carına yetişeceğine inandığımız vakit aslında bir çok zorluğu yendiğimiz vakittir de. Hızır, bizlerin özünde saklı. Bize düşen özümüzdeki Hızır'ın yine bize ulaşmasını sağlamaktır.

Kemalet Yolunda Sabir Etmek, Rıza Göstermek ve Şükür Sahibi Olmak Gerekıyor

Maddedeki özün ortaya çıkabilmesi için belli başlı aşamalardan geçmesi gerekiyor. Belli işlenme aşamalarından sonra maddenin özündekiler açığa çıkıyor. Böylece madde daha kullanışlı, verimli hale geliyor. Aynı işlenme aşamalarının ruh içinde geçerli olmadığını kim bile bilir ki?

Nasıl ki madde işlendikten sonra maddenin özündeki cevher ortaya çıkıyorsa ve madde ham halinden daha farklı ve gelişmiş olarak değer görüyorsa; aynı durum neden ruh için geçerli olmasın?

Ruhta öyledir. Ham ervahtır. Kemalette ulaşabilmesi için belli başlı aşamalardan geçmesi gerekiyor.

Bu aşamalarda inancımızın temeli olan Dört Kapı Kırk Makam ile netleşmiş ve kemalet sahibi, olgun/kamil insan, gerçek manada insan, sadece surette değil, suret ile beraber ruhta da insan olmak isteyen herkesin hizmetine sunulmuştur.

Madde gibi ruhunda işlenmesi ve ruhtaki cevherin, asıl özün ortaya çıkarılması gerekiyor. Bu öz ortaya çıktıkça insan kemalet sahibi olur. Ham ervahlıktan çıkıp insan-ı kamil olan bir insanda gerçek manada insan olmuştur.

Kamil insan, olgun insan cümle hakikat gerçeklerine vakıf olmuş olan insandır.

Amaç budur; insan olmak. Kamil, olgun, kemalet sahibi insan olmak. Hakikat sırrının bilincine ulaşmış insan olmak.

İnsan-ı kamil olmak için belli aşamalardan geçmek gerekiyor. Bu aşamalardan geçmek için sabırlı olmak, rıza göstermek ve her zorluğa karşın şükür sahibi olmak gerekiyor.

Bu kavramların daha iyi anlaşılabilmesi için, hayatta karşılık bulacak şekilde yorumlamamız gerekiyor.

Sabır

Sabır; yürünen yolda asla pes etmeden, gerekçelerin arkasına saklanmadan, hiç kimseyi suçlamadan, yüce yaratıcıya inanıp güvenerek yoluna aşkla, umutla, kararlılıkla devam etmektir.

Sabır; Haktan başkasına dert yanmamaktır. Bir kemalet belirtisidir sabır.

Sabır; şartlar ne kadar aleyhte olursa olsun, menzil ne kadar uzak olursa olsun yinede bu hedefe ulaşmak için pes etmeksizin amaca yürümektir.

Sabır; Hz. Eyüp misali zorlukların ve engellerin hesaba sığmayacak kadar çok oluşuna prim vermeksizin hedef olan gerçeklerin ışığına yürüyor olmaktan vazgeçmemektir. Bedensel ve ruhsal yorgunluğun son raddesine varıncaya dek, Hakkın yolundan ayrılmadan gerçeklere ulaşıyor olmanın bilinciyle her derdi derman bilip yolu sürmektir.

Ulu Hünkar Hacı Bektaş Veli'ninde buyurduğu gibi, “murada ermek, gerçeklere ulaşmak ancak sabır ile mümkündür.”

Rızalık

Rızalık hoşnut olmaktır. Başta insanın kendisiyle olmak üzere her şey ile barışmasıdır.

Rızalık kabullenmedir. İradesi dahilindeki ve iradesi dışındaki akışı kabullenmedir.

Rızalık yakınmamaktır. Yakınmak, gerekçeler bulmak ham ervahların baş vurduğu araçlardır.

Rızalık veren ve razı olunan kimse kendisi ve cümle varlıkla barışık olduğu için, gücünün bilincinde olduğu için yakınmak yerine yakınılacak durumu ortadan kaldıran kişidir.

Böylelikle razı olmayı ve razı etmeyi adeta yaşam biçimi haline getirerek sadece iletişim içinde bulunduğumuz insanlarla değil, cümle varlığında bizden hoşnut ve razı olmasını sağlamak ve yine ulaştığımız varlık bilinciyle bizlerinde cümle varlığa rızalık vermemiz demektir.

Rızalık, Hz. Musa'nın ve Hızır Aleyhiselamın kerametlerinden bize yol göstermeye devam ediyor.

Şükür

Şükür, var olanla yetinmek, tembellik, miskinlik veyahut çok zengin olanların dile getirdikleri bir kavram, söylem değildir. Şükür sahibi olmak, bu yanlış algılamaların yerine var olanlara

minnet duymak, var olanlardan hoşnut olmak, anlamlı yaşıyor olmak ve bunlardan yola çıkarak hayatın her alanında daha bir üst boyuta ulaşmak istemenin en soylu bir ifadesidir.

Şükür ifadesi Yaratıcıya, rahmeti ve bereketi sonsuz olana, esirgemesi ve bağışlaması sınırsız olana güvenmenin, bağlanmanın somut olarak sözle, davranışla dile getirilmesidir, davranışa yansıtılmasıdır.

Şükür sahibi olmak, yaşamın anlam ve önemini kavramış olmanın, yaşıyor olmanın, bir cana (ruha) sahip olmanın ne demek olduğunun bilincinde olmanın, her nefes alış veriş bile bir mucize olarak benimsemenin ifadesidir. Şükür, var olan, sahip olduğumuz her şeyin, başta canımız olmak üzere, duygumuz, bilincimiz, bedenimiz, düşüncemiz olmak üzere, cümle kainatın ve onu oluşturan her varlığın ve bu varlıklardaki her zerrenin ayırdın da olmak, onun (önemli) bir parçası olduğunun idrakinde olmaktır.

Sözlerimizi Hacı Bektaş Veli'nin aşağıdaki önemli vecizesiyle bağlayalım

Hakka talip olan kişi, başka murat isteme,
Dostun seninle beraber, başka vuslat isteme,
Bu dünya bir sofradır, arzular gelir geçer,
Eğer bizi buldun ise, başka murat isteme.

Allah'a Sığınmak

İnsan kendi içinde hep yalnızdır. Yalnızlığını bir takım sahte, sanal, yanlış şeyle doldurmaya çalışır. Bu kendini kandırmaktan başka bir şey değildir.

İnsanın iç yalnızlığı gerçek anlamda hiç bir zaman dolmaz. Yani bir takım maddi hesaplar ve buna dayalı bir yaşam boş bir yaşamdır. Örneğin kişi sanıyor ki; huzuru, mutluluğu parasal olarak güçlendi mi elde eder. Bu yanlıştır. İnsanın yığınla kağıtları –ki bu değerli kağıtlara para diyorlar– olsun, insan yine yalnızdır. Bu demek değil ki; insanlara yoksul bir yaşam öneriyoruz.

Aksine.

Elbette insan maddi olarak rahat etmek zorunda. Fakat unutulmaması gereken, insan nasıl karnını yiyeceklerle dolduruyorsa ve açlığını gideriyorsa, aynı zamanda manevî açlığını da doyurmalıdır. Bunu yaparken de bazılarının düştüğü yobazlığa düşmemelidir.

Hurafeleri, boş inançları bir kenara fırlatıp, Allah'a sığınmalıdır. Maddi, manevî bütün açlıkların doyurulduğu, yoksunlukların giderildiği tek yer orasıdır.

İnsan sadece bazı anlarda değil, her zaman için Allah'a sığınmalıdır. Öyle gösterişten değil, yapmacık, yüzeysel, biçimsel değil; içten, samimice Allah'a sığınmalıdır. Böylece

içindeki kuşku ları giderir, duygu ve düşüncede netleşir, arınır, temizlenir pirüpak olur.

Doğrusu bu değil mi?

Pirüpak bir yaşam o kadar uzak değil. Bu yaşama giden yollar da sanıldığı gibi tuzak/tuzaklarla dolu değil.

Öyleyse yapılması gerekeni yapalım mı?

Bütün yanlışlardan, hatalardan, günahlardan Allah'a sığınırım.

Esirgemesi ve rahmeti bol olan Allah'a sığınırım.

Bütün kirliliklerden, aşağılık pazarlıklardan, zalimlerden, ihanetlerden, hainlerden, zulümlerden, merhametsizliklerden, sömürüden, adaletsizlikten kaçıp Allah'a sığınırım.

Esirgeyen ve bağışlayan Allah'tan dostluğu, güzelliği, sevgiyi, paylaşımı, samimiyeti, kardeşliği, hayırlı işleri dilerim.

Zalimin zulmünden, kötünün şerrinden, hainin ihanetinden, kaypağın kalleşliğinden sana sığınırım.

Sen esirgeyen ve bağışlayansın.

Sen kalplerden geçenleri dahi bilensin. Sen şah damardan daha yakın olansın.

Günahımla-sevabımla, bütün aczim ve acemiliğimle, çırılçıplak üryan-püryan huzurundayım.

Merhameti yalnız senden dilerim.

Sen tek ilâhımsın.

Herkesi kandırabilirim, kendimi dahi kandırabilirim ama senin huzurunda aczim anlatılmaz.

Sen bütün yanlışlarıma, hatalarıma, aczime, günahlarıma rağmen esirgemesi ve koruması sonsuz, sınırsız olan yaratıcısın.

Huzurunda senden hidayet dilerim.

Dünyanın çilesinden, şeytanın hilesinden, zalimin sillesinden sana sığınırım.

Gerçeğe Hü!

Yalansız Yaşamak

Hiç şüphe duyulmasın ki, yalan hayatımızdan ne kadar uzak olursa mutluluk ve anlamda bir o kadar yakın olur. Yalanlarla örülmüş, yalan ve sahtekarlıkların yaygın olduğu bir yaşam anlamsız bir yaşamdır. Belki bu ilk etapta direkt olarak farkına varılan bir durum değil, ancak adımız kadar emin olalım ki yalan bize anlamsızlık ve mutsuzluk getiriyor.

Bir takım gerekçeler ileri sürerek yalanı meşru hale getiren düşünceleri şiddetle ret ediyoruz. Gerekçesi ne olursa olsun, sonuçları ne kadar olumsuz olursa olsun ve yalan yerine gerçekleri dile getiren kişinin aleyhine olursa olsun, kesinlikle yalan ret edilmelidir. **Her şart altında ve her aleyhte durumda bile mutlaka yalan yerine doğruları tercih etmek bir yaşam biçimi olmalıdır.**

Bu söylediklerimiz belki alışagelmış toplum ve yaşam gerçekliğine uzak ideal şeyler olarak algılanabilir. Bu yanlış bir algılama olur. Yani toplumsal hayatın dayattığı gerçekler diye bazı gerekçelerin arkasına saklanmamak gerekiyor. Varsın toplumsal zorunluluklar hayatın bir çok alanında, örneğin siyaset, ticaret ve daha başka bir çok alanında yalanı dayatıyor olsun. Varsın bazı çıkar hesapları olan uyanıklar, kar hırsı ile yanıp tutuşan düzenbazlar yalanı meşrulaştırmaya çalışsınlar. Biz bütün bu -neredeyse genel kabul görmüş- gerekçelerin hiç birisinin insanı mutlu ve anlamlı bir hayatın sahibi

yapmayacağına inanıyoruz. Aksine, mutsuz, huzursuz ve başarısız bir hayatın sahibi yapar.

Yalanla, sahtekarlıkla, dolandırıcılıkla, yüzeysellikle, yapaylıkla hiç bir menzil alınmaz. Belki kısa vadede bazı işler oluyormuş gibi görünür. Ama uzun vadede kesinlikle sonuçları hüsrana olur.

Her şeyden önce yalansızda, samimiyetle de, mertlikle de, doğru ve dürüst davranarak da siyaset, ticaret yapılır. Dostluklar ve ilişkiler bu ekseninde ve bu temelde olursa başarılı olunur. Yani yalan söyleyerek, sahte işler yaparak hiç bir başarı elde edilmez. Bazıları bunu ısrarla dayatsa da, “filanca kişi şöyle yaptı bak sonunda başarılı oldu, işte bu devirde uyanık olacaksın, en kısa yoldan hiç kimsenin gözünün yaşına bakmadan köşeyi döneceksin” gibi söylem ve davranışları kesinlikle ret etmeliyiz.

Neredeyse genel kabul görmüş olan ve yaşamın bütün sahalarında yansımasını bulan çıkarıcılık, hilekarlık, sahtekarlık, haksızlık, yalan... yerine bizler ısrarla bu kavram ve bu kavramlarda hayat bulan düşüncelere, eylemlere karşıyız/karşı olmalıyız. Bizler, bu tür şeylerin iddia edildiği gibi başarıyı ve mutluluğu getirmediğine inanıyoruz. Aksine, başarıyı, mutluluğu, anlamlı hayatı, toplumsal düzeni sağlayan yalan yerine mertliktir, sahtekarlık yerine dürüstlüktür, yapaylık yerine samimiyettir.

Hastalık

İnsanın yaşama dair bazı önemli detayları öğrenmesi/görmesi için ille de hastalanması gerekmiyor. Ancak gözlem ve deneyimlerimize güvenerek diyebiliriz ki insanların, hepsi olmasa bile çoğu hastalandıklarında bir çok gerçeği daha doğru kavıyorlar.

Her ne kadar da böyle bir sonuca ulaşmak gibi bir amacımız olmasada neticede çıkardığımız sonuç; hastalığın insana bir çok şeyi anlamada, öğretmede, kavramada iyi bir deneyim olduğu sonucudur. Gönül arzu eder ki, insanoğlu hastalanıp acılar içinde kıvranmadan da bazı gerçekleri kavrasın. Fakat insanoğlu tehlike kapıya dayanmadan önlemını almıyor. Sağlığında bazı önemli gerçekleri, değerleri bilmez ya da hasta olmak için vücuduna, ruhuna zararlı ne varsa ondan korunmaz. Hatta bazı durumlarda sağlığını bozacağını bile bile bazen yanlış davranışlar içine girer.

İnsanın hastalanması beraberinde bir çok soruyu ve sorunu da getiriyor. Bir taraftan hastalığın nedenlerini sorgulama, diğer taraftan iyileşmek için tedavi imkânları. Bütün bunlar bir yana, vücut kendini tekrar eski düzenine koymak için var gücüyle çabalamaktadır. Hastalığa yol açan bakterilere, mikroplara, virüslere karşı insan bedeninde bizlerin göremediği amansız bir savaşım var.

İnsanlar hastalandıklarında yeni bir sürece girmiş olurlar. Bazı insanlar en hafif ve etkisi, tahribatı az olan bir gripte dahi bu süreci yakalayabiliyorlar. Bazı insanlar da en amansız hastalığa yakalansalar bile eski süreçlerini devam ettirebiliyorlar.

Hastalık insana bazı yaşamsal gerçekleri, neyin öncelikli olduğunu hatırlatıyor. İnsan en çok hastalandığında Yaratıcısını arıyor, anıyor. Hastalık bazı gerçeklerin kavranmasında bir başlangıç oluyor. Hastalık, ölüm gerçeğinin hissedilen işareti gibi. Bu işaretten gereken anlamları çıkaranlar için yaşamlarını yeniden gözden geçirebilecekleri bir süreç başlıyor. İnsan hastalandığında, bedeni takatsiz kaldığında, ağır acılar içinde kıvrandığında o güne değin kendisi için önemli saydığı bir çok önceliği, mesela çok para kazanmak, servet sahibi olmak, iktidarlı, şöhretli, mevki makam sahibi olmak gibi yığınla uğraşın boş, anlamsız olduğunu görür. Tekrar eski sağlığına kavuşmak için bütün servetini vermeye hazırdır. Yeterki bir an önce bu acılardan kurtulsun. Ancak genelde bu süreç başladığında, iş işten çoktan geçmiş oluyor. Bundan sonra o insana hayıflanmak, dövünmek, giden günlere yanmak kalıyor.

Böylesi bir durumda insanın aklına Jorge Luis Borges'in 'Anlar' adlı şiiri ile William Shakespeare'in 'Yaşam ve Korku' adlı şiiri geliyor.

Borges'in 'Anlar' adlı şiiri şöyle:

*Eğer, yeniden başlayabilseydim
Yaşamaya,
İkincisinde, daha çok hata
Yapardım.
Kusursuz olmaya çalışmaz, sırtüstü
Yatardım.
Neşeli olurdum, ilkinde olmadığım
Kadar,
Çok az şeyi
Ciddiyetle yapardım.
Temizlik sorun bile olmazdı asla.
Daha çok riske girerdim.
Seyahat ederdim daha fazla.
Daha çok güneş doğuşu izler,
Daha çok dağa tırmanır, daha çok
Nehirde yüzerdim.
Dondurma yerdim doyasıya ve daha
Az bezelye.
Gerçek sorunlarım olurdu
Hayali olanların yerine.
Yaşamın her anını gerçek ve verimli
Kılan insanlardandım ben.
Yeniden başlayabilseydim eğer,
Yalnız mutlu anlarım olurdu.
Farkında mısınız bilme.
Yaşam zaten budur.*

*Anlar, sadece anlar
Sizde anı yaşayın
Hiç bir yere yanında termometre, su,
Şemsiye ve paraşüt almadan,
Gitmeyen insanlardandım ben.
Yeniden başlayabilseydim eğer,
Hiç bir şey taşımazdım.
Eğer yeniden başlayabilseydim,
İlkbaharda pabuçlarımı fırlatır
Atardım.
Ve sonbahar bitene kadar yürürdüm
Çıplak ayaklarla.
Bilinmeyen yollar keşfeder, güneşin
Tadına varır,
Çocuklarla oynardım, bir şansım
Olsaydı eğer.
Ama işte 85'indeyim ve biliyorum...
Ölüyorum...*

Bazı kimseler farklı algılayıp yorumlasa da bizce Borges'i tamamlar şekilde William Shakespeare de şöyle bir değerlendirmede bulunuyor:

*İnsanların çoğu sevmekten korkuyor,
Kaybetmekten korktuğu için.
Sevmekten korkuyor,
Kendisini sevmeye lâyık görmediği için.*

*Düşünmekten korkuyor,
Sorumluluk getireceği için.
Konuşmaktan korkuyor,
Eleştirilmekten korktuğu için.
Duygularını ifade etmekten korkuyor,
Reddedilmekten korktuğu için.
Yaşlanmaktan korkuyor,
Gençliğinin kıymetini bilmediği için.
Unutulmaktan korkuyor,
Dünyaya iyi bir şey vermediği için.
Ve ölmekten korkuyor,
Aslında yaşamayı bilmediği için.*

Bütün bu belirtilenlerden yola çıkarak, kendi yaşamımızı hastalanmayı beklemeden de gözden geçirebiliriz. Bizler için gerçekten öncelikli olan nedir?

Yaşamımız nasıl bir seyir içinde?

Hayatımıza gereken anlamı ve önemi veriyor muyuz?

Yaşamı, dünyayı, evreni ne kadar tanıyoruz?

Kendimizi ne kadar tanıyoruz?

Yaşamdan beklentilerimiz neler?

Bencil, bireyci, rüşvetçi, yoz... bir yaşam sahibi miyiz?

Yoksa erdemli, özgeci, ahlâklı, onurlu... bir yaşam sahibi miyiz?

Bir takım toplumsal, siyasal, ekonomik kaidelere tâbi bir yaşamımız mı var, yoksa özgürlükçü, değerlere bağlı bir yaşamımız mı var?

Her şeyden önemlisi de, yaşamımızı ne kadar kendimiz yönlendiriyoruz?

Kendimiz özgür irademizle yaşamımızı yönlendiriyor, belirliyor sanırken arka planda başka aktörler, başka hesaplar mı var?

Kendimize karşı ne kadar samimi ve dürüstüz?

Sorulara verilen cevaplar ne kadar samimi ve içten?

Yoksa herkesi kandırmaya, aldatmaya çalıştığımız gibi kendimizi de mi aldatıp, kandırıyoruz?

Kendimizi sorgulamaya, yanlışlarımızı, hatalarımızı tespit etmeye, doğrularımıza güvenmeye, bunun sonucunda da anlamlı bir yaşama, özgür, gerçekçi, dolu dolu, dostça, paylaşımcı bir yaşama var mıyız?

Öyleyse buyurun...

Güvenmek

Güvenmek kelimesi/kavramı sözlüklerde şöyle açıklanıyor: “Korku, çekinme, kuşku duymadan inanmak ve bağlanmak duygusudur.”

Her şeyden önce insan esirgeyen ve bağışlayana, merhameti ve rahmeti sonsuz olana, sınırsız bir şekilde, son nefesine kadar güvenmelidir. Allah'a güvenmek, onun merhametinin ve koruyuculuğunun her daim üzerimizde olduğunu bilmek ve bu bilinçle yaşamak beraberinde insanın kendine güven duymasını sağlar. Allah'a inanmak, güvenmek onun her zaman seninle olduğunun idrakinde olarak yaşamak demek, hiç bir zaman yalnız kalmamak demektir.

Biraz daha somutlaştırırsak şöyle formüle edebiliriz. Allah'a güvenmek, kendine güvenmektir. Kendine güvenen, kendisinin emin olduğuna inanan birisi başkalarına da aynı şekilde güvenir. Böylece güven üzerine bir ilişkiler ağı meydana gelir. Böylesi güvene dayalı ilişkilerin hakim olduğu bir çevrede yaşıyor olmak, anlam ve mutluluk dolu bir yaşamın temelidir.

Anlam ve mutluluk dolu bir yaşamın temelinin var olması, diğer şeyleri üzerine inşa edeceğimiz sağlam bir zemin demektir. Bu temel olmazsa, inşa ettiklerimiz ne kadar görkemli olurlarsa olsunlar eninde sonunda yıkılmaya mahkumdurlar. Nitekim bir çok ilişki ağında yaşananda budur.

Günümüz ilişkileri daha çok basit çıkarılara dayanan, günü kurtarmaya yönelik bir çerçevede gelişiyor. Güvenin ve inanmanın hakim olduğu ilişkiler ne yazık ki azınlıkta kalıyor. Oysa ilişkilerde güven esas alınsa yaşamak daha randımanlı olur.

Bu yaşanmıyor.

Güvensizlik bazı durumlarda ve ilişki tarzlarında esas alınıyor. Böyle olunca da ilişkilerin kalitesi düşüyor. Bu elbette ki yaşamada yansıyor. Düşününki ticari bir ilişkide güven yerine başka olumsuzluklar hakim. Basit çıkarılar, ucuz hesaplar, kandırmak ve hile hakim. Böylesi bir ticari ilişki ilk etapta olmazsa bile hemen sonrasında bir taraf için kayıplarla sonuçlanır. Bu da şüphesiz o kişinin bütün yaşamını etkiler.

İnsan inanmalı ve güvenmelidir. Yaratana ve onun güzelliklerini aleme yansıtan/sunan erenlerinin yolunun doğru yol olduğuna inanmalıdır. Bu ışıklı yolda karınca kararınca yürümeli/yürümeye çalışmalıdır. Böylesi bir yol esas alındığında, yani asırlardır sayısız erenin görkemli işaretleriyle dolu olan yolda yüründüğünde yaşamak gerçek manasıyla yaşamak olur.

Güvendiğimizde asla ve asla yalnız değildir. O her daim bizlerlerdir. O, bizlere şah damarımızdan daha yakın değil mi?

Öyle.

Öyle olduğu içindir ki güvenen ve inananlar için darlık yoktur. Boz atlı Hızır onların her dem carına yetişendir.

Alemleri ve o alemlerden biri olan şu yer küreyi ve yer küre içinde mevcut olanları halk eden, onları var eden bütün bunları boşuna yaratmamıştır. Dolayısıyla yaşamımız oyun değildir. Yaşamımızın bir anlam ve hikmeti var. Belki bazen tam olarak bunun farkına varamıyoruz veya daha çok bizden kaynaklanan bazı günlük basit aksaklıklar bu yalın gerçeği görmemize engel olabiliyor. Ancak bu gerçeği değiştirmiyor. Yaşıyoruz ve bu yaşayışımızın bir anlam ve önemi var. Bu nefesi alıyor olmamızın sebebi var.

Bu bir yalın gerçekse, neden bu canın asıl sahibine güvenmeyelim?

Neden güvenerek, inanarak insanlığa ışık olmuş erenlerin, İnsan-ı Kamillerin yollarıyla bütünleşmeyelim?

Neden işe güvenmekle başlamayalım ve neden bu güvenmekle başladığımız yolumuzda varlığımızı o sonsuz varlıkla buluşturup hemhal etmeyelim?

Tekrar tekrar belirtelim: Dara düşebiliriz, yoksul kalabiliriz, takatimiz kalmayabilir, nefesimiz tıkanabilir... Bütün bunlara rağmen asla güvenmekten, bize şah damarımızdan daha yakın olana güvenmekten vazgeçmeyelim.

Ona güvendiğimizde kendimize de güvenmiş oluruz. Böylece gözümüzde çokça büyüttüğümüz sorunlarımızı daha çabuk ve kolay aşabiliriz.

Sanadır inancım, güvenim, bağlılığım.

Ey uluların ulusu,

Merhametini ve rahmetini esirgeme benden.

Ne mutlu güvenerek, inanarak yolunda yürüyenlere ve bu ışıklı yola, darda kalmış olanlar davet edenlere.

Aşkınız bol olsun.

Tövbe Günahlarımıza Estağfurullah

Hata yapıyoruz. Günah işliyoruz.

Nedir hata yapmak günah işlemek?

Huzursuz ve mutsuz olmaktır. Kendimizi , sevdiklerimizi ve zarar verdiğimiz cümle insanları üzmeektir.

Amacımız nedir?

Amacımız; anlamlı ve onurlu bir hayatın sahibi olmaktır.

Yaşamın bir anlamı var. Hayat, öyle bazılarının sandığı ve yaşadığı gibi ucuz ve anlamsız değildir.

Anlamına uygun bir yaşamın sahibi olabilmek için her şeyden önce kendimizle barışık olmalıyız. Kendimizle, çevremizle, doğayla uyumlu ve barışık olmamız gerekiyor. Bunun içinde hatalarımızı en aza indirmeliyiz.

İnsanın iyi olduğuna, iyi olması gerektiğine inananlardanız. Dolayısıyla insan hata yaptığıında, günah işlediğinde, kendisinin ve çevresinin malına, canına zarar verdiğinde; bundan pişmanlık duyduğuna inanıyoruz.

Pişmanlık duyuyor insanoğlu yaptığı yanlışlardan, işlediği günahlardan, sebep olduğu acılardan ve verdiği zararlardan dolayı.

Pişman oluyor olmasına ama kısa bir zaman sonra pişmanlığını unutup aynı hataları olmasa bile benzer hataları yapmaya , farklı

günahlar işlemeye, zarar ve acı vermeye devam ediyor. Yine pişman oluyor. Yine tövbe ediyor. Yine yapıyor. Bu böyle devam ediyor. Öyle bir gün geliyor ki artık hatalarından utanacağı yerde hatalarını içselleştirip övünç duyar duruma geliyor. Daha çok günah işliyor, daha fazla acı ve zarar veriyor. Artık kaybedeceği bir şeyi olmadığını düşünüyor ve daha da bataklığa saplanıyor. Yaptığı hataların tamirinin olmadığını, işlediği günahlarının tövbesinin kalmadığını, verdiği acıların ve zararların hiç bir tazminat kabul etmeyeceğini düşünüyor. Bu duygu ve düşüncelerle daha da yalnızlaşıyor ve yalnızlaşıp kendi içine kapandıkça daha da bataklığa saplanıyor.

Oysa umut her zaman vardır. Yanlışları düzeltmeye çalışmak soylu bir eylemdir ve hep kabul görür. Hatalar ne kadar çok olursa olsun, günahlar ne kadar büyük olursa olsun, verilen acılar, yaratılan tahribatlar ne kadar onarılmaz olursa olsun her zaman bir umut vardır. Bütün kapılar hic bir zaman kapalı değildirler. Bir kapı her zaman mutlaka açıktır.

Ne güzel buyurmuş Mevlana Hazretleri:

Ne olursan ol gel

Bin kez tövbe edip

Bin kez tövbeni bozmuş olsan bile gel

Bu kapı ümitsizlik kapısı değildir.

Mevlana hazretlerinin çağrularına kulak verelim, davetine icabet edelim. Bu kapı ümitsizlik kapısı değildir. Birini kapatan elbet diğerini açar.

Asla yılmayalım, pes etmeyelim, boş vermeyelim. Ne kadar kirli olursak olalım asla tövbe etmekten korkmayalım. Hiç bir şey için geç kalınmış değildir.

***

Bismillah Bismişah

Allah Allah!

Eksikliklerimize tövbeler olsun;

tövbe günahlarımıza estağfurullah, estağfurullah, estağfurullah.

Benlikten, yaramazlıktan, kibri hasetten;

gönlümüzle, gözümüzle, kalbimizle, dilimizle, cemi azalarımızla yapmış olduğumuz günahların cümlesine, tövbe günahlarımıza estağfurullah, estağfurullah, estağfurullah.

Tövbe ettik, pişman olduk, döndük senin ululuğuna, yüceliğine, rahmetine ve birliğine sığındık.

Her türlü gazayı, belayı, acıyı, afeti, tufanı, gamı, kasveti def etmeye, günahları affetmeye kadirsin.

Af eyle ey yüce Allah'ım.

Merhametin sonsuzluğuna sığınarak, kul beşerdir hata işler, sultan olan da bağışlar niyetiyle, özümüzü dara çekip, tövbe edip sana yalvarıyoruz.

Tövbe günahlarımıza estağfurullah, estağfurullah, estağfurullah.

***

Gece gündüz hata etmektir işimiz,
Tövbe günahlarımıza estağfurullah.
Muhammed Ali'ye bağlıdır başımız,
Tövbe günahlarımıza estağfurullah.

Hasan Hüseyin sır içinde sır ise,
İmam Zeynel nur içinde nur ise,
Özümüzde kibir benlik var ise,
Tövbe günahlarımıza estağfurullah.

Muhammed Bakır'ın izinden çıkma,
Yükün Cafer'den tut gayriye bakma,
Hatıra değip gönüller yıkma,
Tövbe günahlarımıza estağfurullah.

Benim sevdiceğim Musa-i Kâzım,
İmam Rıza'ya bağlıdır özüm,
Eksiklik noksanlık hep kusur bizim,
Tövbe günahlarımıza estağfurullah.

Muhammed Taki İle varalım şaha,
Ali Naki emeğimizi vermeye zaya,
Ettiğimiz kem işlere bed huya,
Tövbe günahlarımıza estağfurullah.

Hasan Askerinin gülleri bite,
Mehdi gönlümüzün gamını ata,
Ettiğimiz yalan gova gıybete,
Tövbe günahlarımıza estağfurullah.

Şah Hatayi'm eder Bağdat Basra,
Kaldık zamaneye böyle asra,
Yâ Ali Kerem kânisin kalma kusura,
Tövbe günahlarımıza estağfurullah.

Şükür Sahibi Olmak

Bir çok kavramda olduğu gibi şükür kavramı da gerçek anlamından farklı olarak anlaşılıyor, yorumlanıyor.

Arapça'dan gelen bu kelimenin sözlük olarak anlamı: “*Tanrı'ya duyulan minneti dile getirme, mutlu bir olay veya durumdan, yapılan bir iyilikten duyulan hoşnutluğu bildirme*”dir.

Çoğunlukla gerçek anlamından uzak bir şekilde var olanla yetinmek, tembellik, miskinlik veya çok maddiyat sahibi olanların ifadesi olarak algılanıyor, anlaşılıyor. Oysa şükür, aslında var olanla yetinmek, tembellik, miskinlik veyahut çok zengin olanların dile getirdikleri bir kavram, söylem değildir. Şükür sahibi olmak, bu yanlış algılamaların yerine var olanlara minnet duymak, var olanlardan hoşnut olmak, anlamlı yaşıyor olmak ve bunlardan yola çıkarak hayatın her alanında daha bir üst boyuta ulaşmak istemenin en soylu bir ifadesidir.

Şükür ifadesi yaratıcıya, rahmeti ve bereketi sonsuz olana, esirgemesi ve bağışlaması sınırsız olana güvenmenin, bağlanmanın somut olarak sözle, davranışla dile getirilmesidir, davranışa yansıtılmasıdır.

Şükür etmek, şükür sahibi bir kişilik olmak bir memnuniyetin göstergesidir.

Şükür sahibi olmak, yaşamın anlam ve önemini kavramış olmanın, yaşıyor olmanın, bir cana (ruha) sahip olmanın ne

demek olduğunun bilincinde olmanın, her nefes alış verişi bile bir mucize olarak benimsemenin ifadesidir.

Maddi olanaklardan ve maddiyat ile ilintili bazı standartlardan uzak olmak, şükür sahibi olmak önünde bir engel değildir. şükür etmek için maddiyatımızın diğer bir çok insanın çok çok üstünde olması gerekmiyor. Kaldı ki maddi olanaklar ačířından sorun yaşamayanların şükür sahibi oldukları, sırf maddi olarak güvencede oldukları için şükür ettikleri/etmeleri gerektiği ve maddi imkanları az olanların şükür yerine isyan halinde oldukları/olması gerektiği kaba bir varsayımdan öte bir şey değildir.

Maddiyatımız yok diye şükür yerine isyan ediyorsak, bu bir noktada kaba bir tanımla nankörlük ediyoruz demektir. Eğer şükür etmek için tek sorun maddiyatsa, bizler şükür ettiğimiz oranda maddiyata da sahip oluruz. Çünkü şükür demek, şükürün bilincinde olmak bile maddi ve diğer bir çok olanağın alt yapısının olduğunun şuurunda olmak demektir. Bu noktada şükür, insanlık bilince ulaşmak demektir.

şükür etmemiz için çok paramız olması gerekmiyor. Kaldı ki şu yaşamdaki yegane amacımız maddiyatsa, kişi azimli olduktan sonra ve her türlü yolu mubah gördükten sonra maddiyata da sahip olur.

şükür, var olan, sahip olduğumuz her şeyin, basta canımız olmak üzere, duygumuz, bilincimiz, bedenimiz, düşüncemiz

olmak üzere, cümle kainatın ve onu oluşturan her varlığın ve bu varlıklardaki her zerrenin ayırdın da olmak, onun (önemli) bir parçası olduğunun idrakinde olmaktır. Bu idrak kişiyi yaşamın her alanında, maddiyat da dahil bütün alanlarında başarılı kılar. Ötelerin ötesine yol almasını sağlar. İçsel bütünlüğü ve barışı, hem kendisiyle, hem çevresiyle, hemde doğayla barışı sağlar.

Basit ve ucuz yaklaşımlar, kişiden kaynaklanan cümle olumsuzluklar, gelişmemiş bilinç ve algı yetersizliği sonucu kaçınılmaz olan maddi ve manevi yenilgilerin sebebi şükür etmek değildir. Dolayısıyla bu yenilgilerden, başarısızlıklardan dolayı şükür etmeyi olumsuz değerlendirenler yanılığ içinde dirler.

Bizler şükür sahibi, her daim şükür edenlerden olmak gayesinde olanlarıdır.

Ey mevlam

Bizlere bahsettiğin cümle varlıklar için sana hamd u senalar olsun

Bizi varlığından var ettiğin

Ehlibeyte bende kıldığın

Erenlerin nurlu yolundan yürümeyi nasip eylediğin için

Şükürler olsun

Yüzüm Yerde, Özüm Darda, Meydandayım

Rüya ile gerçeğin arasında bir yerde gözlerini açtı. Gözleri karanlık odada tanıdık nesnelere ararken zihni kendi yatağında olduğunu hatırlatıyordu. Kendi yatağında olması, tanıdık kokuların hakim olduğu bir atmosferde olması azda olsa rahatlamasını sağlamıştı. Ancak rahatlamış olması, kaygısızca yastığına başını koyup uyumak için yeterli gelmemişti. Gelmediği için doğrudu yatağında. Yastığını sırtına gelecek şekilde düzeltti. Başını yatağın dayanmış olduğu duvara dayadı. Ellerini yorganın üstüne çıkartıp birleştirdi. Işığı yakmadı. Işığı yaksa sanki doğru düşünemezmiş hissine kapıldı. Karanlık odaya alışan gözleri nesnelere şimdi daha rahat seçiyordu. Hafiften indirilmiş olan panjurların aralığından caddenin ışıkları yansıyor odaya. Eliyle hayat arkadaşının elini aradı. Hayat arkadaşı her zamanki gibi doğal bir refleksle elini tutan eli tuttu. Sonra tekrar parmaklarını gevşetti. Eli, hala kokusuyla bütünleşmiş olan yatağı paylaştığı kişinin elini tutuyordu. Şimşek hızıyla kokuların insan hayatında –ve tabii ki kendi hayatında- ne kadar önemli olduğunu düşündü. Bunca karmaşık duygu ve düşüncenin arasında aklına kokuların ne kadar önemli olduğunu düşüncesinin gelmiş olmasına kendisi de şaşıtı. Şaşkınlığı kısa sürdü. Tekrar, biraz önce rüya ile gerçeğin arasında bir yerdeyken karanlık odaya gözlerini açtığı ruh haline geri döndü.

Hayat arkadaşının elini usulca bıraktı. Sırtı kendisine dönük olan hayat arkadaşı öyle sessiz uyuyordu ki, sanki nefes almıyordu.

Berberliklerinin ilk döneminde bir çok defa onun nefes almadığını düşünmüş ve telaşla uyandırmıştı. Aklına gecenin bilinmedik kaçında bu anın gelmesine de şaşıtı. Ama fazla üzerinde durmadı. Hayat arkadaşının uyanmaması için dikkatlice yataktan çıktı. Çıkmadan önce sırtını hafifçe kokladı. Yine o tanıdık kokunun olması aklına yine kokuların ne kadar önemli olduğunu getirdi.

Yataktan usulca çıkan kişi, çocuğunun uyuduğu odaya gitti. Kızının odası kendilerinin odalarına göre çok daha aydınlıktı. 6 yaşında olan kızının üstünü örttü. Hafifçe yanağını öptü. Kızının o meleklere has olabilecek kokusunu içine çekti.

Hayat arkadaşının ve kızının varlığına sevinip tekrar yatağına döndü. Yatağına uzanmak yerine yine sırtını duvara yasladı. Oda daha aydınlık görünüyordu gözlerine. Kafasını duvara iyice dayadı. Ayaklarını rahat bıraktı. Ellerini yine yorganın üzerine çıkardı. Bu kez ellerini birleştirmede. Yıllardır aynı yatağı paylaştığı insan deliksiz uyumaya devam ediyordu.

Anlatılmaz bir ruh hali içindeydi. Ruh hali kötü değildi, iyide değildi. Bilinen ruh hali tariflerine benzemeyen bir momenti yaşıyordu. Biraz önce kızının ve hayat arkadaşının varlığına seviniyordu. Şükür sahibiydi. Yaratana isyan eden bir ruh hali değildi. Aksine, şükür eden bir ruh halindeydi. Mesele şükür etmek veya isyan etmek değildi. Mesele “*bambaşkaydı.*” Bu bambaşkayı o da bilmiyordu. Ortada bir mesele vardı. Kesin olan buydu.

Karanlık odada gözlerini sabit bir noktaya dikmiş bambaşkayı anlamaya çalışıyordu. Gözlerini gayri ihtiyari olarak kapattı. Uyumuyordu. Daha berrak düşünmeye çalışıyor, duygularının neye karşılık olduğunu saptamaya çalışıyordu. O an en son katıldığı cemde Mürsel dedenin İmam Hüseyin'in şahsında cümle Yezitlere hitaben söylediği ağıt geldi aklına. Mürsel dedenin o tarih ötesinden gelen, dinleyeni ağlatan davudi sesi kulaklarında çınlıyordu. *“Evladı Ali'yem öldürün/ Evladı Resul'em öldürün.”*

Kaç zaman geçti bilinmez ancak Mürsel dedenin elini kalbine koyup *“Ya Hızır”* demesi ile cem erenlerinin yek can olmaları ve aynı ruhsal bütünlüğe erişmelerinde yaşadığı gibi yaşıyordu şimdi. Farkında olmayarak elini kalbine koymuş *“Ya Allah, Ya Muhammed, Ya Ali, Ya Hızır”* diye mırıldanmıştı. Onunla beraber Mürsel dede de *“Ya Allah, Ya Muhammed, Ya Ali, Ya Hızır”* diyordu.

Ne kadar zaman geçmişti bütün bunlar olurken?

Sadece bir kaç saniyede mi olmuştu, yoksa saatlerce sürmüş müydü?

Kaç defa tekrar etmişti Kerbela mersiyesini ve kaç defa *“Ya Allah, Ya Muhammed, Ya Ali, Ya Hızır”* diye mırıldanmıştı?

Bunlar meçhuldü. Önemi de yoktu aslında. Önemli olan, tıpkı maneviyatın en dorukta yaşandığı, seyir için değil, Hak için semahların dönüldüğü, canların tevhid halini alıp can olduğu

cemlerde yaşanan yoğunluğun yaşanmış olmasıydı. Arınmış, yenilenmiş bambaşkayı çözmüştü.

O ana kadar ezberinde hiç bir duayı, gülbankı bilmediği halde erenlerin buyurduğu gibi “dile gelmiş,” rahmeti ve merhameti sınırsız vede sonsuz olan Yaratıcıya yakarmıştı.

“Ey rahmeti ve merhameti sonsuz olan.

Bağışla beni.

Rahmetinden ve merhametinden mahrum eyleme beni.

Yüzüm yerde, öziim darda, meydandayım.

Sonsuz denizinde bir damla olmaktır muradım.

Üçlerin, Beşlerin, On İki İmamların, On Dört Masum-u Pakların, On Yedi Kemberbestlerin, Kırkların yolundan ayırma beni.

Ehlibeytin yüzü suyu hürmetine didarından mahrum eyleme beni.

Ey uluların ulusu, yerlerin ve göklerin ve var olan her şeyin Maliki.

Esirgen ve bağışlayansın. Cümle canları esirge, bağışla.

Ehlibeyt bendelerinin, İmam Hüseyin'e gözyaşı dökenlerin, Hacı Bektaş Veli'nin yolunda olanların, Pir Sultan Abdal'a bağlı olanları esirge, bağışla.

Yollarını yolsuza uğratma. Ey Allah'ım senden başka ilah yoktur.

Sen Gaffarsın.

Yolundan çıkmış olanları bağışlayansın.

Ey Allah'ım, beni, ailemi, cümle Ehlibeyt muhiplerini, sana yalvaran, senden medet dileyen, tek muradları didarına nail olmak olan cümle canların dilde dileklerini, gönülde muradlarını ver.

*Onları kötülerden ve yolundan çıkmış olanlardan eyleme.
Gerçeğe Hü!"*

Hayat arkadaşı çoktan uyanmış kahvaltı hazırlıyordu. Küçük kızı gelip yorgani üzerinden alınca o da uyandı. Kahkahalar atarak yorgani çekistiren kızını yakalayıp sevdi. Küçük kız tekrar kaçınca artık bambaşka biri olarak uyandığını fark etti. Bu ev, bu oda, eşyalar daha bir renkliydi. Adeta mutluluk ve huzur saçıyorlardı. Elbette şimdiye kadarki hayatında da oldukça mutluydu. Ancak bu sabah bambaşka biri olduğunu, hayatının bundan sonra daha anlamlı ve mutluluk dolu olacağını bilincindeydi. Bu bilinç ile "Ya Hızır" deyip yataktan çıktı. Yeniden doğmuştu.

AİLE BAĞLARI

Ailenin insana sağladığı huzur ortamı doğru manada gelişirse insan yaşama daha farklı bakar ve bu bakış insanın başarısını ve mutluluğunu etkiler. Yine aynı şekilde ailenin yarattığı sorunlar da insanın yaşama biçimini etkiler. Toplumsal gerçekliklerimizden yola çıkarsak, sorunlu ailelerin çoğunlukta olduğunu görebiliriz.

Kimlik ve kişilik sorunları olan anne-babaların çocuklarını ideal bir şekilde yetiştireceklerini beklemek boşuna bir bekleyiştir. Birçok nedenden ötürü toplumumuz da daha benliğini bulamamış anne-babaların oluşturduğu ailelerden var.

Bireyin psikolojik ve bedensel gelişiminin ilk ve en önemli durağı ailedir. Hele çocukluk döneminin en iyi şekilde geçmesi, çocuğun huzurlu bir ortamda büyümesi olmazsa olmazların başında geliyor. Çocuğun gelişim düzeyinin takip edilmesi en mükemmel şekilde ayarlanmış bir aile içi eğitimin-huzurun tesis edilmesi şarttır. Sürekli çatışmaların, kavgaların olduğu huzursuz bir aile ortamında sağlıklı çocukların yetişmesi mümkün olmadığı gibi, yine bu çocuğun oluşturacağı ailenin de aynı şekilde sürmesi kaçınılmaz olacaktır. Böylece sür git bir huzursuzluk ve gerçek anlamından çok uzak bir yaşam yaşanmaya nesiller boyu devam edecektir. Yine kısmen huzurun sağlandığı(?) ancak yaşama dair soruların havada kaldığı, bilgi ve kültür anlamında geriliğin hüküm sürdüğü bir ailede de sağlıklı bireylerin çıkması mümkün değildir. Belki vasat bireyler

böyle ailelerde yetişir ya da biçimsel bir huzur ve başarı sağlanabilir ancak öz itibariyle ideal bir birey ve toplum çok uzak kalır. Eğer gerçek anlamda bir yaşam anlamından buluşulacaksa, o zaman huzursuz aile ortamı reddedildiği gibi vasat bir aile ortamıyla da yetinilmemelidir.

Vasat aile ortamıyla yetinmeyenler ve sağlıksız aile düzenlerini reddeden genç bireylerin aileleri ile çok sorunları oluyor.

Anlayış yoksunu, kendi kişiliği oturmamış, kimliği yitik anne-babalarla hoşgörü çerçevesinde oturup sorunlara çözümler geliştirmek neredeyse imkansız bir durumdur. Bu tür aileler (geniş anlamda hala feodal kalıntıların hüküm sürdüğü bir toplum olarak anne, baba, abi, abla, dayı, teyze, hala, amca, büyükbabalar vs. kastediliyor) sorulara cevap, sorunlara çözüm arayışında olan genci desteklemek yerine olmadık metotlarla aşığılar, dışlar ve kendi eksenine almaya çalışır. Sadece anne ve babayla sınırlı kalmaz bu baskılar. Dayı, hala, amca, kuzen, teyze... bir sürü insan çemberin yırtılmasını istemezler. Bazen iyi niyetli bir çaba da olsa, özünde geriliğin sürüp gitmesinden başka birşey değildir.

Keşke anlayışın, hoşgörünün, aykırıda olsa fikirlere saygının hakim olduğu aileler olsa. O vakit bir çok sorunda kendiliğinden kalkardı ortadan. Ne var ki feodalizmin, eski geleneklerin değer kabul edildiği, aşırı hakimiyetin, anlayışsızlığın olduğu aileler var. Bu tür bir aile ortamı da sorunlar çözmek yerine daha da arttırıyor.

İnsanın kendi biyolojik ailesini seçmek gibi bir şansı yok. Ancak insan belli bir yaşa eriştikten sonra bazı seçimleri yapma şansına sahip. Bu şansını kullanmak istediğinde, seçme şansı olmadığı ailenin direnişiyle karşılaşır. Aile, gencin kendi istekleri doğrultusunda kendilerine hizmet edecek şekilde bir yaşam sürmesini ister. Bu doğrultuda binlerce boş nasihatten tutalım, dışlanmaya kadar yığınla yöntem devreye sokar. Oysa bir anne-baba bir çocuğu dünyaya getirdi diye onun bütün yaşamını elinde tutacak anlamına gelmiyor.

Doğru, çok büyük bir emek vererek bir insanı yetiştirmişler. **Çok büyük zahmetler, eziyetler çekerek onu büyütmüşler. Elbette çocukları üzerinde bir çok hakları var. Çocuklarının yapacağı olumsuz davranışlar onları üzer. Bu üzücü davranışların olmaması için ebeveynler çocuklarının üzerine titrerler. Bütün bunlar anlaşılır ve kabul edilir en insani şeylerdir. Kendini bilen bir evladın anne-babasını kırmak, üzme gibi hatası olmaz. Ancak ne var ki, çocuğun kendi özgür iradesi doğrultusunda bir yaşam sürmesi en tabii hakkıdır. Ebeveynler kendi doğrularını çocuklarına dayatmak yerine çocuklarının doğrularına değer vermeliler.**

Aile çok önemlidir. Karşılıklı saygının, hoşgörünün hakim olduğu bir aile ortamı çok önemlidir. Aile kurumu özüne uygun bir şekilde, izah etmeye çalıştığımız saygı, anlayış, hoşgörü ilkeleri etrafında şekillenirse daha anlamlı olur. Elbette herşey dört dörtlük olmayabilir. Ancak en iyi bir şekilde yapmaya da

insan çaba harcamalıdır. Özellikle anne ve babalara çok iş düşüyor. Hiçbir komplekse kapılmadan, geriliklerinde ısrar etmeden, sevgi ve emeklerini ortaya koyarak çocuklarına yaklaşmalıdırlar.

Çocuklarının farklı düşünüp, yaşayabileceklerini kabul etmelidirler. Çocukları kendi malları değildir. Duyguları ve düşünceleri olan insanlardır. Elbette onların çocuklarıdırlar. Çocukları olmaları malları olduğu, onların dediği gibi yaşamak zorunda oldukları anlamına gelmiyor.

Hakikatin Sırrına Ermek

Yaşamda asıl gayemiz nedir?

Bunca çelişki, bilinmemelik, açıklanması mantık sınırını aşan olaylar... .

Bütün bunların elbet sebebi vardır. Kim aksini iddia ederse etsin. Bizce her işaret doğru algılandığında, YOL'un sonu yaşamın idrakine götürecektir.

YOL.

YOL çok önemli. Hakikatin sırrına erişmek isteyenler dosdoğru yol olan sırat-ül müstakimi takip etmelidir.

İşaretlere dikkat.

Yaşam basit değildir. Yaşamı anlamsız kılan, basitleştiren, bakan ama görmeyen , duyan ama idrak edemeyen, söyleyen ama ne söylediğinin farkında olmayanlardır yaşamı anlamsız kılanlar. Yaşamlarının anlamsız olduğunu söyleyenler yaşamın derinliğinden bihaber kimselerdir.

Yaşanılan her ana, her nefes alış verişe büyük değer verilmelidir. Bıkmadan, yorulmadan doğru Yol'a ulaşmaya çalışılmalıdır. Yola ulaşmaya çalışma bile, bu yönde en küçük bir fikir teatisi bile insana umulmadık kapılar açar, tadına doyum olmaz lezzetler sunar. Menzile ulaşma isteği ve Gerçeğin demine ulaşma azmi ve Hakikati bulma asil insanların olayıdır. Basit, sıradan, ucube insanlar yaşamdan hiçbir şey almadan ve

hiçbir şey vermeden çekip giderler. Hiç bile değildirler. Halbuki hiçbirlik bile değerlidir, Hakikat arayıcılarının nezdinde.

Hakikat Arayıcıları ilk insandan son insana dek hep var olmuş ve var olacaklardır. Evreni, dünyayı, insanı, yaşamı en doğru şekilde algılayan ve yaşayan insan, Hakikat'in sırrına vakıf olmuş insandır.

Hakikat Arayıcılarının hepsi elbette sınıfını geçip Hakikatın sırrına ulaşamıyor. Ancak Hakikat Arayıcıları sınıfına dahil olmak bile insanın ulaşabileceği en büyük makamlardan birisidir. Hakikat Arayıcıları sınıfında yer almak asaletin göstergesidir.

İnsanın kendisi biyolojik ve psikolojik olarak yüksek verilerle donatılmıştır. Bunları en uygun moda getirmek büyük oranda kişinin kendi inisiyatifindedir.

AĞLAMAK

Hepimiz farkındayız ki; zaman bir çok sorunun çözümünde önemli bir faktör. Her ne kadar “zaman aşımına uğramayan” bazı acılara sahipsek, zamanın bir çok acıyı unutturduğu kesin.

Dünya, bizler doğmadan önce de vardı ve bizler olmadığımızda da dünya bütün metanetiyle dönmeye devam edecek. Dünyanın anlam ve önemine uygun bir yaşamın sahibiysek ne mutlu bize. Yok, zamanın bizle başladığı ve bizle biteceği sanıyorsak büyük yanılğı içindeyiz demektir. Yani geniş anlamda biz sıradan -ki herkes sıradadır- insanların dünyada olup olmamasının pek bir önemi yok. Önemli olan; hayata gerçek manasını verebildik mi? Yaşamın anlamını idrak edebildik mi?

Bazı insanlar yaşadıkları güncel sıkıntıların ebediyen süreceği kanısındalar. Böylesi yanılığlara sahip insanların feryatları yürekleri dağlar. Ama hiçbir güncel sıkıntı uzun zaman sürmez. Bu anlamda bize düşen metanetimizi, sakinliğimizi, soğukkanlılığımızı korumaya çalışmamızdır. Örneğin sevdiklerimizden birini kaybettiğimizde -amiyane tabirle- “dünya başımıza yıkılır”. O an için dünyanın, diğer sevdiklerimizin, Allah’ın... bir önemi kalmıyor. Dünya umurumuzda olmuyor. Kaybetmenin verdiği ruh hâliyle her türlü çılgınlığı yapabiliyoruz, hatta kendimize dahi zarar verebiliyoruz. Elbetteki çok sevdiğimiz bir yakınımızı kaybettiğimizde hiçbir şey olmamış gibi davranamayız. Fakat böylesi bir durumda gösterdiğimiz insanüstü hassasiyeti ne

acıdır ki genelde gösteremiyoruz. Yani çevremizde bulunan bir çok sevdiğimizi maddi sebeplerden veya bazı önemsiz diyebileceğimiz nedenlerden dolayı kırabiliyoruz. Hâlbuki ölüm gerçeğini kabullensek ve hayatın manasını idrak edebilsek bütün bunlar olmaz.

Bu bir paradoks.

Hayat hem kolay hem de zor, hem güzel hem de çirkin, hem anlaşılır hem de anlaşılmaz... listeyi uzatabiliriz.

Zıtlar... Birlik...

Herkes kendi penceresinden dünyaya bakıyor. İnsanlar algılayabildikleri kadarı ile dünyayı algılıyorlar. Yaşamıda ona göre yaşıyorlar. Gönül isterdi ki; farklı olsun. Lâkin realite bu.

Nedir bu realite, gerçeklik?

Bu realitede her an için hayal kırıklığına uğrama ihtimali var, aldatılma, kandırılma, dışlanma, horlanma... ihtimali var. Ve bu ihtimal yüzdesi sanıldığı kadar düşük değil. Kendimizi en kolay şekilde kandırabiliriz ama bunun sonuç vermeyeceğini akılda tutmalıyız. Yani gerçekler böyle ve bizler bu gerçekleri yok sayamayacağımızdan ona göre bir tavır almalıyız. Alacağımız tavır; dostluğu, değerleri, inancı, sadakati, paylaşımı, kardeşliği, doğruluğu... temel almalıdır. Kirliliğe, sahtekârlığa, yalana, ihanete... bulaşmış bir yaşamı mahkûm ettiğimiz bir yaşam olmalıdır. Belki kısa vadede bazı zorlanmalarımız olabilir, ancak uzun bir zaman ele alındığında kazanımlarımızın dominant

olduğunu göreceğiz. Kazanımlarımızın çoğunluğu bizlerin doğru bir yaşam sahibi olduğumuz anlamına gelir.

Bütün bu belirtilenlerden yola çıkarak değerlere, inanca, dostluğa vb. bağlı olmamız gerçeğini görebiliriz. Bu anlamıyla ağlamamız, sızlamamız, vahlamamız... yersizdir. İnsanlık bu haliyle bizlere her an ihaneti, hayalkırıklığını, dolandırılmayı yaşatabilir. En yakınımızda bulunan eşimiz dahi bizi aldatabilir. Sahte dostlar bizi dolandırabilir. Yoz yaşamın sonucu olarak sevdiklerimizi bataklıklarda kaybedebiliriz.

Saymakla bitmez.

Yani hazırlıklı olmalıyız. Kendimizi bu çirkeflerden, bataklıklardan kurtarmalıyız. Düşüncelerimizi, duygularımızı bencillikten arındırmalıyız. Bunları iyiye, dostluğa, paylaşımaya... yönelik kanalize etmeliyiz. Böylece kendimizden başlayarak çevreye de içine alacak şekilde temizlenmiş olanlar yaratabiliriz. Bunu yapmazsak; sahteliklerin, yapaylıkların, biçimselliğin içinde debelenip dururuz. Bunun sonucunda da her daim ağlarız. Ağlamayı bırakınca da bu kirli çarkın bir dişlisi oluruz. Bedenini doyurmaya çalışan, sapıklaştıkça sapıklaşan bir kişi hâline geliriz.

Ama böyle olmamalı. Dostluk kazanmalı. Saygı ve sevgi kazanmalı. Bunun için ağlamak gerekiyorsa ağlayabilmeli insan. Saygıdeğer ozanımız Aşık Daimi'nin dediği gibi "hepsi geçer". Demek ki; en kötü acılar, ihanetler dahi geçiyorsa bizler neden

yaşama sevinci ile dolmayalım? İhanetçiler hiç bir zaman mutlu olmazlar. Bizler ihanetçilere inat ihanet etmeyeceğiz. Ve yaşama sevincimizi bütün olumsuzluklara rağmen yitirmeyeceğiz. Elbette sabahın bir sahibi var. Bir gün Hak'kın divanında ihanetçilerle hesaplaşırız. O günler pek de uzak sayılmazlar. İhanetçiler leşleşmiş bedenleri ile hayvani güdülerini tatmin etmeye çalışsınlar. Bizlerin Ali'si var. Türkülerimiz var. Biz türkülerimizi söylemeye devam ediyoruz.

Ne ağlarsın benim zülfü siyahım
Bu da gelir bu da geçer ağlama
Göklere erişti feryadın ahın
Bu da gelir bu da geçer ağlama

Bir gülün çevresi dikendir hardır
Bülbül gül elinde ah ile zardır
Ne de olsa kışın sonu bahardır
Bu da gelir bu da geçer ağlama

Daimi'yem her can ermez bu sırra
Yusuf sabır ile vardı Mısır'a
Koyun oldum ağladım ardın sıra
Bu da gelir bu da geçer ağlama

Hz. Muhammed Nurdur

Hz. Muhammed gerçeğini ozanın şu mükemmel sözleri önemine uygun şekilde açıklıyor: “Alemlere nur doğdu, Muhammed doğduğu gece”. Hz. Muhammed, gerçek manasıyla alemlere nurdur. İstenildiği kadar bu gerçek çarpıtılsın, tahrif edilsin, yok edilmeye çalışılsın... Biz inanıyoruz ki; Hz. Muhammed’in nuru dünya dönene dek -bütün karartma çabalarına rağmen- dünyayı nurlandırmaya devam edecektir.

Hz. Muhammed, Cebrail’in kendisine bildirdiği ilk vahiyle yola koyuldu. Yıllarca bütün zorluklara rağmen insanlığı La ilahe illallah (Allah’tan başka ilâh yoktur) inancını kabul etmeye çağırdı. Aradan asırlar geçmiş ama bizce bu çağrı güncelliğini koruyor. İnsanlar sözde Allah’tan başka ilâh olmadığına şahadet getiriyorlar. Ancak pratikte bu ilâhın yerini maddiyat alıyor. Belki bazıları abarttığımız sanısında olabilirler. Fakat işin özü bu çağrının devam ettiği gerçeğidir. İnsanlar, Hz. Muhammed dönemindeki gibi putlara tapmıyorlar ama başka şeyleri putlaştırmışlar. Bu putlaştırma somut olmadığından, bizlerinde anlatımları anlaşılmayabiliyor. Gerçek olan; insanların günümüzde nefislerinin, hırslarının, ihtiraslarının, bencilliklerinin... esiri olduğu gerçeğidir. Bu doyurulamayan ihtiraslar zamanın modern putlarıdır. Putların olduğu yerde de Muhammedî davette olacaktır. Muhammedî davetin bilinmesi, tanınması, anlaşılması, kavranması için de Hz. Muhammed’in bilinmesi gerekmektedir. Hz. Muhammed, çoklarının yaptığı

gibi dar bir çerçevede, at gözlüğü bakışla, salt bir yönüne ağırlık verilerek bilinemez, kavranamaz.

Hız. Muhammed'i anlamak istiyorsak, onu bir bütün olarak kavramaya çalışmalıyız. Dogmatik, yüzeysel, biçimsel bir yaklaşımla ele alırsak eksik bir kavrama sahip oluruz. Hatta salt inançsal yönden tanımaya çalışırsak yine eksik olur. Hız. Muhammed'i bir bütün olarak tanımaya çalışmalıyız. Sosyolojik, toplumsal, tarihsel, psikolojik... ve tabii ki inançsal yönüyle. Böylece sağlıklı bir sonuca ulaşmış oluruz. Eksik, yanlış bir tanıma, Hız. Muhammed'e hakaret olarak kabul edilmelidir. İyi niyetli dahi olsa Hız. Muhammed'in kutsallığına, yüceliğine zarar vermek kabul edilemez.

Hız. Muhammed, yüce ahlâkın, erdemin, insaniyetin, güvenilirliğin, paylaşımın, yiğitliğin, bilgeliğin, asaletin... temsilcisidir.

Son peygamber olması dolayısıyla da diğer peygamberlerdeki güzellikler onda somutlaşmıştır. Bu manada her şeyiyle tamdır.

Hız. Muhammed'i kısa bir makale ile anlatmaya çalışmak imkânsız. Bizlerin yapmaya çalıştığı, Hız. Muhammed'in doğru anlaşılması gerektiğidir. Hız. Muhammed'i anladığımızda yaşamımızın manası farklılaşır. Tekrar belirtelim ki; Hız. Muhammed'i bazı sınırlarla sınırlamak Hız. Muhammed'e hakarettir. Hız. Muhammed'e yanlış, yalan söylemler isnat etmek büyük günahdır. Hız. Muhammed'i dünyevi ihtiraslara araç

yapmak büyük günahtır. Hz. Muhammed'in peygamberliği insanlara doğru yolu göstermek, insanların dünyada ve ahirette saadete ulaşmaları içindir. Bu manada insanın dünya ve ahiret mutluluğu esastır. İnsana zarar veren her düşünce, eylem Muhammed  mesaja zıttır. Belirttiklerimizi Teslim Abdal'ın bir deyişiyle noktalayalım:

Canım kurban olsun dost
Senin yoluna
Adı güzel kendi güzel
Muhammed
Söyler misin cümle  lem
Dilinde
Adı güzel kendi güzel
Muhammed

Sen bir peygambersin
şeksiz g mansız
Sana inanmayan
Dinsiz imansız
Teslim Abdal ne eyler
Dünyayı sensiz
Adı güzel kendi güzel
Muhammed

HAKTAN VE HAKLIDAN YANA

Bedeli ne olursa olsun, neye mal olursa olsun haktan ve haklıdan yana olmak ilkesini her daim Aleviler savunmuşlardır. Haktan ve haklıdan yana olmayı bir yaşam biçimi haline getirmişlerdir.

Halka hizmet demek hakka hizmet demektir. Halkın şahsında hizmet bütün insanlığadır. Dini, dili, rengi, cinsi, fiziki özellikleri, coğrafyası ne olursa olsun insanlığa hizmettir.

Hız. Ali halife olduğu dönemde kardeşi Akil, gelip devlet kasasında para talep edince Hız. Ali buna şiddetle karşı çıkmıştır. Halkın malını korumak adına kardeşini bile red eden bir anlayış yüksek hizmet anlayışı olsa gerek. Düşününki, siz bir kamu yönetiminde en üst düzeyde yöneticisiniz ve ne yaparsanız yapın, istediğinize bütçeden istediği kadar parayı verebilecek güçtesiniz ve buna itiraz edecek hiç kimse yok.

Böylesi bir konumda kardeşinizin isteğini geri çevirir misiniz?!

İşte Alevi inancının dayanışma, paylaşım, sosyal adalet boyutunu belirleyen bu anlayıştır.

Ne pahasına olursa olsun haktan ve haklıdan taraf olmak. Kardeşimiz olsa dahi doğruları savunmak anlamında red edebilmek.

Kabul etmek gerekir ki kapitalist sistemin haksızlıklarla dolu bir döneminde yaşamaktayız. Denilebilir ki “kapitalist sistem hiç

bir dönemde adil olmadı ki şimdi olsun”. Doğru. Her ne kadar bu sistemi tasfiye edip yerine herkesin en azında asgari bir düzeyde yaşamsal ihtiyaçlarının giderildiği bir sistem kurma imkan ve gücünde değilsek de, bu haksızlıkları söyleme gücündeyiz. Sadece söylemde değil, insanı düşüren her türlü sistemin gücümüz oranında karşısındayız. İnsani olan her türlü sisteminde taraftarıyız. Bazıları kızsda da, dar politik çabalar olarak da görse **bizler insanı bir meta olarak gören bir anlayışın savunucusu olamayız.**

Haktan ve haklıdan yana olmak bir yaşam biçimi olmalıdır. Haktan ve haklıdan yana olmak demek; yalandan, sahtekarlıktan, üçkağıtçılıktan, hileden, düzenbazlıktan, yalakalıktan, dalkavukluktan uzak olmak demektir. Uzak olmakla beraber yaşam biçimiyle de bu tür yanlışlara karşı olmaktadır.

Varsın birileri kendi çıkarları için her türlü yanlış ve haksızlığı yapsın. Varsın günü birlik bir yaşayışın sahibi olanlar her türlü ahlak dışı davranışta bulunsun. Eger bizler gerçek anlamıyla insanca bir yaşamın sahibi olmak istiyorsak, o vakit bütün bu yanlışların ve haksızlıkların karşısında olmalıyız.

Hiç kimseye haksızlık etmemeliyiz ve kimsenin bize haksızlık etmesine fırsat vermemeliyiz.

Haksızlığı ve sömürüyü salt devletler, sistemler yapmıyor. İnsan bireysel olarak da kendisinden güçsüz birine haksızlık edebiliyor. Hatta ailesinden birine dahi haksızlık edebiliyor.

Bizler her türlü ama kayıtsız şartsız her türlü haksızlığın karşısında olmalıyız.

Kısa vadede kaybediyor gibi görünsek de, doğruları savunduğumuz ve uyguladığımız vakit, uzun vadede kazanacak olan yine bizler olacağız. Haksızlığın, ihanetin, dalkavukluğun sonu yoktur. Bu tür düşünce ve davranışlar kazandırıyor gibi görünse de aslında kaybettiriyor. Neye mal olursa olsun haktan ve haklıdan yana tavrımızı her daim sürdürmeliyiz!

HAYAT BİR OYUN (MU)?

Hayat bir oyun mu?

Bütün bunlar bir tiyatro mu?

Değilse nedir?

Nedir anlamak istediğimiz ama bir türlü tam anlamıyla anlayamadığımız?

Yaşamın anlamı, nedir?

Bizlerin gerçek diye algıladığı acaba gerçekten gerçek mi? “Aman boşver gitsin” demek doğru mu?

Bizce hayat bir oyun değil. Bu konu Enbiya suresinde şöyle belirtilmektedir: “Biz, bir oyun ve oyalanma konusu olsun diye göğü, yeri ve ikisi arasında bulunanları yaratmadık. Eğer bir oyun ve oyalanma edinmek isteseydik, bunu, kendi katımızdan edinirdik. Yapacak olsaydık, böyle yapardık.”. Bilmemiz gerekiyor ki; hayat bir oyun değildir. Oyun olarak algılayanlara diyecek sözümüz yok. Ancak yaşamın anlamını, önemini, ciddiyetini bilmek isteyenlerle paylaşacaklarımız var. Bu oyun kavramını fazla çarpıtmamak gerekiyor. Yani her türlü oyunu aşağıladığımız manası çıkartılmamalıdır. Dünya, “oyun ve oyalanma” yeri değil, kastımız, yaşamın önemini ortaya koymak için verilen bir örnektir.

Alexis Carrel, hayatın amacı noktasında şu belirlemeyi yapıyor: “Hayatın amacı, fizyolojik ve psikolojik yapımızda

okuyabileceğimiz kanunlara uygun olarak yaşamaktır. Bu kanunlar, bizim varoluş tarzımızın ifadesinden, varlığımızın gereklerinden, bilimin bize kazandırdığı kavramlardan oluşur. Bu hayatın evren içindeki anlamı, varoluşumuzun sebebi, kesin olarak bilebileceğimiz şeylerin ve idrakımızın dışındadır.”. Evrendeki yerimizin ne olduğunun bilincinde değiliz. Bazı günlük kaygı, sevinç, sıkıntı vb. şeylerle kendimizi avutuyoruz. Kendi gerçekliğimizin farkında değiliz ve çoğu kişi bunun farkına varmak istemiyor. Bazı gerçeklerin farkına varırsa bunun sorumluluk getireceğinden korkuyor. Bu sebepten olsa gerek en kolayı olan dünyayı bir oyun yeri olarak görme var. Oyun da yaşamın bir gerekliliği fakat sorumluluktan kaçınıp oyunu yaşamın merkezine koymak yanlış.

İnsan kendi gerçekliğinden korkmamalıdır. Korkuyu yenmenin tek yolu, korku veren olguyla hesaplaşmaktır. İnsan kendi derinliğinden korkuyor. Bu derinliğe girmeyi bırakın, bakmaya dahi korkuyor. Korkunun ecele faydası olmadığını asırlar önce dile getirmişler. Yapılması gereken, insanın kendi gerçekliğini kavrayabilmesi için derine inmesi gerektiğidir. Derine inmek, korkuyla hesaplaşıp korkuyu yenmektir. Çoğu kişi yenileceğini düşünüyor. Böylesi bir düşüncenin yanlış olduğuna tarihe mal olmuş bir deyimle cevap vermek en mantıklısıdır. Şöyledir bu tarihsel deyim: “mücadele eden belki kaybedebilir ama mücadele etmeyen zaten kaybetmiştir”. Hayat bir oyun değil derken, hayatın ciddi olduğunu belirtmeye çalışmıştık. Aslında oyun bile ciddiyetle (ve kurullarla?) oynanmalıdır. Lâubâlfelik,

boş vermişlik, lümpenlik, sorumsuzluk, duyarsızlık... bunlar oyun da dahil yaşamın hiç bir alanında bize yaşam felsefesi olmamalıdır. Felsefemizi sevgi, dayanışma, paylaşım, dostluk, dürüstlük, ahlâklılık, yardımlaşma, üretme, saygı, bağlılık, barışseverlik, doğaseverlik, hürriyetçilik, özgürlükçülük... temelinde inşa etmeliyiz. Bazı gerekçelerin arkasına saklanmadan, bizdeki deyimle “özümüzü dara” çekelim. “Yok efendim işte bu devirde iyilik para etmiyor”, “paran varsa varsın”, “köşeyi dönmek için her şey yapılmalıdır” gibi yığınla sahtekârlığa, düzenbazlığa, vurdumduymazlığa, riyakârlığa, dolandırıcılığa, yalancılığa bulaşmamalıyız. Bulaşmış isek bir an önce arınmalıyız. Bütün bu yalancılık, düzenbazlık, hilekârlık, dalkavukluk, dolandırıcılık, gammazlık, ihanet, şerefsizlik... ne için yapıyor? Maddiyat için. Değer mi para için bütün erdemleri yok etmeye, onursuz, haysiyetsiz yaşamaya? Değer mi? Yazıklar olsun, yuhlar olsun namusunu, şerefini, haysiyetini, dostluğunu, onurunu dünya malı için ayaklar altına alana.

Yunus Emre diyor ki;

Mal sahibi
mülk sahibi
hani bunun
ilk sahibi
mal da yalan mülk de yalan
var git biraz da sen oyalan.

Neden insan sonunda ölüm olduğunu bile bile her türlü alçaklığı yapıyor? Şöyle bir düşünün ki; yaptığımız her hareketin bir sonucu oluyor. Peki siz sanıyor musunuz ki; bazıları onlarca kötülük yapacak ve bu cezasız kalacak. Bu mümkün değil. Yapılan her iyiliğin de, kötülüğün de karşılığı var. Bundan kuşku duymayın. Varsın kötüler, ihanetçiler, dolandırıcı sahtekârlar kısa süre sefa sürsünler. Yine varsın güzel dostlar cefa çeksinler. Sonuç önemli. Sonucunu göreceğiz. Kötüler zevki sefada debelensinler. Ya yarın ölümü tattıklarında yaptıkları kötülüklerin hesabı sorulmayacak mı? O zaman da her şeyi bilen yaratıcıya yalan söyleyemezler ya. İşte onlara üzölmek, acımak gerekiyor. Bakmayın siz onların arabalarına, evlerine, elbiselerine. Bütün bunlar burada kalacak. Biliyoruz ki; bunlar uğruna her türlü kötölüğü yaptıkları metaları bırakıp gidecekler. Ardından hep beddua edilecek. Böylesi bir çarpıklıktan uzak durun, vazgeçin. Önemli olan dostlarla paylaşmaktır. Ve ebediyete gittiğimizde huzurla gitmektir. Aşık Ali Nurşani ne güzel ifade etmiş bu durumu:

Nurşaniyem sen ölürsen neyin kalır.

İnsan isen seven bir kaç can kalır.

Zalim zulüm eder sanma nam kalır.

İnsana insanlık kinler yabancı.

Bıktırma pahasına da olsa söylemeye devam edeceğiz. Önemli olan yatlar, katlar, apartmanlar ve benzer sahtekârlıklar değildir.

Önemli olan dostluk, dayanışma, paylaşımdır. Bu demek değildir ki; yaşamsal ihtiyaçlarımız giderilmesin, en ilkel koşullarda yaşayalım. Hayır. Elbette maddi anlamda bize lâzım olan bir standart bizim hakkımız. Fakat bu standartla yetinmeyip, eline geçse dünyayı sahiplenecek ama yine de doymayacak olan tiplerden olmayalım. Bazılarının aklına hemen “işte belli yaşamsal ihtiyaçların giderilmesi için doğru çalışmak yetmez” gibi kuşkular gelebilir. Bunu peşinen reddettiğimiz bilinsin. Elbette bazı kurumsal sorunlardan dolayı bir takım haksızlıklar vardır. Ancak bir devlet mekanizmasının bozuk dişlerinin arasında yer almaktansa, ondan uzak durmak ve en olur bir tarzla yüklenmek en doğrusudur. Yoksa bozuk düzenin bir yalakaşı olunur. Hakkımızı kimseye yedirmeyelim, kimsenin de hakkını yemeyelim. Biçimsel olandan, yüzeysel olandan, gösterişten kaçınalım. ‘Öz’e yönelelim, öze dönelim. Her nefes alışta, adım atışta, davranışta, söylemde sonucunu düşünelim. Bu sanıldığı kadar zor değildir. Böylece yaşama gereken anlamı vermiş olup, gerçekten yaşamış oluruz. Sahtelikler, yapaylıklar, yüzeyselliklerle geçen bir yaşam mı, dostça, paylaşımcı, anlamlı, huzurlu, güvenli bir yaşam mı? Seçimde zorlanıyor musun?

Bir Bütün olarak Hz. Ali

Hız. Ali, dünyaya gelmiş en önemli şahsiyettir. Burada bir parantez açarak Hız. Ali'nin peygamberlerle karıştırılmamasının gerekliliğini belirtmek isteriz. Hız. Ali'nin önemini vurgularken peygamber düzeyine çıkartmıyoruz. Hız. Ali bir peygamber değildir. Hız. Ali bir önder insandır. Buna önderlerin önderi diyebiliriz. Hız. Ali'yi tanımlarken onu abbartığımız düşünülebilir. Böylesi bir düşünce yanlıştır. Belki de Hız. Ali'yi tam anlamıyla tanımlayamıyoruz.

Hız. Ali neden bu kadar önemlidir? Hız. Ali'nin şahsında sembolleşen değerler toplamı sadece Ali taraftarı toplumlar için değil, bütün insanlık için kazanımdır. Bu değerleri insanlık kavradığı zaman bir çok sorunun çözüme kavuşacağı inancındayız. Hız. Ali'yi sadece tarihsel bir siyasi kişilik olarak görenler ve bu siyasal-askeri kişiliğin şahsında ona yüklenen misyonun yanılığı olduğunu iddia edenler ya gerçeklerden bîhaber kişilerdir ya da art niyetli kişilerdir. Elbette Hız. Ali'nin siyasi, askeri yönü de vardır. Ama Hız. Ali salt siyasetle, askeriyle uğraşmamıştır. Hız. Ali, insan yaşamının bütün yönleriyle ilgilenmiş, sadece kendi zamanın ile değil, insanlık yaşadığı müddetçe geçerli olacak tespitler, çözümler geliştirmiştir. Hız. Ali komple bir kişiliktir. Hız. Ali'nin komple bir insan olmasında etkili olan olayları tarihsel bir zorunluluk olarak görün ya da ilâhi kudretin damgası olarak. Her açıdan da sonuç ortadadır.

1. Hz. Ali bir filozoftur. Düşünce biçimi, olayları tahlil metodu, sonuçlara varması ve sonuçları anlaşılır bir üslûpla anlatması...
2. Hz. Ali bir edebiyatçıdır. Arap toplumunda Kuran'dan sonra edebi değeri olan ikinci kitap Hz. Ali'ye ait olan Nehc'ül Belaga'dır. Nehc'ül Belaga'daki üslûp, günümüzde dahi çekiciliğini ve etkiliyeciliğini muhafaza etmektedir.
3. Hz. Ali mükemmel bir eş, ideal bir babadır. O Fatma'nın eşidir. Hasan, Hüseyin ve Zeynep'in babasıdır. Bütün bu kişilikler insanlığın kaderinde etki sahibi değiller mi? Daha ne denilebilir ki.
4. Hz. Ali büyük bir komutandır. Hz. Ali'nin askerlik dehası tartışılmazdır. "La fetta illa Ali, la seyfe illa Zülfikâr" (Ali'nin üstüne yiğit, Zülfikâr'ın üstüne kılıç yoktur) sözü öyle gelişi güzel söylenmiş bir söz değildir.
5. Hz. Ali dürüst bir siyasetçidir. Bazı kimseler Hz. Ali'nin çok kötü bir siyasetçi olduğunu söylerler. Buna kanıt olarak da, muaviye lânetlisinin hakem olayını gösterirler. Bu kimselerin siyasetten anladığı sahtekârlık, düzenbazlık, haysiyetsizlik, yalakalık, riyakârlıktır. Hz. Ali bunun yanında sadece siyasette değil, yaşamın her alanında dürüstlüğü, hakkaniyeti, doğruluğu, haysiyeti, edep-erkânı savunmuştur. Siyaseti kirlilikten kurtarmak istemiştir. Aslında Hz. Ali'nin duruşu, günümüzde

bile en ideal olanıdır. Yani namuslu siyasettir Hz. Ali'nin yaptığı. Bazı çağdaş muaviyeler, siyaseti bir rant kapısı olarak görmekte ve bu yolla insanları sömürmekte. Hz. Ali'nin siyaset anlayışı eninde sonunda galip gelecektir. Neden? Çünkü, yönetilenler kendilerini yönetme iddiasında olanların dürüstlüğüne bakacaklar. Bazı siyaset cambazları kendilerini muaviye taktikleri ile bir süre gizleyebilirler. Fakat bunların uzun ömürlü olamayacaklarını söylemek için müneccim olmaya gerek yok.

6. Hz. Ali bir insan hakları savunucusudur. İlgilenenler George Jerdak adlı yazarın yazdığı altı (6) ciltlik “Hz. Ali ve insan hakları” adlı kitaba başvurabilirler.
7. Hz. Ali eşitlikçidir. Hz. Ali, kendisi halife olduğu dönemde en sıradan insan ne maaş alıyorsa kendisi de aynı maaş alıyordu. Ne eksik ne de fazla. Bu yüzden Hz. Ali'yi kardeşi dahi terk etmiştir. Nasıl olurda devletin başı, bütün hazinenin tek sorumlusu, eski bir köle ile aynı maaşı alır? Bundan da bir eşitlik olur mu?

Hz. Ali'nin önemini, olaylara bakışını özetlemek dahi oldukça zor. Bizlerin yaptığı özetin özetinin özetidir. Hz. Ali'yi anlamak için biraz sabır göstermek lâzım. Yazar George Jerdak, Hz. Ali'nin insan hakları boyutunu yazmak (anlatmak) için altı (6) cilt yazmıştır. Yine de eksik tarafları olduğunu söylemekte. Hz. Ali, dünya üzerinde en çok yazı yazılan şahsiyetlerin en başında yer almakta.

Hız. Ali'yi tanımak gerekir. Tanıyıp sevmek gerekir. Neden gerekir? Eğer Hız. Ali gerçek anlamıyla, tam manasıyla kavranırsa, bunun sonuçları yaşamın her alanında başarı ve mutluluk demektir. Bizler bunun doğruluğundan şüphe duymuyoruz. İnanıyoruz ki; insanlık Hız. Ali'yi bir gün bütün boyutlarıyla tanıyacak ve bundan, bu değerler bütününden çok önemli sonuçlar alacaktır. Hız. Ali, insanlığın makro düzeyde yaşadığı ne varsa; savaş, ihanet, çelişki, yoksulluk, anlaşılmamak, dışlanmak, zulüm... kısacası olumlu olumsuz ne varsa hepsini mikro düzeyde yaşamıştır. Yaşadığı için de önemli sonuçlara ulaşmıştır. Fakat ne acıdır ki, anlaşılmamıştır. Onu en çokta Ali taraftarı olduğu iddiasında olanlar yaralamıştır. Çünkü Hız. Ali'yi anlamamışlardır. Eğer az da olsa Hız. Ali'ye anlam verebilirsek, bundan emin olun ki, her anlamda kazançlı çıkılır. Anlayamıyorsak dahi samimice anlamaya çalışalım. Artık ne kadar anlayabilirsek.

Tekrar belirtelim ki; Hız. Ali'nin şahsında somutlaşan değerler bütün insanlık içindir. Salt bir grubun, cemaatin, toplumun değil. Önemli olan hangi toplum, cemaat, grup olursa olsun buna gereken anlamı verebilmektir.

Aşağıda Hız. Ali'nin bazı deyimlerini alıyoruz. Dileriz başlangıç manasında yararlı olur. Bilinir ki; büyük yangınlar çok küçük kıvılcımlardan başlar.

- Övünç duyacağı bir soyu varsa cahil insanın, bilsin ki; çamurdan ve sudandır özü soyunun.
- Dünyada Ehlibeyt'in değer kriteri güzelliştir. Bilim, doğruluk ve sevgidir soyu insanoğlundun.
- Dayanılmaz bir kötülük gelirse eğer başına, suskun kayalar gibi dur ve diren.
- Bilmelisin ki; rahat günler de geçer, zor günler de. Öyleyse ne diye dünya malı için ağlıyorsun.
- En bilge insan; eksiğini, kusurunu, yanlışını bilen kişidir. Sözü tutan, bencilliği yıkan, dar hesapları aşan kişidir. Kötülüklerle, kötüye yüz vermeyen, dostlukla, iyiliklerle güzelleşen, dünya yıkılsada öz değerlerine bağlı olan kişidir.
- Çaba harcamadan yarasının iyileşmesi için dünyadan çare bekleyen kişi, yarasının iyileşmesini beklerken, yara üstüne yara açar.
- Yokluk ve yoksulluk genç insanın ayıplanmasına ve onunla alay edilmesine yol açar. Doğruyu söylesede söyledikleri önemsenmez, hatta kötü söz etmiş gibi davranılır.
- Aydın ve bilgili genç insana kendi zamanı ihanet etse de, izzet ve saygınlığı ona ihanet etmez.

FARKINA VARMAK

Farkında mıyız?

Değiliz.

Zaman geçip gidiyor mu?

Giden zaman geri geliyor mu? (“Elbette giden zaman geri gelmez. Bu ne saçma bir soru” diye soranlara “saçma soru yok, sadece saçma cevap var” diye cevap veriyoruz) Zaman geçip giderken bizler gereken anlamı verebildik mi? Gereken duyarlılığı gösterebildik mi? Bunca telaş içinde, maddi sıkıntılar içinde, hırslar, bencillikler içinde, güncel kaygılar, sıkıntılar içinde, günübürlük ilişkiler içinde, güdülerini tatmin peşinde... ha bire önemliymiş gibi olan ama neticede anlamsız olan yığınla ‘boş’un peşinde dolanıp durmuşuz. Gereksiz, manasız, zararlı, yıpratıcı... ha bire bunlara takılıp durmuşuz. Bundandır ki; gerekli anlamı verememiş, gereken duyarlılığı gösterememişiz. Bundandır ki; farkında değiliz. Farkında olmadığımız yığınlarla beraber yaşamış, onları beslemişiz. Böyle olunca da farkında olmamışız yaşlandığımızın. Hırsı, kını, şiddeti, kıskançlığı, güdülerini, yalan söylemeyi, düzenbaz olmayı... hiç ara vermeden beslemişiz.

Bütün bu olumsuzlukları meziyet, yetenek, beceri kabul etmiş, bunlarla övünmüşüz. Bunlardan nefes alıpta neler kaybettiğimiz farkına varmamışız. Sonunda bütün bunların anlamsız, beyhude, boşuna olduğunu görüp hayıflanmışız.

Heyhat.

Heyhat ki artık geriye dönme imkânı yok. İleriye bakmak için de takat yok. Ne yapmalı? Ne yapmalı ki; çok ama çok az da olsa biraz ucundan yakalamak için? Böylesi durumlarda ne yazık ki, öğrenilen düzenbazlıkların, yapılan hilelerin, söylenen yalanların hiç ama hiç faydası olmuyor. Burası er meydanı oluyor. Kimin neyi varsa ortaya çıkıyor. Üryan – püryan bir hâl. Burada güç, para, iktidar, fiziki güzellik, sahtekârlık, kötülük... bunların bu meydanda hiç bir şansları yok. Bu meydanda doğrular galip gelir. Zamanında doğrulara tabii olanlar, bu meydanda galip gelirler. Onlar farkına varanlardır. Sadece farkına varanlar değil, aynı zamanda farkına vardıkları doğruları kendi yaşamlarına uygulayarak, doğruları bir yaşam biçimi hâline getirmişlerdir. Burası er meydanı olduğundan, erliğinde normları doğrular olduğundan galibiyet kaçınılmazdır onlar için. Ama bu erler, en sevinmeleri gereken böylesi anlarda dahi beyhudelerin çaresizliğinden hicap duyarlar. Böylesi bir anda, yani yıllarca mücadelesini verdikleri doğrularının tescil edildiği bu anda, kendilerine yıllarca rahat vermeyip, huzursuz edenlerin yenilgilerine üzülürler. Erlik de bu değil midir? Bu meydanda bulunan yiğitlerin yiğitliklerine de bu yakışır. Zaten başka türlü yiğit olunmaz. Parayla, makam sahibi olmakla, güzel / yakışıklı olmakla, şöhretli olmakla yiğit olunmaz. Yiğit, doğrularla hareket ederek, doğruları kendisine yaşam biçimi hâline getirerek olunur.

Bütün bu belirtilenlerden ne anlaşıldı? Eğer anlaşılmışsa bazı farkların farkına varıldı mı? Yoksa anlatımlarımız “çok soyut” olduğunu için eski tas eski hamama devam edileceği mi vurgulanıyor? Öyleyse söz yok, o meydanda görüşüncüye dek...

Yalnız anlamak isteyene bir kaç sözümüz olur. Ölçütler bellidir. Yaşanılan her anın manasına uygun nefes alıp vermek gerekiyor. Farkına varmak gerekiyor. Her şey görüldüğü gibi değil. Öyle olsaydı bütün bunlara gerek kalmazdı. Farkına varmak gerekiyor ki; aslında zaman ‘bilinen, yaşanılan manasıyla’ yok! Farkına varan görürü ki, yaşlanıyor. Bu bir çelişki değil. Bilinen, yaşanılan anlamda zaman, basit işler için insanlar tarafından uyarlanmıştır. Basit ihtiyaçlar için. Diğer anlamda zaman gerçek zamandır. Orada zamanın önü ve sonu yoktur. Yaşlandığının farkına varan kişinin daha başka şeylerinde farkına varmış olması gerekiyor. Eğer varılmışsa bu başkaların farkına, mesele yok demektir. Bu hâliyle yaşlılık diye bir durum söz konusu değildir. Varılmamışsa farkına, o zaman işlemeye devam ediyor demektir. Bütün bunlardan sonra sormuş olduğumuz farzedilsinin ne kadar farkına vardın?

Evrende Yalnız mıyız?

Evrende yalnız mıyız?

Bu soru ile beraber, evren nedir, evrenin çapı, boyutu, sınırları, derinliği, genişliği nedir, veya evren bir tanemi, bir birine bağlı evrenler zincirimi var, evren derken mevcut insan bilgisi/aklı evrenin ne kadarını kavlıyor, evrenin ötesinde ne var, evrenin ötesi de evren mi, gibi (akıl dolu/saçma sapan) daha bir çok soruyu da sormak gerekiyor (İnsan merkezli bir düşünceye göre dünyamızın dışında bir yerde canlı bir varlık, yaşam yok). Evren ile ilgili bu soruları ve daha yığınla soruyu bir yana bırakıp asıl sorumuza önden bir cevap verecek olursak; bu soruyu tarih boyunca ve günümüzde de bir çok insan kendisine sormuş ve daha da soracaktır. Bizlerin cevabı; evet, bize göre evrenin her hangi bir yerinde bir şekilde bir canlı hayat var. Görmesek de, bilmesek de, kanıtlama imkanımız olmasa da; inanç olarak evrende yalnız olmadığımızı rahatlıkla söyleyebiliriz.

Neye dayanarak evrende yalnız olmadığımızı inanıyoruz?

Oldukça yetersiz olan mevcut bilgimiz, aklımız, bilincimiz ile kavradığımız kadarıyla bu sonsuz ve sınırsız evrende yalnız olmamız gerekiyor.

Akıl sınırlarımızı ne kadar zorlamış olsak da insanlık olarak, evren hakkındaki bilgimiz çok çok yetersiz. Bu yetersiz ve kıt bilgimiz bile sınırsız ve sonsuz bir evren ile karşı karşıya olduğumuzu bize gösteriyor. Elbette bu sonsuzluk ve sınırsızlık

içinde mutlaka bir yerlerde, bilinmez kaç milyon ışık yılı ötede, adı daha henüz konulmamış bir galakside, bu galaksinin bir gezegeninde mutlaka bir canlı yaşam olması gerekiyor. Bunu mevcut bilimsel verilerle kanıtlamıyor olsa da insanoğlu, sezgilerimiz bize yalnız olmadığımızı söylüyor.

Peki yalnız değilsek ve canlı bir varlık, yaşam varsa evrende bu canlı varlıklar nasıl varlıklardır? Ya da canlı varlıklardan ne anlamalıyız?

Bu konuda çeşitli teoriler ve görüşler var. Bu teorilerden bazılarına göre evrende insanoğlundan (her anlamda) daha gelişmiş olan canlılar var. Bir başka düşünceye göre bu aklımızın kavrayamayacağı sonsuzluktaki evrende her anlamda canlı var. Hem insanoğlundan daha gelişkin varlıklar var, hem de evrenin başka yerlerinden başka şekilde bir canlılık var. Bunlar şu an için bilimsel olarak kanıtlanma imkanı olmayan düşünce, görüş ve teorilerdir.

Biz inanıyoruz ki evrende yalnız değiliz.

Günün birinde insanlık nasıl ki şimdi şehirler arası, ülkeler arası yolculukları çok kısa bir zamanda yapıyorsa, gelecekte de gezegenler arası yolculuklar yapacaktır. İşte o vakit “evrende yalnız değiliz, ona göre yaşayın, siz merkezde değilsiniz” diyenlerin haklılıkları kanıtlanmış olacak.

Bir şey değiştirir mi bu haklılığın kanıtlanmış olması?

Evet, değiştirir. Anlatımları o vakit farklıda olsa, öz itibarıyla mevcut inanç ve değerler gelecek zamanlarda da varlığını sürdürecektir. Günümüzde bu haklılığı dile getirenlerin ardılları övüneceklerdir. Bu haklılıktan yola çıkarak, bu haklılıktan güç alarak kendilerine, inançlarına ve değerlerine daha çok güvenecek, daha yüksek sesle doğrularını dile getireceklerdir. Bu varlığını sürdürecektir olan inancı ve değerlerini böylelikle diğer galaksilerdeki canlılara daha bir öz güvenle ulaştıracaklar.

ARINMAK VE ARITMAK

Ulu Hünkâr Hacı Bektaş Veli'nin "Arifler hem arıdır hem arıttıcıdır" sözü sanki günümüz insanı için söylenmiş. Günümüz insanı arınmazsa çok büyük olumsuzluklar yaşanacaktır. Havasından, doğasından, insan ilişkilerine kadar kirlenmiş bir dünyanın arınmaya ihtiyacı var. Hem doğasal kirliliğin temizlenmesi, durulanması hem de insan ilişkilerindeki kirliliğin giderilmesi zorunluluktur. Çevresel kirlilik insanı nefes alamaz hâle getiriyor. İnsan ilişkilerindeki çıkarıcılık, bencillik, sorumsuzluk... insanı, insani özüne yabancılaştırıyor. Böylece doğaya ve insana aykırı bir durum ortaya çıkıyor. Doğa ve insan birbirlerinden ayrılmaz parçalardır. İnsanın kirliliği doğayı kirletiyor, yok ediyor; doğanın yok olması insanın yok olması oluyor. Zincirleme olarak devam ediyor. Kopan bir halka diğer halkaların işlevsiz hâle gelmesine neden oluyor.

Ulu Hünkâr Hacı Bektaş Veli, öğrencileri ile sohbet ederken onlara çok önemli misaller vererek, onların asla unutamayacakları derslere dönüştürüyordu sohbetlerini. Arınmak ve arıttıcı olmak sohbet konusu olunca, Ulu Hünkâr bir şişeyi alıp içini pislikle dolduruyor ve ağzını kapatıp dakikalarca çeşmenin önüne bırakıyor. Üstünden yığınla su geçen şişeyi çeşmenin önünden alarak öğrencilere dönüyor ve temiz olup olmadığını soruyor. Öğrencilerin "temiz olmadı" cevabı ile neden temiz olmadığı sorusunu soruyor. Ve cevabı da kendisi veriyor. Diyor ki Ulu Hünkâr; "bu şişe yıllarca da burada, bu

çeşmenin akan sularının altında kalsa da asla içindeki pislik temizlenmez. Dışındaki (zahiri) pislik gider ama içindeki pislik şişenin kapağını açmayıncaya kadar orada durur ve akan suların hiçbir faydası olmaz. İşte insan da böyledir. İnsan hep dışsal olarak temizleniyor. Hâlbuki önemli olan içsel temizliktir. Onun içindir ki, bizler biçimsel olanı reddedip, içten olanı esas alıyoruz. Eğer arı ve arıtıcı olmak istiyorsanız içinize yöneliniz.” Ulu Hünkâr’ın asırlar önce verdiği örnek ve geliştirdiği method, bütünüyle günümüz için de geçerlidir.

İnsan hem dışsal hem içsel olarak arınmalıdır, tertemiz, pirupak, dupduru olmalıdır. Nefsin oyuncağı olmak yerine, nefsin hakimi olmalıdır. Olmalıdır ki, yaşamı anlam kazansın, değerlendirilsin. Dünyevi heveslere kapılıp, kirlilikler içinde bataklıkta debelenmek yerine, temiz bir doğada arınmış bir insan olarak, doğayla barışık bir insan olarak yaşasın. Güzel olan budur. Kalıcı olan budur. Diğer bütün arzular, hevesler, güdüler... boşunadır. İnsan bu boş heva ve heveslerin esiri oldumu gerçek manasıyla insan olamaz. Gerçek manada bir insan arı ve durudur. Kendisiyle, doğayla, çevresiyle barışık bir insandır. Bu insan üretken ve mutlu bir insandır.

Kirlilik yerine temizliği temel almalıyız. Dışsallıkla beraber içsel olanı da görmeliyiz. Arı olup arıtıcı da olmalıyız. Yaşamı anlam ve önemine uygun olarak yaşamalıyız. Gerçeklerden kaçmak yerine, gerçekleri kabullenip ona göre en ideal çözümü geliştirmeliyiz. Yalansız olduğumuz müddetçe rüyalarımız

kâbus olmaktan çıkar. Haksızlık yapmadığımız zaman uykularımız haram olmaz. Vicdanımız rahat olarak uyuruz. Ne güzeldir yalansız, sahtelikten arınmış bir yaşam. Ne güzel bir gecedir ki, vicdanımız rahat olarak uyumak. Hayat böyle güzeldir. Hep panikte, yüz kızartıcı, haksızlıklardan, yalanlardan, yanlışlardan, sahteliklerden... bıktıysanız sizi arınmaya davet ediyoruz! Arının ki, hayat gerçek anlamda hayat olsun! Ne mutlu hayatı gerçek anlamıyla yaşayanlara.

KADER

Kaza, kader konusunda oldukça yanlış şartlandırmalar var. Verilen bilgilerin yetersizliği bir yana, bilginin çarpıtılmış, anlamsızlaştırılmış (ya da her anlama gelebilecek şekilde anlatılma) olması, insanı tereddüt ve kuşkular içinde bırakmaktadır. İnsanlara çoğu kez doyurucu yanıtlar verilmemekte. Verilen yanıtlar uygun bir tarzla, anlaşılır bir dille anlatılmadığından, kavram kargaşalığında konu dağılıp gitmekte.

Bütün bu tarihten gelen ve günümüzde de devam eden yanlışların sonucu olarak insanlar ya kaderi tamamiyle inkâr etmekte ya da yaşamın her safhasındaki gelişmeleri kader olarak algılamaktalar. Meselâ sömürülmek, kötü yönetilmek, kurumlar tarafından dışlanmak, horlanmak, ezilmek, yoksullaştırılmak yeteri kadar eğitim alamamanın sonucu olarak bilgidен yoksun olmak... velhâsıl yığınla olumsuzluk kader olarak görülmekte, kader diye dayatılmakta, yaşatılmaktadır.

Bunun neresi kader?

Sınıf eşitsizliğinin, ırkını üstün ırk görme ve başka ırkları aşağı ırk görme, kadın cinsinin kadın olduğu için ezilmesi, güçlülerin zayıfları ezmesi... bunlar kader değildir.

Bunlar insanın insana yaptığı zulümdür. Zalimler kendi rahatlarının bozulmaması için bunları kader diye dayatmışlar. Zalimlerden kastımız sakın politik, ideolojik devletlerin sistemi

diye algılanmasın. Bunlarla beraber bütün ezenler zalim dairesi içine giriyor. Yani bir ailede eşini ezen de, çocuklarını ezen de, ailesini ezen de, arkadaşlarına hainlik eden de, kötü fikir ve eylemde bulunanlar da, bencil, egoist, çıkarıcı, ahlâksız olanlar da ve bunların hataları da, zalimlikleri de daire içindedir. Çünkü bunlar bütün yanlışların sonucu diğer insanlara zarar vermişlerdir. Sadece insana değil, doğaya da zarar verenler bu kategori içindedir. Konuyu fazla dağıtmadan toparlamaya çalışırsak. Anlatmaya çalıştığımız gibi birilerinin zalimliklerinin sonucu ezilen birileri, bu ezilmeyi kader olarak görmüşlerdir. Bu anlayış çok yanlış bir anlayıştır. Her ne kadar inançsal bazı dayanaklar yamanmaya çalışılmışsa da bunun inancın özüyle bir ilişkisi yoktur. Hatta bir noktada inanca terstirde. Şimdi bu belirttiklerimiz kader yok anlamına gelmiyor. Bunda bir çelişki var demenize gerek kalmadan, bunda bir çelişki olmadığını, çok doğal bir işleyiş olduğunu belirtelim.

Nasıl mı? Anlatalım.

Allah insanı yaratırken ona yüce anlamlar yüklemiştir. İnsanı özgür bırakmıştır. Bu özgür bırakış çok önemli. İnsan iyiyi ve kötüyü seçebilme özgürlüğüne sahip. Allah hep iyiliği emir etmiştir. Dolayısıyla hayır Allah'tan, şer insanın kendisindedir. Şimdi burada hemen akla bir soru takılıyor. İnsan doğduğunda hayatı boyunca neler olacağı önceden belirlenmiş midir? Anlaşılır bir ifadeyle anlatırsak; insan doğmadan onun her şeyi programlanmış mıdır?

Bu konuda kesin bir yargıya varmak mümkün değil. Yalnızca bazı fikirler yürütülebilir. Aslında bu konu yığınla insanın kafasını meşgul etmekte. Şimdiye kadar ortak kabul gören bir anlayış ortaya çıkmış değildir.

Bizlerin inancı odur ki; Allah her şeyi bilendir. Dolayısıyla insanın nasıl bir yaşam yaşayacağını bilmesi doğal. Fakat bizce Allah sonucun ne olacağını bilmekte ama insana seçme ve karar verme özgürlüğü tanımaktadır. Görüldüğü gibi kader konusu oldukça karmaşık ve yanlış anlamalara, yorumlara vesile olacak kadar komplike. Komplike olduğundan, açıklamalar da komplike. Şöyle ki; insanın hayatının önemli dönemeçlerinin plânlandığı ve bunların dışına çıkılmadığı ama tali konularda yine insan iradesinin belirleyici olduğu yönünde bir düşünce mevcut. Böylesi düşünceler çok. Bunları burada aktarmanın fazla bir yararı yok.

Sonuç olarak bizler kaderi nasıl algılıyoruz?

Bizim inancımız odur ki; insanın insana yaptığı haksızlıklar kader değil. Çelişki gibi görünsede hiç bir şey tesadüf değil. Fakat insanın özel yapısı yani insanın özgür iradesi önemli. Bu irade belirleyici mi? Bunu beraber tartışıp bir sonuca varabiliriz. Tartışmamız gereken; iyiliği emir eden, kötülüğü men eden (yasaklayan) Allah'ın kötülük yapmayacağıdır. Dolayısıyla bizler iyi, ahlâklı, dürüst, doğru, erdem sahibi bir insan olmaya çalışalım. Bu noktada karşımıza çıkan olumsuzlukları da

kendimiz için bir ders olarak kabul edelim. Bu dersin öğrettiklerini doğru bir şekilde uygulayalım.

Bizlerin bakış açısı bu yöndedir. **“İnsanın alınyazısı çizilmiştir, ne yapılsa da faydası olmaz” ya da “her şeyi insan belirler, insan kendi kaderini kendisi yazar” gibi klasik dogmaların bir faydası yok.** Bu zıtlardan birine takılıp kalmanın da mantıkî bir açıklaması yok.

Yaşamımıza anlam vermeye çalışalım, etrafımızdaki gelişmelere duyarlı olalım. Başka insanlara ve doğaya zarar vermeyelim. Yaşama geniş bir perspektiften bakalım. Sıkıntılar geçici olduğu gibi, sefalı dönemler de (maddi anlamda) geçicidir. Yunus Emre'nin deyimiyle: “ne varlığa sevinelim, ne yokluğa üzülelim.” Kıstas, ölçü budur. Bunlar belki de bazı kimseler için klasik söylemlerdir. Ancak bir kez daha iç benliğimize yöneldiğimizde söylenenleri samimice tatbik ediyor muyuz?

İdeal İnsan, İnsan-ı Kamil

Her tür kirden, küfürden, soytarılıktan, kinden, kibirden, hokkabazlıktan, maskelerden, yalandan, sahtekarlıktan, hainlikten...arınmış kişi ideal insana yaklaşmış olan kişidir. Yine kendisini sorgulayan ve sürekli kendisiyle bir irade, bilinç savaşı yapan kişi ideal insan olma yoluna girmiş bulunmaktadır.

İdeal insan nerede olursa olsun, hangi zor koşullar altında bulunursa bulunsun, karşıtları ne kadar çok ve çok oldukları kadarda güçlü olsun; ideal insan yine bir çekim merkezi konumundadır. Maddi anlamda çok fakirde olsa diğer anlamlarda yetkinleştiği için her hareketi zarafet taşır; kendisini her haliyle bir cazibe merkezi haline getirir. Bu maddi olguları ısrarla vurguluyoruz. Çünkü günümüz dünyasında her şey bu hesap etrafında şekilleniyor. Ancak bizlerin hedeflediği, olmak istediği, olmamız gereken İnsan-ı Kamil, maddeyi (zenginlik anlamında) çoktan aşmış durumdadır. İdeal insan için madde sadece bir araçtır. Madde asla amaç olmamıştır. Bu sebepten madde değersizdir. Yani düşünün ki tomarla kağıdınız (ki buna para diyorlar) var. Ancak bu kağıtların üzerindeki yazıların, şekillerin bir şekilde silindiğini düşünün. O zaman bunların bir değeri olacak mı? İnsanlar ömürlerini bu tomarları kazanmak için harcıyorlar. Neticede bu kağıtlara olduklarından fazla değer veriyorlar. Bunlar için her şeyi yapıyorlar.

Değer mi?

Elbette bu üzerinde şekil ve rakamlar olan kağıtlarda olmalıdır yaşamda. Ancak karşı olduğumuz, bunların hayatın yegane belirleyicisi olmalarıdır.

Para asla belirleyici olmamalı.

Para araçtır amaç değil.

Para amaç haline geldiği vakit parayı elde etmek için her yol mubah görülüyor. Sorunlarda bu noktada artıyor.

Amaç olan; anlamlı, güzel, dolu dolu bir yaşamdır. Böylesi bir yaşam için maddiyat her zaman geri plandadır. Maddiyat bu yaşamın en ideal şekilde yaşanmasına aracılık ettiği kadar değerlidir. Eğer maddiyatın kendisi yaşamın tek nedeni olmuşsa; bu çarpıklığın en alası oluyor. Sadece para kazanmaya kilitlenmiş, daha çok maddiyat biriktirmeye odaklanmış kişilerin yolu bizlerin yolu değildir. Bizlerin yolu İnsan-ı Kamillerin, erenlerin, hayatı anlamına uygun yaşayan YOL sürenlerin yoludur.

NEFSİ BİLMEK

Ulu Hünkâr Hacı Bektaş Veli şöyle buyurmakta: “Marifet nefsi silmek değil, bilmektir”. Ulu Hünkâr’ın bu belirlemesi sadece geçmiş ve günümüzde değil, gelecek için de yol göstericidir.

Nefis; insanoğlunun çatışmalı olduğu ve bir türlü gerçek anlamıyla bir ortak çözüm bulamadığı bedensel ihtiyaçlar bütünüdür. İnsanlar nefislerinin aşırı derecede esiri olmuşlar, buna karşı bazı insanlar da tepki şeklinde nefislerini inkâra yönelmiş, yok saymak istemişler. Oysa nefis, insan tabiatının inkâr edilemez bir gerçeği. Bu gerçeği belirtirken insanın nefsinin esiri olması anlamında belirtmiyoruz. Özce söylersek; ne nefsimizi inkâr edelim, ne de nefsimizin tutsağı, esiri olalım.

Nefsi bilmek, sınırlarını öğrenmek, nefsi ahlâki ölçülere göre; değerlere bağlılık, doğaya bağlılık, inanca bağlılık temelinde değerlendirmek gerekiyor. Birçok insanın nefsinin esiri olduğunu görüyoruz. Nefsi doyurmak adına yapılan iğrençlikleri, sahtekârlıkları, hilebazlıkları, yaşanan çirkefleri görüyoruz. Bütün bu kabul edilemez gayriahlâkî tutumları reddetmek, mahkûm etmek ve bunlardan süratle arınmak gerekiyor.

Dizginlenemeyen nefis bir zaman sonra çöküntüyü de getirir. Belki bazı güncel kazanımlar elde edilir. Fakat sonuç itibariyle kazançtan çok bir kayıp ortaya çıkıyor. Nefsinin esiri olan bir kimse, nefsini doyurmak için her türlü yola başvurur. Nefsi

doyurmak adına her türlü yola başvurmak ne kadar doğru? Hayvani bir arzu ve şehvet duygusu ile nefsinin emrine amade olan insan kaybetmiş kimsedir. Burada nefsin olmadığı sonucu çıkmasın. Nefis vardır. Nefis insanidir. İnsani olmayan, nefisini bilmemek ve bunun sonucunda nefsin elinde bir kukla olmaktır. İnsan olan özgürdür ve asla kuklalığı kabûl etmemelidir. Nefis vardır. Nefis insana özgüdür. Doğru anlamda, inanca, doğaya ve insani değerlere bağlılık temelinde kullanılırsa iyidir. Güdülerin esiri olmak, onların yönlendirmesiyle hareket etmek gayriinsanîdir. İnsanlık dışı bütün davranışları, nedeni, gerekçesi ne olursa olsun reddediyoruz, mahkûm ediyoruz.

Nefis derken birçoklarının aklına sadece cinsellik gelebilir. Nefis cinsellikle beraber bütün bedensel ihtiyaçlardır. Yani yemek, içmek, giyinmek vb.. Bunlara mevki, makam, para, şöhret vb. hırsları da katabiliriz. Genel kanı olarak nefisten anlaşılan bedensel ihtiyaçlardır.

Bedensel ihtiyaçlar gereklidir. Ancak aşırısı zararlıdır. Örneğin aşırı yemek yemek gibi ya da aşırı şekilde sevilen bir meyvenin çok yenmesi gibi. Her insanın mutlaka bu tür bir deneyimi olmuştur. Ondan sonra insan çok dikkatli davranmıştır.

Yukarıda izah etmeye çalıştığımız gibi nefsin tanımı ve nedenleri somut değil. Anlatımdaki zorluğumuz da bundan kaynaklanıyor. Bu anlatım zorluğuna rağmen yine de düşüncelerimizi Ulu Hünkâr'ın da yardımıyla belirtmeye çalıştık. Sonuç olarak tekrar özetleyelim ki; nefsimizin esiri

olmayalım! Nefsimizi de yok saymayalım. Nefsimizi bilelim ve bilgimiz ölçütünde de onunla dost olalım. Başkalarının doğrularını değil, vicdanımızın ve aklımızın doğrularını esas alalım. Yaşamımızı, nefsimizin emrinde doymak bilmez arzuları tatmin peşinde koşarak geçirirsek, kendimize yazık etmiş olur ve hayattan bir şey anlamadan gitmiş oluruz. Neden nefsimizin emrinde onun tutsağı olalım ki? Nefsimizi bilip kontrol edersek, nefsimiz böylece ruhumuza ve bedenimize hizmet etmiş olur. Doğru olan da budur. Nefsimizi bilmek için geç kalmış sayılmayız. Öyleyse...

Sistemi Kavramaya Çalışmak

Etrafımızda neler olup bittiğine baktığımızda, kendimizi ister istemez derin düşüncelerin girdabında buluyoruz. Farklı farklı parçaların oluşturduğu bir cüzi sistemler bütünü ve bu sistemlerin oluşturduğu bir külli sistemle karşı karşıya kalıyoruz.

Anlaması ve anlatılması zor da olsa, bir gerçeklik mevcut. Bu gerçeklikten yola çıkarak, muğlaklığı gidermeye çalışıyoruz. Sisler dağılınca net bir bakış açısına sahip olacağız ve gördüğümüz sistemlerin oluşturduğu sistemi daha rahat tarif edebileceğiz. Şimdilik bölük pörçük de olsa, anlatımlarımızın esas temelini bir sistemle karşı karşıya olduğumuzu ve bu sistemin yaşamımızda küçümsenmeyecek derecede etkili olduğunu anlatabilmektir.

Yaşanan -olumlu ya da olumsuz- her olay bu sistem gerçekliğini insana daha berrak bir şekilde hissettiriyor. Sistemlerin işleyişini kavradıkça, çözdükçe; külli sisteme bir adım daha yaklaşmış oluruz.

Her kavranılan, çözülen sistem yaşamın daha anlamlı olmasını sağlar.

DUA

“Dua nedir?” sorusuna en iyi cevabı Hz. Peygamberin sözüyle verebiliriz. Şöyle diyor Hz. Peygamber: “Dua, ibadetin özüdür”. Bundan daha açıklayıcı tatminkâr bir cevap düşünülemez. Duanın anlamı, önemi ve işlevi çok büyüktür. Bazı kimseler bunu yadsıyor. Yine bazı kimseler ibadet olarak bir takım biçimsel, yüzeysel hareketleri algılıyorlar. Dolayısıyla duanın önemine ehemmiyet vermiyorlar. Hâlbuki Hz. Peygamberin veciz ifadesiyle dua ibadetin özüdür.

Yaşamın anlamını, önemini, güzelliğini vb. bazı maddi olgularla sınırlamak çok dar bir yaklaşımdır. İnsanın bütün çelişkilerini, istemlerini, özlemlerini, beklentilerini maddiyatla gidereceğini sanması en hafif deyimle safdilliktir. İnsanın yukarıda saydığımız gayelere ulaşması için maddiyat gereklidir. Ancak salt maddiyat yeterli değildir. İnsanı maddiyatla sınırlamak yanlış ve eksik bir yaklaşımdır. İnsanı maddi-manevi bir bütün olarak değerlendirmek gerekiyor. Maneviyatı da bir takım biçimsel ritüellerle sınırlamak yanlıştır. İşte duanın anlamı ve önemi burada ortaya çıkıyor. Maddenin tıkandığı, yetmediği yerde maneviyat devreye giriyor. Maneviyatın temeli, özü ise duadır. Çünkü dua da insan, yaratıcı Allah’la üryan-püryan iletişimidir. Bu ilişki sırasında insan Allah’la “dertleşmekte” Allah’a “istemlerini, hayallerini, beklentilerini vs.” bildirmektedir. Bu işin zahiri, görünen yüzüdür. Bunun dışında insan dua ile Allah’a bağlılığını, teslimiyetini dile getirmektedir.

Yine dua öncesindeki, sırasındaki ve sonrasındaki ruh hâli çok önemlidir. Bu ruh hâli, insanın içsel hesaplaşmasının dışa yansımasıdır. Bu ruhet-i halliye içinde bulunan insanın başka insanlara zarar vermesi imkânsıza yakındır.

İnsanın dua etmesi için zamanın, mekânın önemi yoktur. Kişi istediği yerde, istediği zamanda, istediği şekilde, istediği dille, istediği kelimelerle dua edebilir. Elbette toplumsal manada ortak değerlerin oluşması bakımından bir takım ortak duaların, ortak ibadet anlayışlarının, kurallarının olması gerekiyor. Bu doğrudurda. Fakat bizlerin anlatmaya gayret ettiği olayın bireysel boyutudur. Toplumsal ortak değerleri dışladığımız, yok saydığımız, önemsizleştirdiğimiz manası çıkmasın. Bizler ferdin gizli dünyasında Allah ile bütünleşmesinde duanın önemini vurgulamaya çalışıyoruz.

Dua ibadetin özüdür. Gizli-açık, ferdi-toplumsal dua edilebilir. Duanın özel bir merasimi yoktur. İnanmak yeterlidir. Dua, bütün inançların ortak noktasıdır. Dua, insanın zayıflığını kabullenip Allah'a sığınmasıdır. Bu anlamıyla huzurdur dua. Duada zaman, mekân, şekil sorunu olmadığından, yaratıcıyla sürekli iletişim demektir. Teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin, bu durum insanın aciz bir varlık olduğu gerçeğini ortadan kaldırmıyor. Bu manada insanoğlunun duaya her zaman ihtiyacı vardır. Bazıları modern hayatın, teknolojinin, bilimsel gelişmelerin, duaya olan ihtiyacı dolduracağını sanıyorlar. Bu bir yanılgıdır.

İnsanoğlunun özelemleri, ihtirasları, hayalleri, çözemedikleri... olduğu müddetçe duaya ihtiyacı vardır.

Bütün bunlardan yola çıkarak sözlerimizi bir dua ile sonlandıralım. Sözlerimizi noktalamadan önce de sizin en son ne zaman dua ettiğinizi soralım?

Allah Allah, Allah Allah!

Aksamalar hayır ola,

Hayırlar fetih ola,

Şerler def ola!

Dilde dileklerimiz,

Gönülde muratlarımız

Kabul ola!

Oniki İmamlar rehberimiz,

Hak yardımcımız ola!

Gerçeğe Hü!

ANLAM HAYAT

Bütün her şey burada gizli. Hayatın anlamını sorgulamada. Hayatı sorgulamak, çelişkilerden çözümlere ulaşmak, yoksunluktan doyuma ulaşmak... bunlara bir bütün olarak yaklaşp, hayatın anlamına varmak ve bu varıştan sonra hayatı anlamlı yaşamak. Hayatın önemi kavrandıktan sonra yığıla sonucun sebepleri de kavranacaktır. Yoksunlukların, yoksullukların, acıların, kederlerin, ağıtların, duyarsızlıkların... da sebepleri kavranacaktır. Bunlar kavrandıkça tedbirler geliştirilecek ve böylece çoğu şeyin özüne ulaşılacaktır. Bizlerin amacı da bu öze ulaşmaktır. Öz'e ulaşma yolunun işaretleridir bunlar. Onun içindir ki, önyargılı, art niyetli, anlamsız hayat sahiplerine söyleyecek sözümüz yok. Sözümüz yok, çünkü bütün sözlerimiz, anlamsız hayat sahiplerinin dilinde söz olmaktan utanır hale geldiler. Ancak anlamlı hayatın sahibi olmak isteyenler için sözlerimizin sevinci tarif edilemez. Bu sevinç paylaşılmak isteniliyor. Paylaşalım ki, sevincimiz büyüsün.

Erenlerin Yolu

Bu yer gök, bütün bu yıldızlar, galaksiler, güneş sistemi/sistemleri, evrendeki muazzam denge, yansımalar, insanoğlunun öğrenme, keşfetme merakı azmi...bütün bunlar nedir?

Yani bu kainattaki her şey ama her şey nedir?

insanoğlu da dahil hırslar, sevgiler, zalimlikler, merhamet...bütün bunlar nedir?

Deniliyor ki her şey zıddıyla vardır. Peki bu zıtlar ya da zıtların birliği neden var?

Neden insanoğlunun idraki bir noktadan sonra tıkanıp kalıyor?

Bütün bu semboller neyi açıklamak istiyor?

Bunca canlı ve cansız mahlukatın hikmeti-i sebebi nedir?

Bütün bunlar hangi gaye üzerine meydana gelmiştir? Gelişlerine uygun bir süreç yaşıyorlar mı? İnsanoğlunun iradesi bu sürecin şekillenmesinde ne gibi bir katkının sahibidir?

İnsanoğlu düşünen bir varlıktır.

Düşünce nedir? Düşünce, dış evrenin zihne yansımasıdır. Bu yansıma hangi şekillerden geçiyor ve nasıl bir biçim olarak yansıyor? Bilinmiyor. Biliniyor sanılanlar bile eksik ve yanılgılarla dolu.

Ne yapmak gerek?

Hep sorduk, dahada soracağız.

Herkesin kendisine özğün bir cevabı ve yorumu olacaktır. Ancak bizlerin önerisi, kesin kes doğru olanın peşinde gitme ilkesidir.

Nedir bu ilke? Bu ilke, duygu ve düşünce dengesini iyi ayarlamaktır. Tek yönlü düşünmemektir. Her şeyden önce yaşama anlam verebilme çabasında olmak gerekiyor. İnsanın anlamaya çalışması insanı kötülüğe götürmez. Aksine, insanın kavrayış düzeyini geliştirdiği gibi olumlu manada yaşam kalitesini de artırır.

Duyu organlarımızla algılamamız çok önemlidir. Batini olana ulaşmak için zahiri olanı keşfetmemiz gerekiyor. Batinin yolu zahirden geçiyor.

Ancak yanılmamak lazım. Salt dışsal olanla, biçimsel şekilsel olanla yetinilirse içsel olan keşfedilemez. Aşkın olanın keşfedilebilmesi için zahiri doğru değerlendirmek gerekiyor. Zahiri olan yok sayılmadığı gibi önemsizmiş gibi de algılanamaz.

Amaç; yaşamın görünmez olanını görünür hale getirmektir. Biçimde görünenleri de doğru şekillerde görmektir.

Bakmak, görmek değildir. Yine görmek doğru manayı veriyor olmak değildir.

Doğru bir şekilde, gerçek haliyle, öz haliyle görmek gerekiyor. Görüp anlam vermek ve yaşamı bu aşkınlık temelinde yaşamak gerekiyor.

Böylece yaşamın giz perdeleri kalkar ve yukarıda saydığımız ve sayamadığımız kavramların, olguların, olayların, Şeylerin anlamı ortaya çıkar. Erenlerin yolu böyledir.

Güzel Ötesi Güzellik

Yaşamak güzel.

Belki güzel kelimesi yetersiz gelir yaşamın değerini anlatmak için.

Yaşamak, güzel olmanın ötesinde güzel. Ne yazık ki insanlığın çoğunluğu yaşamın güzelliğinden bihaber yaşamını yaşıyor. Yaşamadan yaşıyor dersek daha doğru bir ifade kullanmış oluyoruz.

Yaşıyor ama öylesine. Yaşıyor olmak için yaşıyor. Kimseyi küçümsemek ne bizim ne de başkalarının hakkı. Ancak ne var ki doğru olan budur.

Güzellik ötesi güzel olan yaşamı çok çirkince yaşayanlar çoğunlukta. Bunun elbette yığınla sebebi var. Bizlerin yapmaya çalıştığı; kendimizden başlayarak herkesin bu güzelliklerin farkına varmasıdır. Bizler farkında mıyız? Gönül rahatlığı ile diyebiliriz ki; “evet, farkındayız“. Ne var ki bizlerin dışında oluşan nedenlerden, engellerden dolayı bizlerde tam manasıyla yaşayamıyoruz. Elimizde olmayan, irademiz dışındaki nedenlerden dolayı yaşayamıyoruz. Anamlı bir hayatın sahibi olabilmek adına kendi üstümüze ne görev düşüyorsa yapıyoruz.

Yaşamak, layıkıyla yaşamak, anlamına uygun yaşamak... bunun için bilinç ve estetik gerekiyor. Bilincin şartları olacak. Şartlar oldu mu bilinçle beraber estetik olacak. Zarafet , incelik, nezaket, saygı, empati, hümanizm... olacak. Var mı bu şartlar?

Yok. Bilincin kazanılması için şartlar olmayınca ve belli bir bilinç düzeyine ulaşılamayınca estetiklik olur mu? Olmaz, olmuyor. Ne oluyor? Cehalet, savaş, kavga, anlayışsızlık...

Üzülüyoruz, başta kendimiz olmak üzere tüm güzellikleri iskalayanlara üzülüyoruz. Korkuların, tabuların, hurafelerin.... esiri olanlara üzülüyoruz. Tanrılara kurban edilişimize, edilenlere üzülüyoruz. Putlara tapanlara üzülüyoruz. Böyle üzüntülü bir şekilde çare arayışına giriyoruz. Bize benzeyenleri bulma arayışına giriyoruz. Bulamıyoruz. Ama biliyoruz ki bir yerlerde bize benzeyenler varlar. Bulamıyoruz. Bir gün bulup/buluşup çoğalacağımız umuduyla arayışımıza devam ediyoruz. Bulunca ne olacak? Bulunca birleşeceğiz. Gücümüz bir araya gelince irademiz dışındakilere daha kolay müdahale edebiliriz. Böylelikle davamızda daha da ileri gitmiş oluruz. Bu bulma çabaları sürerken mümkün mertebe güzellikleri yaşamayı da ihmal etmiyoruz.

Din Nedir?

Din kavramının genel tanımını yaptıktan sonra bizlerin bunu algılayış ve yaşayışından bahsedeceğiz.

Sözlük anlamıyla din; “insanların doğüstü güçlere, kutsal saydıkları türlü varlıklara, tanrılara ya da Tanrı’ya inanma, tapınma biçiminde katıldıkları gizemsel olgu. Bu nitelikteki inançları; kurallar, töreler, törenler, simgeler, kurumlar biçiminde düzenleyen örgütlenme”. Bu açıklama din kavramının sözlük açıklamasıydı. Bu açıklamayı biraz daha somutlaştırarak şöyle de tanımlayabiliriz: “din, insanları kendi istekleri ile dünyada ve ahirette iyiliğe ve mutluluğa ulaştıran ilâhî bir kanundur”. Ayrıca din kelimesi arapça olup, ‘usul, adet ve tutulan yol’ anlamına gelmektedir.

Yukarıda din kavramının genel bir tanımını yaptık. Şüphesiz bu kavramları çeşitli anlayışlar çerçevesinde genişletebiliriz. Ancak bizlerin amacı çeşitli inanç gruplarının din kavramına ilişkin düşüncelerinden ziyade, bizlerin dine ilişkin düşünceleridir. Nitekim din konusuyla ilgilenenler dini çeşitli şekillerde tarif etmişlerdir. Bizlerse şu anlayışın takipçisiyiz; “din, insanları doğruya, iyiye, dünya ve ahiret mutluluğuna yönlendirmek için Allah’ın peygamberler aracılığıyla bildirdiği ilâhî kanunlarıdır”.

İnsanoğlu belli bir yaştan sonra bir takım sorular sorar. Ben kimim, yaşamın amacı nedir, ölümden sonra yaşam var mıdır, nereden geldim, nereye gideceğim, beni kim yarattı ve niçin

yarattı...??? Akla bir çırpıda gelen ve gelmeyen yığınla soru. Din, bütün bu sorulara cevaptır. Cevaplar insanı mutluluğa ve huzura götürür. Ancak tarihin her döneminde olduğu gibi -ve gelecekte de olacağı gibi- insanların din adına yaptıkları dayatmaların, katliamların, yobazlığın din ile en küçük bir alâkası yoktur. Bazı kimseler ya cahilliklerinden ya da ön yargılarından dolayı yaşanan olumsuzlukları din ile ilişkilendiriyor ve böylece dini karalamış oluyor.

Dinin ayetlerini farklı yorumlayarak ve bunun sonucunda bazı neticelere ulaşarak, o varılan neticeler ışığında hareket ederek bazı menfi davranışlarda bulunup bunu dinin gerekleri diye lanse etmenin din ile en ufak bir alâkası yoktur. Dinin temel gayesi insanlara dünyada ve ahirette mutluluğun yolunu göstermektir. Fakat yukarıda da izah etmeye çalıştığımız gibi temel amacı insanın huzuru ve mutluluğu olan dini yanlış yorumlayarak ya da bazı dünyevi çıkarları için tersyüz ederek insana zulüm edenlerin din ile bir ilgileri yoktur. Dinin temel amacı insana mutluluğa giden yolu göstermektir. Dini kullananların temel amaçları ise kendi dünyevi çıkarlarıdır. Nitekim tarih boyunca ve günümüzde bu sakat zihniyetin eylemleri çok kötü sonuçlar yaratmıştır. Ancak bilinmelidir ki; bütün bu olumsuz sonuçlar dinin temel gayesinin inkâr edilmesi anlamına gelmiyor. Bu gaye insanın huzuru ve mutluluğudur.

Alevi toplumu bu gayenin bilincindedir. Alevi toplumu yukarıda nedenlerini açıkladığımız olumsuzlukları bütün şiddetiyle yaşamış ve çok bedel ödemiştir. Bu bedeller Alevi toplumunun inancı daha da sahiplenmesini sağlamıştır. Amacı insanın huzuru ve mutluluğu olan dine inanmamak ve gereklerini yerine getirmemek ancak zekâ geriliği ve aptallıkla açıklanabilir. Kim mutlu ve huzurlu olmak istemezki? Huzurun ve mutluluğun yolu bellidir. Bizlerin bu anlatımdaki amacı, yoldaki keskin virajlara, dönemeçlere, engellere, dolaylı yollara dikkati çekmektir. Umulur ki, dostlarımız gereken işaretleri öğrenirler ve böylece o yolda dosdoğru giderler.

İbadet

İnsanoğlu istediği kadar kendisini maddi hesaplar ile avutsun. Bir noktadan sonra bu maddi hesapların yetmediği ortaya çıkar. Kişi istediği kadar ve istediği tonda madde ile kendisini donatsın. Bu donatma bir süre sonra tıkanır. Bu tıkanma kaçınılmazdır. Fakat bazı insanlar bu tıkanmanın olmayacağını ve maddenin her şeye kadir olduğu inancındalar. Böylesi bir inanç yanlıştır. Madde her derde deva değildir. Hiç bir zaman da olmamıştır ve hiç bir zaman da olmayacaktır. Elbette ki, madde önemlidir. Maddenin yaşamsallığı tartışılmaz. Madde olmadan maneviyat olmaz. Ancak madde her şey değildir. Madde ve maneviyat birbirini tamamlayan unsurlardır. Tıpkı oksijen ve hidrojen gibi. Oksijen ve hidrojenin birleşiminde su meydana gelmekte. Bunlar tek başına asla suyu teşekkül ettiremezler. Oksijen ve hidrojen, su örneğinde olduğu gibi birbirini tamamlayan unsurlardır. Aynı referans madde ve maneviyat için de geçerlidir. Maddesiz bir yaşam imkânsızdır. Yine kısıtlı maddi olanaklarla yaşam oldukça zordur. Fakat maneviyatta önemlidir. Madde ve maneviyat bir araya gelince insan “tam insan” olur.

İbadet bu tam insan olma yolunda önemli bir araçtır. Bazıları ön yargılarından veya art niyetlerinden dolayı bu “araçtır” kavramını tersyüz anlayabilirler. Ancak doğru ve objektif bir şekilde parçaya değilde bütüne bakıldığında görülecektir ki; ibadet bir araçtır. Neyin aracı? Tam insan olmanın aracı.

Bizce ibadet zarurîdir, gereklidir. Şüphesiz bizlerin ibadet anlayışı farklıdır. Çalışmamızın bütünü ele alındığında ibadet anlayışımızın temelleri ortaya çıkmaktadır.

Sözlük anlamıyla ibadet; “Tanrı’ya karşı kulluk görevlerini yerine getirme” olarak tanımlanıyor. Fakat bizce ibadet kavramının muhtevası çok daha geniş ve derindir. Her şeyden önce Allah’ın bizlerin ibadetine ihtiyacı yok. Bizlerin ibadete ihtiyacı var. İbadet eden insan iç huzuru, munisliği, paylaşmayı yakalamış; yüzeyselliği, yapmacıklığı aşmış kişidir. İbadet, insanı kendisiyle, çevresiyle, doğayla barışık hâle getirir. İbadetin gerçek anlamı ve amacı budur. Fakat biliyoruz ki; bazı kimseler ibadeti yüzeysel olarak algılıyor ve kendi iktidar, makam, mevki, hırsı için bir araç olarak uyguluyor. Görünürde çok ibadet eden böylesi insanlar, bu özde değil sözde ibadetleri ile diğer insanlar üzerinde egemenlik kurmaktalar. Bizler tarih boyunca ve günümüzde bu tür anlayışları red ve mahkûm etmişiz. Böylesi kimseler en kutsal kavramları dahi kendi egoları için kirletmekteler. Bizlerin ibadet anlayışıyla bu tür insanların ibadet anlayışları ve uygulamaları birbirine zıttır.

Yukarıda izah etmeye çalıştığımız ibadet anlayışımızı ve ibadeti pratikleştirmemizi biraz daha açarsak şöyle bir formasyonla özetleyebiliriz:

- İbadet, insanın tam insan olması yolunda, kendisiyle ve çevresiyle barışık bir şekilde yaşaması yolunda bir araçtır.
- İbadet, insanın yaratıcı Allah ile ilişki içinde olmasıdır.
- İbadet, insanı yolundan, riyadan, kötülüklerden uzak tutar.
- İbadet eden insan iç huzurunu bulur.
- İbadet, insanın günlük hayat karmaşasında bilerek veya bilmeyerek yaptığı davranışların sorgulandığı bir içsel platformdur.
- İbadet, insanın geçmişte yaptığıyla hesaplaşması ve gelecekte yapacaklarını hesaplamasıdır.
- İbadetin biçimi yoktur. Her ne kadar bazıları ibadeti bir takım biçimsel ritüellerle sınırlasada, özde ibadetin biçimi yoktur.
- İbadet için zamanın ve mekânın önemi yoktur. İnsan istediği yerde, istediği zaman, istediği şekilde, istediği dille ibadetini yapabilir. Bu noktada Kuran'ı Kerim'in Ali İmran suresinin 191. ayeti oldukça yol göstericidir. Bu ayet şöyledir: “Onlar, ayakta iken, otururken, yan yatarken Allah'ı zikrederler ve göklerin ve yerin yaratılışı konusunda düşünürler”.

Bu bölümde daha çok ibadetin kişisel boyutunu irdelemeye çalıştık. İbadetin kişisel boyutu olduğu gibi toplumsal boyutu da

vardır. İbadetin toplumsal boyutunu “Cem” adlı bölümde daha detaylı olarak belirteceğiz. Yine “Dua” adlı bölümde de ibadet ile ilgili başka tanımlamalar yapacağız. Nitekim Hz. Peygamber duayı “ibadetin özü” olarak belirtmiştir. Bütün bunların ışığında biçimselliği aşan, yüzeyselliği aşan, öze önem veren, özdeki gerçeği özümseyen, Allah’a inanmayı şart kılan, insanın dünyevi ihtiraslarını, kinlerini, kibirlerini dizginlemeyi öneren ibadet anlayışımızı sizde öneriyoruz. Bu önerimizi cevaplamaya hazır mısınız?

İYİLİK

İyilik yapmak nedir?

İyilik; “karşılık beklemeden yardım etmek” demektir. Vicdanımızı sorgulayalım. Gerçekten karşılık beklemeden yardımda bulunduk mu?

Yoksa beynimizin herhangi bir hücresinde bir çıkar hesabı var mıydı yardımlarımızda?

Soruyu aksi şekilde de sorabiliriz. İyilik etmek neden aptallık, kerizlik, enayilik, saflık, budalalık, ahmaklık vs. olarak algılanıyor?

Bize yapılan iyi niyetlice bir yardımı neden suistimal ediyoruz?

Nedir içimizdeki bu ölmeyen kötülük canavarı?

İnsan gerçekten iyilik yapmalı. Evliyalar, erenler, peygamberler her iyiliği emir etmişler, karşılıksız yardımı yaşamlarında uygulayarak yaşam biçimi hâline getirmişlerdir. Bu anlamıyla örneklerdir.

İnsan iyilik etmeyi, maddi-manevi diğer insanlarla paylaşmayı bir yaşam biçimi hâline getirebilir. Varsın bazı gözü doymaz cahiller iyiliği enayilik, ahmaklık, kerizlik olarak algılasınlar.

Gerçekte iyiliği yaşam biçimi hâline getiren insan yüce insandır. Sanıldığına aksine keriz değil, akıllıdır. Bu yüce insan bir çok gerilikleri aştığı, karanlık perdeleri yırttığı, gerçeğe ulaşmada doğru izi bulduğu için bu tür hareketlere gülüp geçer. Düşüncesi

gelişmemiş, duyguları körleşmiş insan bu yüce insandaki cevheri göremez. Göremediği için de anlam vermekten uzaktır. Değilmidir ki, altının değerini sarraf olanlar anlar.

Bir takım dünyalıklar uğruna kırılan kalplerin, incinen gururların hesabı yoktur. Daha fazla mal-mülk, servet, maddiyat için yok edilen canların haddi hesabı yoktur. Mademki sonunda ilâhî adaletin terazisinde tartılacağız, ilâhî yargıca hesap vereceğiz -ve biliyoruz ki; bundan kesinlikle kaçış yok- o halde neden bunca gaddarlık, bencillik, zulüm, katliam, talan, sahtekârlık... Mademki hepimiz faniyiz ve bilincindeyiz ki; eninde sonunda sayılı günlerimizin sonu gelecek ve ebedi mekânımıza göç edeceğiz, o halde nedir bu doymak bilmeyen hırslar, kinler...

Kendimizi kandırıp duruyoruz. Ölümlü olduğumuzu unutmaya çalışıyoruz. Ölümlü olmasak dahi haksızlık, riya, sahtekârlık, bencillik... edeceğiz anlamına gelmez. Özellikle bazı abuk-sabuk gerekçelerin arkasına saklanmamalıyız. Özümüzü meydana getirip dara durmalıyız. Hatamız, yanlışımız, kusurumuz, eksliğimiz neyse ortaya çıksın. Böylece kinden, kibirden, kirden, yalandan arınmış olur, pirüpak oluruz. Doğru olan budur. Doğru olan dostça, paylaşımcı, hakça, eşitlikçi (maddi ihtiyaçlar anlamında), özgür bir yaşamın sahibi olmaktır.

Doğruluğu, iyiliği, samimiyeti yaşam biçimi hâline getirmek sanıldığı kadar zor değildir. Şu kısacık hayatımızı kendimize ve başka insanlara zehir etmeyelim. “Ama dünyanın kanunu bu,

güçsüz olan ezilir, başkası beni ezeceğine ben güçlü olup ezeceğim” mantığı son derece yanlıştır. Unutmayalım ki; her insan kendisinden sorumludur. Kişi, başkasının kötülüklerini, yanlışlarını, hatalarını gerekçe olarak görmemeli. Vicdan var. Vicdanımıza rağmen yanlış yapmaya devam edersek bilelim ki; sonunda mutlaka ilâhî adaletin huzuruna çıkacağız. O vakit bilinsin ki; bu yalandan gerekçelerin önemi yoktur. Bunun için geç kalmış sayılmayız. Yüce yaratıcı bağışlayandır, tövbeleri kabul edendir. Yeter ki, samimi olalım. Zararın neresinden dönülürse kârdır. İşe en yakınımızda bulunan dostlara içten bir merhaba ile başlamaya ne dersiniz?

Merhaba dost!

SU

Suyun olduğu yerde hayat vardır. Su, yaşamsal olanların en başında geliyor. Su olmadan yaşam mümkün değil. İnsan vücudunun dörtte üçünü su teşkil eder. İnsan, günde ortalama bir buçuk (1,5) litre suya ihtiyaç duyar. Dünyanın yüzde yetmiş (%70'i) sudur. Su, aşırı ısı farklılıklarını önleyerek dünyada yaşamın devam etmesini sağlar. Su sürekli devridaim hâindedir. Buharlaşıp gökyüzüne çıkar, sonra yağmur olarak tekrar yağar. Suda yüzde seksendokuz (%89) oksijen, yüzde onbir (%11) de hidrojen vardır. Oksijen yakıcı, hidrojen yanıcı bir gazdır. Yani iki zıtlık.

Bütün bunları anlatmamızın sebebi arınma ile ilintilidir. Suyu sadece hayatın devamını sağlayan önemli bir unsur olarak görmüyoruz. Bununla beraber su, bir arınma davetidir. Arınma derken sadece bedensel kirlilikten bahsetmiyoruz. Aynı zamanda ruhsal kirlenmeden bahsediyor ve suyu arınmak isteyenler için sembol olarak öneriyoruz. Nasıl ki; su yaşamak için en önemli maddeyse, sembol olarakta su doğru bir yaşam, anlamlı bir hayat için en önemli semboldür.

Bu sembol öyle bilinçsizce seçilmemiştir. Tarihsel, inançsal yönleride var. “Ab-ı hayat” bizlerin inancında önemli bir yer tutar ve ölümsüzlüğü, sürekli yaşamı ve ideal yaşamı sembolize eder. Ab-ı hayat suyundan içen kişi artık ölümsüzdür ve en ideal yaşama sahiptir. Özlenen, yaşanması gereken yaşama sahiptir. Dara düşenlerin, zorda olanların, yardıma muhtaçların canına

yetişen Hızır (bizdeki adıyla Bozathlı Hızır) Abı hayat suyundan içmiştir. Suyun hikmetine bakarak, anlam vererek, anlayarak kendimize dair sonuçlar çıkarabiliriz. İlişkilerin, dostluğun, sevdanın, masumiyetin, iyi niyetin anlamsız olduğu; sahteliğin, yüzeyselliğin, ihanetin, kirliliğin, ahlâksızlığın revaçta olduğu bir yaşamda, suya ve hikmetine bakarak yaşamı anlamlaştırmaya davet ediyoruz. Her tür kinden, nefretten, aşağılık pazarlıklardan, değersizliklerden, kibirden, kimliksizlikten, kişiliksizlikten... Sizi Abı hayat suyuyla arınmaya davet ediyoruz. Biz kimiz ki; böyle bir daveti sunma hakkını kendimizde görüyoruz? Biz insanız. İnsan olduğumuz için de insanı ve insanlığı ilgilendiren her konuda söz söyleme, düşünme, proje sunma hakkına sahibiz. Davetimize icabet edip etmemek herkesin bileceği bir iş. Netice itibariyle insanlar, iradelerinde seçme ve icabet etme özgürlüğüne sahiptirler.

Suyun anlam ve önemini izah etmeye çalıştık. Su hayattır. Mekke çölünde ortaya çıkan zezem suyu büyük bir merkezin ortaya çıkmasına kaynaklık etmiştir. Eğer zezem suyu olmasaydı, belki de büyük uygarlık ortaya çıkmayacaktı. Ab-ı hayat, zezem ve daha başka sular birer sembol niteliğindedir. İnsanlığın anlaması ve uygulaması gereken doğru tespitlerde bulunup, uygun bir yaşam sahibi olmasıdır. Suyun en arı, duru olduğu yer ana kaynağıdır. Önemli olan bu kaynağa ulaşmak ve bundan kana kana içmektir. Ne dersiniz, kaynağı aramaya başladık mı?

NE İSTİYORUZ?

Gerçekten ne istiyoruz?

Nedir bu kadar aradığımız ama bir türlü bulamadığımız?
Aradığımızı tarif ederken ne kadar da zorlanıyoruz.

Bir şey aradığımız, bir şeye ulaşmak istediğimiz kesin. Ancak neden istediğimizi, neyi aradığımızı tam anlamıyla ortaya koyamıyoruz.

Anlatmaya çabılıyor ama bir türlü somut kavramlarla anlatamıyoruz.

İstediğimizi bazen bir şarkıda, şiirde, bir romanın satır aralarında anlatmaya çalışıyoruz.

Neden bunca bilinmezlik, soyutluk...?

Bir sevgilinin bakışı için yığınla şarkı bestelenir, sözler kafiyeli hâle gelip şiir olur, satırlar roman olur.

Şimdi duygusallığı, mantıkla dengede tutarak soralım:
bunca çaba sevgilinin bakışı için midir???

Bizce hayır!

Sevgilinin bakışı bir perde, bir aldatmaca. Görünmeyenin görüneni. Asıl ulaşılacak istenen perde arkasıdır. Görünenin görünmeyen tarafıdır. Sevgilinin bakışında dile getirilmek istenen budur. Belki genelde bunun bilincinde olunmuyor, ancak öz böyledir.

Herkes gerçek sevgiliye ulaşmak istiyor.

Bütün yoksunlukların son bulduğu ve soyutluğun yerine mutlaklığın olduğu yerde olmak istiyor.

Az da olsa anlatım netleşti mi, istemler somutlaştı mı???

Yaşamak Güzel

Bütün olumsuzluklara rağmen yaşamak güzel.

Bizlerin ideali, yaşamı mümkün mertebe olumlu yaşamaktır. Güzel bir yaşam için gerekirse feda olmaktır!

Yaşam paylaştıkça güzelleşir.

Paylaşsız bir yaşam çok kötü bir yaşamdır.

Bu kötülük sadece egoistçe davranıp, her şeyin kendisine uymasını isteyen kişi ile sınırlı değildir. Kötülük, o kişiden başlayarak etrafını sarar. Kangren olan bir yara misali. Ne yapmalı? Kangren olmaması için küçük sıyrığın? Tedavi olunmalıdır. Böylece daha sağlıklı, mutlu, huzurlu bir yaşamında önü açılmış olur.

Neden mutlu olunmasın ki?

Neden dostça, kardeşçe, eşitçe paylaşılmasın ne varsa maddeden yana?

Çok mu zor bunu yapmak?

Neden insan hırsına yenik düşsün?

Neden insan el ele dostça, kavga etmeden, kırmadan, dökmeden yaşamasın?

Bunu başarmak gerçekten çok mu zor?

Hiç denendi mi?

Belki sanıldığı kadar zor değildir mutlu, huzurlu, paylaşımcı bir yaşam sürmek!..

Erenler bütün bunların kişiden başladığını söylüyor. Öyleyse tek tek bireyler olarak kardeşçe bir yaşamı deneyelim. El ele vererek bencilleri dostluğa davet edelim.

Kendimizden başlayalım.

Yaşamın güzel taraflarını görelim.

Bu olumlu yanları çoğaltalım.

Evhama son.

Yaşamak güzeldir.

Bunu belirtirken, bunun ne kadar bayağılaştığının farkındayım.

Ama başka kavram bunu anlatamaz.

Yaşamak güzeldir.

Hem de uğruna feda olunacak kadar.

İlahi kudretin armağanı, yaşamı anlamlı kılmak sırası sende güzel dost!!!

Yozluk

Yozluk; soysuzlaşmadır, kendi öz benliğini yitirmedi, kukla değildir, ahlak yitimidir, değerlere yabancılaşma değerlere düşmanlıktır.

Bazıları yozluğu yerleşik değerlere isyan diye aşıyor ve dayatıyor. Yozluğun geleneklere isyan ile bir ilgisi yok. İsyandır etmek soylu bir eylemdir. Yozluk ise isyandan ziyade değerlere düşmanlık, toplumsal alandan kaçış ve her türlü ucuz bireyciliği yaşamadır.

"Birey olmak" ve bireysel haklardan en azami şekilde faydalanmak her insanın en tabii hakkıdır. Ancak toplumsal varlığın daha nitelikli ve gelişmiş olarak varlığını sürdürmesi noktasında insan sorumludur. En başta kendisine, toplumsal yapıya, doğal çevreye karşı sorumludur. Oysa yoz kişilik bu sorumlulukların sahibi değildir. Olmadığı gibi yozluğunu gizlemek ve her türlü düşkünlüğüne kılıf bulmak için bireysel haklar diye dayatmalarda bulunuyor. Gerçek manada bir birey haklarının savunucusu yobazlığa karşı olduğu gibi, yozluğa da karşıdır.

Yozlukta yobazlık gibi çürümeyi, kokuşmuşluğu getiriyor.

Elbette çağdaş ve çağı aşan yaklaşımların yanındayız. İlimi, edebi, ekonomik, sosyal vb. gelişmelerin yanındayız. Bu tür ilerlemelerin karşısında olmak mümkün değil. İncancımıza terstir. Bizlerin karşı olduğu, her tür yozluğun ilerlicilik, gelişmişlik,

çağdaşlık olarak dayatılmasıdır. Değerlerimize küfür edilmesi ilerencilik değildir. Modernlik adına, başta ahlak olmak üzere bazı değerlerin acımasızca harcanması yozluktur. Bunların modernite, çağdaşlık olarak dayatılıyor olması kabul edilemez. Bunun adı yozluktur. Yozluk eşittir soysuzlaşmadır. Bunun doğru şekilde kavranılması gerekiyor.

Şüphesiz zaman değişiyor ve bu değişimin durması mümkün değil. Önemli olan bu değişime doğru anlam vererek kendi payına düşen katkıyı olumlu manada sağlamaktır. Yaşama anlam verme ve doğru bir hayatın sahibi olmak isteniliyorsa bu katkı sunulmalıdır. Eğer esen her rüzgara göre yön değiştiriliyorsa ve yenilik adına çürüme, bencillik, ahlaksızlık, değerlere küfür yani yozluk bir yaşam biçimi oluyorsa; yaşama anlam verme ve doğru bir yaşamın sahibi olunmaz. Bu da bir tercihtir elbette. Kişi çukurda yaşamayı seçmişse yaşasın. Ancak bunun adının konulması gerekiyor ve bunun adı yozluktur. Tekrar edelim ki yozluğu ilerencilik ve modernlik olarak kimse dayatmasın. Nasıl ki yobazlık değerlere bağlılık olmayıp kokuşmuş bir yapılanmaysa; yozlukta çağdaşlık değil, çağdaşlık adına dejenerasyondur. Her ne kadar yozlar ve yobazlar zıt kutuptaki kesimler olarak algılansa da özde birbirlerini tamamlayan unsurlardır. Biri kokuşmuş bir takım kuram ve gelenekleri değer diye dayatıyor; diğeri ise çağdaşlık adına soysuzlaşmayı dayatıyor. Yozluğa ve yobazlığa karşı olmak gerekiyor. Yozluğa da yobazlığa da hayır!

YOBAZLIK

Eskimiş, kokuşmuş, kirlenmiş, bozulmuş, miadını doldurmuş olan düşünce ve yaşam biçimini inatla savunan, bunun doğruluğuna kat'î bir şekilde inanan ve bu doğruluğu kendine yaşam biçimi seçerek dolaylı ya da direkt bunu diğer insanlara dayatan insan yobazdır. Bu yobaz kavramını daha çeşitli örneklerle ele alıp değerlendirmekte mümkün. Fakat öz itibarıyla yobaz, geriliği temsil eden kişidir.

Yobazlık gericiliktir. Yobazla muhafazakâr karıştırılmasın. Yine yobazlığı geriye gitme şeklinde belirtirken, bu her türlü yozluğu yenilik adına sunan ve sahiplenen olarak anlaşılmasın. Nasıl ki yobazlık eskimişi, köhnemişi, kirlenmiş temsil ediyorsa; yozluk da yenilik adına sapıtmış, dejenere edilmiş temsil etmektedir. Yobazlığa da, yozluğa da karşı olmak gerekiyor. Yozluğu alt başlık olarak detaylı bir şekilde değerlendireceğimiz için kısa kesip, yobazlığı biraz daha açalım.

Toplumları dolayısıyla da bireyleri yaşatan ve geleceğe taşıyan değerleridir. Bazı temel değerler olmaksızın toplum çözülür ve gelecekte de yok olup gider. Toplum bu temel değerleri sahiplenirken yeniye de açık olmak zorundadır. Tabii ki bu her yeni olumludur anlamına gelmiyor. Nasıl ki insan hayatını olumsuz anlamda etkileyen gelenekler, töreler değer olarak tasvip edilmiyorsa ve bunların aşılması gerektiği ısrarla vurgulanıyorsa, yenilik adına her tür sapkınlığa, ruhsal bunalıma

götüren, temel değerleri sarsan gelişme de yenilik olmayıp yozluktur. Burada hemen akla, bu dediğimiz temel değerlerin hangileri oldukları ve bunların neye göre, hangi kıstasa göre belirlendiği sorusu gelebilir. Temel değerleri bizce Ulu Hünkâr Hacı Bektaş Veli mükemmel şekilde özetlemiştir; “Eline, beline, diline sahip ol. Aşına, eşine, işine sadık ol. Özüne, sözüne, gözüne bağlı ol.” Bu deyimleri sadece bireyin ahlâk yapısına yönelik ilkeler olarak ele alamayız. Bu çok dar bir anlam olur. Bu ilkeler bütün toplumsal yapının alt yapısını özetliyor. Hacı Bektaş Veli’nin bu belirlemesini bir çok örnekle değerlendirebiliriz. Eline sahip ol demekle; cinayet, hırsızlık vb. işler yapılmaması öğretilmektedir. Diline sahip olmak; her türlü gıybet, art niyet, fitne-fesatlık vb. yapılmaması ilke edinilmekte. Beline sahip olmakla; anlık güdülere yenilmemek emir edilmektedir. Bunları daha da detaylandırabiliriz. Ancak temel değerlerden neler kastettiğimizin anlaşılması olduğunu düşünerek burada kesiyoruz.

Yobazlığın tarifini geliştirmeye devam edelim. Yukarıdaki satırlarda muhafazakârlığın yobazlık olmadığını belirtmiştik. Yine bazı yobazların muhafazakâr kimliğini, söylemini, görüntüsünü kendilerine kalkan ettiklerini belirtmiştik. Geleneklere saygılı olunması şarttır. Fakat birilerinin gelenek adına kendi statükosunu sağlama almasının gelenekle bir alâkası yok. Bu toplumsal değerlere bağlılık değildir. Genelde ekonomik çıkarlar belirleyici faktördür. Yine toplumsal konum da önemlidir. Örneğin; kişi inanç adına topluma bir takım

hurafeleri, boş batıl inançları dayatıyor. Böylece insanların korkularının, çelişkilerinin kendisine rant olarak dönmesini sağlıyor. Kendisi toplumda inancı kullanarak bir saygınlık kazandırıyor. Hatta bazı yobazlar işi azıtıp muska, büyü ve benzer inanç dışı yöntemlerle kendilerini insanüstü görüyorlar. Bunlara toplumda üfürükçüler deniliyor. Bütün bu soytarılıklar inanca zarar vermektedir. İnancı sağlam olan bir kişinin muskaya, büyüye ihtiyacı yoktur. Bütün insanlar eşittir. Kimse, “ben gaipten haber alıyorum, benim doğüstü güçlerim var” ve bunun gibi benzer söylem ve davranışlarda bulunmasın. Bunlar boş inançtır. Bu tür şarlatanlara inanmakta en iyi tabirle saflıktır.

Şimdi burada hikmet sahibi insanların olmadığı anlaşılmasın. Bu tür evliyalar, erenler, dervişler hep yaşamışlardır. Gelecekte de yaşayacaklardır. Ancak bu tür erenler asla ortaya çıkıp da insanların samimi inançlarıyla oynamamışlardır. Gerçek bir er kişinin böylesi yanlışları da olmaz. Gerçek erler azdır. Ama hurafeciler, yobazlar çoktur. Ne yazık ki, toplumlar bu tür yobazların etkilerinde kalıyorlar. Toplumdaki bazı insanlar da yobazların inanç adına sergiledikleri geriliğe, cehalete inat hepten inanca ve Allah’a tavır almışlardır. Sonuç olarak gerilik, cehalet, rantçılık olan yobazlık mahkûm edilmelidir. İnanç adına cehaleti savunmak, inanç adına hurafeyi savunmak yobazlıktır. Yobazlığın sonucu çok kötü olmaktadır. Yobaz, kendi doğrularını tek doğru olarak kabul etmekte, başka doğru olacağına inanmıyor. Hatta kendi doğrularını diğerlerine de dayatıyor. İnançlı görüntüsü veriyor. Kendi geriliğinde diretmesi

ve bu geriliği diğer insanlara -şiddette dahil- her türlü metotla dayatması toplumsal çatışmaları getiriyor. Bunun için yobazlığı mahkûm etmek durumundayız. Tekrar tekrar belirtelim ki, inançlı olmak ayrıdır, yobazlık ayrıdır. İnançlının inancı kendisine ama yobaz kendisinden ve cemaatinden başka herkesin sapkın olduğuna inanır. Bir tek o yobaz ve cemaati doğru, imanlı yaşıyor. Diğer bütün insanlar kâfirdir. Kâfirlerinde katli vacip olduğuna göre... . Yobaz mentalitesi budur. Bunu mahkûm edip mücadele etmek her inançlı ve inançsız insanın görevidir. Sizce nasıl olmalı?

Kamil Olmaya Çalışmak

Kamil insan ideal insandır. İnsan- ı Kamilin yaşamı ideal yaşamdır.

Kimdir İnsan-ı Kamil?

İnsan-ı Kamil, hakikat gerçeğine vakıf olmuş, hakikat kapısını açmış olan kişidir.

Hakikat nedir?

Gerçek, hakikatin genel manada eş anlamlısı olmasına karşın Erenlerin literatüründe daha farklı bir anlamdadır. Bir olgu/şey gerçek olabilir ama hakikat olamaz. Hakikat, gerçeğin bir üst boyutu olarak da algılanabilir. Aslında tasavvufi bir konu olduğundan ve Dört Kapı Kırk Makam kapsamında olduğundan çok derin ve geniş bir konudur. Ancak bizlerin amacı günümüz sorunları çerçevesinde bir çözüm ve perspektif geliştirmek olduğundan konuyu farklı ele alıyoruz. İdeal insanı, ideal yaşamı realize etme, somut hale getirme ve anlaşılır bir üslupla aktarmaya çalışıyoruz.

Her insan İnsan-ı Kamil mertebesine ulaşmayabilir. Fakat her insan bu mertebeye ulaşmak için çaba ve çalışma sahibi olabilir.

Elbette günümüz dünyasında yaşanan çarpıklıklardan, pompalanan, dayatılan kültürden, tüketimi amaç edinen fikirlerden ve yaşam biçimlerinden etkileniyoruz. Bütün bu olumsuzluklardan payımıza düşeni alıyoruz. Ama bütün bu

olumsuzluklara rağmen belli değer yargıları korunabilir, ideal yaşam hedeflenebilir. Bu öyle sanıldığı kadar zorda değil.

Tanıklığını ettiğimiz sosyal ilişkilerin bir çoğu pamuk ipliği ile birbirine eklenmiş durumda. En küçük kıpırtıda kopuveriyor. Muğlaklık, kaypaklık, güvensizlik, yalan, dolandırıcılık, maddi menfaat... bu ilişkilerin oluşum nedeni. Ortak değerler etrafında ilişki geliştirme, dostluk kurma, paylaşımına gitme, dayanışmada bulunma yok. Bunun yerine biçimsel, ilkesiz, güncel maddi kaygılara hitap eden ilişkiler kuruluyor. Bizler gücümüz yettiğinde bu tür ilişki biçimlerini red ediyoruz. Bilincimiz el verdiğince karşı koyuyoruz. İlkeler, değerler, insani ve doğal olan gelenekler çerçevesinde alternatif ilişki biçimini yaşamaya çalışıyoruz. Ulu Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin mükemmel şekilde formüle ettiği ilkeleri olan:

Eline, beline, diline sahip ol

Aşına, işine, eşine sadık ol

Özüne, gözüne, sözüne bağlı ol

şeklindeki ilkeleri asgari düzeyde yaşamımıza ve ilişki biçimimize hakim kılmaya çalışıyoruz. Buradaki asgari düzeyi azami düzeye çıkartmaktır maksadımız. Yine bu salt bizlerle sınırlı olmayan bir yaşam biçimi ve ilişki düzeyidir. Menfaate dayanan, yozluğu ve yobazlığı getiren ilişki biçimlerinden bıkanlar bu ilkeler etrafında bir araya gelmelidir.

AYDINLIKLAR

Bilinir ki, gecenin en koyu olduğu, en gece olduğu vakit aynı zamanda aydınlığa da en yakın olduğu vakittir. Bu tespitten hareketle diyebilir ki; sıkıntılarımızın en dayanılmaz boyuta ulaştığı aşama aynı zamanda çözüm yolundaki ilk aşamadır. Dertlerimizin, acılarımızın, yoksunlarımızın... had safhaya ulaşması, dayanılmaz ızdıraplar içinde olmamız, irademizin, dayanıklılığımızın artık pes etme noktasında olduğu vakit refahımızın, huzurumuzun, mutluluğumuzun da ilk durağıdır. Bu sebeptendir ki, ümidimizi kaybetmememiz gerekiyor. Eğer bu sıkıntılarımızın sona ereceği bilincinde isek kahretmemizin bir manası yok. Aksine bize düşen seviyeyi yükseltmek olmalıdır. Sabrımızın, tevekkülün, dayanıklılığın... seviyesini yükseltmek.

Açıktır ki, zor koşullarda, olağanüstü koşullarda çok büyük şahsiyetler ortaya çıkmıştır. Olağanüstü koşullar adeta bir ders ve imtihan olmuştur. Dersten gerekli bilgi alınmış ve imtihan başarı ile verilmiştir. Başarıyla sonuçlanan sınav, yaşamın geri kalan kısmında insanın hayatına anlam ve güzellik katmaktadır.

İnsan hayatında sınavlar öncesi korkular, heyecan, kaygı ve benzeri duygular yoğundur. Yine “ya kazanamazsam” düşüncesi insanı derinden etkiler. Hatta bazen kendine güvensiz kişilikler bu psikoloji içerisinde tabi oldukları sınavı başaramazlar. Yeterince sınava hazırlandıkları halde başaramazlar. Çünkü bu kendine güvensiz kişiler sınavı kendi içlerinde, psikolojilerinde

kaybetmişlerdir. Fakat bizlerin üzerinde durmak istediği bu kişiliklerden ziyade, sınava gereken önemi ve ciddiyeti vermeyen kişiliklerdir. Bu kişiler sınava gereken önemi vermediklerinden, yani derslere ilgi göstermediklerinden, yüzeysel yaklaşıtlarından, biçimselliği ön plana koyduklarından sınavdan yenilgiyle çıkmışlardır.

Başka bir tanımla hayatın bütünü bir sınavdır. Ve bu sınava gereken ilgiyi göstermeyenler kaybetmeye mahkûmdur. Eğer ki, kaybetmeye mahkûm olunmak istenmiyorsa derslere gereken ilgi gösterilmelidir. Biçimsel, yüzeysel, kabaca bir yaklaşım terkedilmelidir. Bunun yerine inanmak, yoğunlaşmak, bütünleşmek ve anlamaya çalışmak esas alınmalıdır. Bu duygu ve düşünce birliği içinde sınavın sonuçları şimdiden bellidir. Karanlıkları aydınlıkları çevirecek sonuçlar kaçınılmazdır. Bu tarzı yaşam biçimi haline getirenler için sıkıntıların, karanlıkların bir manası yok.

Sorulması gereken hangi tarzın yaşam biçimi olduğudur. Hayatın zorlukları içerisinde, günlük kaygıların debdebesinde yok olup giden bir tarzı mı esas alıyoruz? Yoksa yaşamın anlam ve önemine uygun bir tarzı mı esas alıyoruz?

DÜŞÜN

Düşün, düşün ki imkânın var, gökyüzüne çıkıp dünyayı seyrediyorsun. Ya da uçak ile giderken/uçarken dahi görüyorsun. Herkes bakar ama önemli olan görmektir. Kendini nereye koyacaksın böyle bir büyüklük karşısında? Büyüklükten kastımız; dünya ve dünyada olan canlı cansız ne varsa. Düşün ki; bunlar salt madde ile açıklanır mı? Sen kendine bunu açıklayabiliyor musun? Bütün bu canlıların hatta cansız maddelerin bir anlamı olmalı değil mi? Yok eğer “anlamı yok, bunlar boş şeyler” diyorsan sözümüz yok. Düşün ki; dünya bütün haşmeti ve ihtişamı ile öylece onu anlamayı bekliyor senden. Yaratan seni anlamaya, düşünmeye davet ediyor. Sen anlamak istemiyorsan sorun yok. Sorun, sen daha bazı ufak tefek sayılacak sorunlar karşısında, çevrende seni anlamayanlara sitem ediyorsun. Peki bu arşı alayı yaratan nasıl sitem etmesin? Sen, etrafındaki insanlardan seni anlamalarını, seni sevmelerini, sana yardım etmelerini istiyorsun. Peki sen ne kadar onları anlıyorsun? Ya da her şey birbiriyle bağlantılı değil mi? Mesela, sen bir şey yaparken karşılığını istiyorsun. Çalışıyorsun, emek sarf ediyorsun ve karşılığını istiyorsun. Bu senin hakkın, çünkü çalıştın ve ürettin, karşılığını da talep etmen doğal. Peki bunca ihtişamı ve güzelliği yaratan, senden talep ederse hakkı değil mi? Kaldı ki, senden talep ediyorsa kendisi için değildir. Onun senin vereceklerine ihtiyacı yok. Onun istemi ve talebi, anlayış ve iyiliktir. Kime iyilik? En başta kendine karşı iyilik. Hayvani güdülerden arınma, hırslardan soyutlanma, kinden-kibirden

kaçma. Budur bütün istedikleri. Sen ne yapıyorsun? Bir ev inşaa etmek için çabalıyorsun. Zamanını, emeğini, maddeni harcıyorsun. Sonra birileri gelip orayı kirletiyor. Buna gönlün razı mı? Aynı durum işte. Nasıl ki, başkasının senin evini kirletmeye hakkı yoksa, senin de başkasının evini kirletmeye hakkın yok. Senin canın ve ruhun başkasına ait. O dilediği vakit onu senden alır. Senden istediği, canı ve ruhu kirletmemen. Sen ne yapıyorsun? Her türlü kirlilikle kirletiyorsun başkasına ait olan canı ve ruhu. Bilmelisin ki; kaçış yok seni bekleyen sondan. Canı ve ruhu kirletmiş olarak götürürsen sahibine, ceremesine de katlanırsın. Senin hiç bir hâlde hakkın yok kirletmeye. Komşundan aldığı tabağı, kirlenmiş ya da kırılmış olarak götürürsen sonucu ne olur? Bir tabak kırmanın sonucu buysa, canı, ruhu yok etmenin sonucu nasıl olmalı? Senden istenilen o canı ve ruhu en iyi şekilde sahibine geri vermektir. Sen bu doğruyu yerine getirirsen, her şeyin sahibi de senden hoşnut kalacaktır. Ve sen sonsuza dek...

ÖLÜM

Ölüm, her şeyin sonu mudur? Her şey aynı zamanda yeni bir başlangıç olduğuna göre, ölüm neden yeni bir başlangıç olmasın?

Ölüm bir gerçektir. Ölümden kaçış yoktur. Fakat burada gözden kaçan ince bir nokta var. Ölüm yok olmak değildir. Aksine ölüm, yeni bir başlangıcın ilk evresidir. Yok olan, ölen tendir. Ruh ölmüyor. Bir Alevi özdeyişi bunu çok güzel ifade ediyor. “Ölen tendir, canlar ölesiye değil”.

Ölüm yeni bir başlangıç olduğuna göre ölümden korkmak yersiz. Ancak “dünya ahretin tarlası” olduğundan anlam vermek gerekiyor. Sadece anlam vermek yetmez. Bununla beraber anlama uygun bir yaşayış sahibi olmak gerekiyor. Dolayısıyla ölümlle başlayan süreçte herhangi bir terslikle (cehennem gibi) karşılaşmamak için iyi hazırlanmak gerekiyor. Doğru manada yaşayanlar zaten ölümden korkmazlar.

Ölüm aynı zamanda yaşamın doğal bir parçasıdır. Bazı kimselere göre ölüm yaşamın anlamıdır. Ölüm bize hiç uzak değildir. Her an bizimle beraberdir. Bu gerçeği iyi kavramak gerekiyor. Nitekim bir çok insan güncel kaygılara takılmanın sonucu bu gerçeği unutupuyor. Fakat en olmadık vakitte (onlara göre) ölüm karşılarında çıkıyor. Aslında ölüm için olmadık vakit yok. Yaşadığımız süreç ölümlle de karşılaşacağımız süreçtir.

Bazı şeyler binlerce kez tekrar edilmelidir. Çünkü insanoğlu esası unutup tali olanlara değer veriyor. Bu bağlamda ölüm gerçeğini insanlara defalarca hatırlatmak gerekiyor. Ölüm bir noktada yaşamın anlamı olduğundan, insana ölüm gerçeğini hatırlatmakta yaşamın esas gayesini hatırlatmak anlamına geliyor. Belki bazı kimseler ölümün “itici” bir kavram/olgu olduğundan insanı yaşamdan “soğuttuğu” sonucuna varabilirler. Bu tamamen ters bir sonuç çıkarmaktır. Ölüm gerçeğini hatırlatmak, akılda tutmak ve bu gerçeğin bilincinde olmak; doğru anlamda yaşama davettir. Nitekim bu mantıkla yaşamını yönlendirenler yaşamdan soğumak/bıkmak yerine daha çok yaşama sarılıyorlar. “Nasıl olsa öleceğim, hiçbir şey yapmasamda olur” mantığı sakat bir mantıktır. İnsan hep hareketli olmalıdır. Üretken olmalıdır. Boşvermiş, hımbıl, tembel, mızımız... lık insanın yapısına tamamen aykırıdır.

Ölümün bize sandığımız kadar uzak olmadığını kavramış olduk. Hatta bir nefes kadar yakın olduğunu kavradık. Madem ki; ölüm bize bir nefes kadar yakın, yani her an ölebiliriz, öyleyse bir iki soralım kendimize:

- Bir nefes sonra ölsek, neleri yarım bırakmış olacağız?!
- Daha yapacak çok önemli işlerimiz nelerdi?!
- Dünya malı için kimleri dolandırdık?!
- Kırdığımız kalplerin sayısı ne kadardı?!

- “Keşke şunu yapmasaydım, şöyle yapsaydım...” ve benzer keşkelerle biten hayıflanmalarımız çok mu?!
- Boşuna mı yaşadık yoksa gerçek manasına uygun bir yaşam mı yaşadık?!

Sorularımızı yüzlerce soruyla genişletebiliriz ama bizler eklemeleri size bırakıyoruz.

Dikkat edilirse sorularımızın sonunda soru işaretiyle beraber ünlem işareti de var. Bu aslında bir (dikkate) davettir. Yaptığımız hataları tamire davet eden bir davet. Geç kalmış sayılmayız kırdığımız kalpleri onarmak için. Bilinçli bilinçsiz yaptığımız günahlardan dolayı tövbe için geç kalmadık. Çünkü Allah tövbeleri kabul edendir. Biz de Şah Hatayi'nin konumuza uygun bir deyişle bitirelim.

Hatalar etmişim noksandır işim
Tevbe günahlarımıza estağfirullah
Muhammed-Ali'ye bağlıdır başım
Tevbe günahlarımıza estağfirullah

Hasan, Hüseyin balkıyan nur ise
İmam Zeynel sır içinde sır ise
Özümüzde kibir, benlik var ise
Tevbe günahlarımıza estağfirullah

Muhammed Bakır'ın izinden çıkma
Yükün Cafer'den tut, gayriye bakma
Hatıra dokunup gönüller yıkma
Tevbe günahlarımıza estağfirullah

Musai Kazım'a daim niyazım
İmam Rıza'ya bağlıdır özüm
Eksiklik, noksanlık, hep kusur bizim
Tevbe günahlarımıza estağfirullah

Taki ile Naki benziyor aya
Ali emeklerimizi vermeye zaya
Ettiğimiz kem işlere kötü bed-huya
Tevbe günahlarımıza estağfirullah

Hasan Askeri'nin gülleri bitte
Mehdi gönlümüzün gamını ata
Ettiğim yalan, koğu gıybete
Tevbe günahlarımıza estağfirullah

Can Hatayi'm eder Bağdat, Basra
Böyle güne kaldık, böyle asıra
Ya Ali cömertsin kalma kusura
Tevbe günahlarımıza estağfirullah

EVLİLİK-AİLE

Doğru anlamda bir evlilik ve beraberinde bir aile, bireysel mutluluk ve toplumsal gelişimin devamı açısından en önemli unsurdur. Bazı kimseler “modern hayatın” ulaştığı zirve bakımından ve taşıdığı ahlâki değerler bakımından evliliğin gereksiz olduğu, demode olduğu görüşündeler. Onlara göre evlilik bağımlılık demek. Özgürlük anlayışları, evliliğin bağımlaştırıcı olduğu dolayısıyla da özgürlüklerin kısıtlandığı manasındadır. Bize göre aksi durum geçerlidir. Özgürlük sorumluluk demektir.

Evlilik ve aile kutsal değerlerdir. Kendi yetmezliklerini, eksiklerini, yanlışlarını aile kurumuna bağlamak yanlıştır. Şüphesiz burada yanlış hesaplar sonucu oluşmuş evlilikleri, aileleri belirtmiyoruz. Belirtmeye çalıştığımız; iki özgür iradeli insanın karşılıklı sevgi ve saygıya dayanan evlilikleridir. Hiçbir etki altında olmadan, tamamen hür duygu ve düşünce ile gerçekleşen evliliktir.

Üzülerek müşahede ediyoruz ki; yığınla evlilik boşanmayla sonuçlanıyor. Milyonlarca çocuk anne veya baba sevgisinden mahrum bir şekilde büyüyor. Ve bu üzücü durum bir zincirleme olarak devam etmekte. Sevgisiz büyüyen bir çocuk sevgisiz bir yetişkin oluyor. Dolayısıyla bu sevgisizliğin sonucu daha beter çıkmazlar, acılar olarak karşımıza çıkıyor.

Ekonomik anlamda özgür bireylerin oluşturduğu toplumlarda boşanma oranları üçte iki (3/2). Yani her üç evlilikten ikisi boşanmayla sonuçlanıyor.

Ekonomik ve kültürel anlamda geri olan toplumlarda bu oran - boşanmalar çoğalmakla beraber- daha düşük. Fakat böylesi toplumlarda evlilik hayatı (en çok da kadınlar için) adeta bir cehennem hayatı. Yığınla dar ilişkilerin şekillendirdiği, feodal hesapların öncelikli olduğu böylesi toplumlarda evlilikler taşıdıkları kutsal manalardan çok uzak ve ters bir şekilde geliştirilmektedir. Bizlerin anlayışı bu tarz evlilikleri de yanlış bulmakta. Bu tür gerici, görücü, gelenekçi sosyal yapının oluşturduğu aile tipi, boşanmayla sonuçlanan ailelerde yaşanan acılardan farklı değil. Sonuç itibariyle bu manada evli, aileli kalınsada, boşanılsada netice değişmiyor. Bu bir zıtlık değil. Her ikisinde toplumsal gelecek ve bireysel mutluluk açısından yanlış sonuçlar içeriyor.

Bu nasıl oluyor?

Bir tarafta “modern hayatın gereklerini yerine getiriyorum, ben özgürüm, sorumluluk alamam, günü birlik yaşarım” mantığı, diğer tarafta gerici geleneklerin, feodal ilişkilerin şekillendirdiği mantık.

Gerici geleneklerde, feodal ilişkilerde evlenecek kişilerin duygu ve düşünceleri önemli değildir. Önemli olan feodalitenin korunması, bencil aileciliğin -ki bu tür bir ailecilik anlayışı

gericiliktir- devam ettirilmesidir. Burada bireyin ruh ve düşüncesi yok sayılmaktadır. Birey adeta meta haline getirilmekte. Hâlbuki evlilik karşı cinsten iki insanın birbirilerini duygu ve düşünce anlamında tamamlamasıdır. İnsan bu anlamda yarımdır. İnsan, karşı cinsten bir insan ile duygusal-düşünsel bütünleşmesiyle tam olur. Bazıları istedikleri kadar başkalaştırmaya çalışsalar da, bu inançsal, felsefi, sosyolojik, psikolojik, tarihsel... olarak böyledir.

İnsan doğası itibariyle yalnızdır, yarımdır. Çoğalması, tamamlanması gerekir. En mahrem, en içsel, en gizli, başka kimselerle paylaşamayacağı duygu ve düşüncelerini eşi ile paylaşır. Eşi insanın diğer yarısıdır. Düştüğünde kaldıran, yorulduğunda güç veren, ağladığında yanibaşında olan, sevindiğinde kucaklayan...dır.

Mutlu aile mutlu toplumdur. Bizlerin kıstası budur. Mutlu aile; duygu ve düşüncede hür, iradeli, inançlı, sorumlulukların bilincinde, sadakatli, fedakâr insanlardan oluşur. Özgürlüğü sorumsuzluk olarak algılayan, fedakârlığı enayilik olarak algılayan, evliliği feodal ilişkilere göre şekillendirmek isteyen kişilerin kurduğu ailelerin mutlu aile ile alâkası yoktur. Böyle anlayışlar toplumsal çöküntülerin belirtileridir.

İnsan sadece duygusal evlilik yapmamalıdır ve yine sadece mantık evliliği de yapmamalıdır. Her ikisini dengeleyerek bir aile kurmalı. Salt hissiyata dayanan evliliklerin ömrü uzun olmuyor. Salt mantık ölçütlerine dayanan evliliklerinde rengi,

tadı, kokusu olmuyor. Duygu ve düşünce dengesi kesin olmalı. Evliliğin, mutlu aile kurmanın yaşı yoktur. Yine de en ideali 20-30 yaş arasındır. Evlilik, insan hayatının doğumdan sonraki en önemli kavşaklarından biridir. Bir değil, bin defa düşünülmeli. Duygular bin defa tartılmalı.

Evlilik fedakârlık demektir. Tek taraflı fedakârlık değil elbette. Kesin bir sadakat, bağlılık, güven, sevgi ve saygı olmalı. Asla ihanet, yalan, sahtekârlık olmamalı. İnsan her zaman hata yapabilir. Önemli olan husus, hata yapıldığında samimi bir şekilde bunu telafi etmeye çalışmaktır.

Sonuç itibariyle söylemek istediklerimizi özetlersek; evlilik ve sonrasında kurulan aile çok önemlidir. İnsan hangi çağda yaşarsa yaşasın, modern, postmodern hatta daha modernini de yaşasa hayatın, tamamlanmak durumundadır.

Modern hayatın zorluklarını yenebilmek, güzelliklerini anlamlı yaşayabilmek için evliliğe ihtiyacı vardır. Yine dar feodal ilişkileri, gerici gelenekleri, tabansız sosyal yapıyı aşmak, yenmek istiyorsa evliliğe ihtiyacı vardır. Ama bu evlilik özgür duygu ve düşünce ile olmalıdır. Eğer başkaları belirlerse kısır döngü devam eder.

İnsana hayat yolunda sevincini, kederini paylaşacağı bir can yoldaşı lâzımdır. Öyle basit cinsel güdüler, günü, anı kurtarmaya yönelik anlayış, her gün bir başkasıyla birliktelik insanın doğasına aykırı olduğundan insanı tamamlamaz. Eğer kişi

gerçekten tamamlanmak istiyorsa, sevmek, sevilmek, bağlanmak, bağlanılmak... istiyorsa; bu çerçevede hareket etmelidir.

Her gün başkasının koynunda sabahlamak, anlık güdülerle hareket etmek, bedeni doyurmaya çalışmak, sevgisiz, saygısız, sadakatsiz, bencilce yaşamak mutsuzluktur. İnsanın sevdiği olmalı. Saygı duyduğu, bağlandığı, yokluğunda özlediği, varlığında sevindiği, paylaştığı... olmalı.

Böylesi mi iyi yoksa başka türlü mü?

GÖRMEK

Allah'ı neden görmüyoruz?

Acaba bakmak görmek midir?

Yani baktığımız her şeyi görüyor muyuz? Gördük farzedelim, anlayıp kavrayabiliyor muyuz?

İnsan inanıp inanmamakta özgürdür.

Bu konuda Hz. Ali'nin ilginç bir belirlemesi vardır. Hz. Ali'nin meclisinde bulunanlardan biri Allah'a inanmadığını söyler. Bunun üzerine Hz. Ali şunları belirtir: “Sen inanmayabilirsin ama ben inanıyorum. Allah'ın olmadığını farzedelim. Ben o zaman ne kaybedeceğim?” Cevabı da Hz. Ali yine kendisi verir: “Kaybedeceğim bir şey yok ama ben Allah'ın olduğuna inanıyorum ve inandığım için de kazandıklarım çok, kaybettiğim yok”. Belki bazı kimseler bu örneğin çok kaba bir yaklaşım olduğu görüşündeler. Bizce bu örnek oldukça yalın ve anlaşılır bir tespit içeriyor. Sonuçta insanı düşünmeye davet edip özgür iradesi ile karar almasını öneriyor.

Gerçek anlamda inanan insan mutlu insandır. Burada inanmaktan kastımız, insanın bütünüyle inanmasıdır. Salt duygu ile değil, aklı ile de inanmasıdır. Mevcut bilgileri derinleştirip, bunlara duygularını, hislerini, tecrübelerini, hayallerini, rüyalarını, istemlerini de katarak, özümseyerek inanmasıdır.

Öyle gelenekten oluşmuş bir birikim sonucu kendini inanıyor bulması istenilen ölçüde bir başarı sağlamaz. Geleneklerin, toplumsal yaşamın ve bunların sonucunda oluşan kültürel birikimler önemlidir. Fakat bunlar bir ilk basamak niteliğindedir. Bunlarla insan yalnızca kapıyı aralayabilir ama tam manasıyla açıp, içeri giremez. İçeri girmek için belli bir yoğunlaşma gerekiyor. İnsan bundan kaçmamalı. Kendisiyle hesaplaşmaktan korkmamalı.

İnsanın kendisini kandırması çok kolay. Yığınla gerekçenin arkasına saklanıp, yüzlerce delil getirerek işin kolayına kaçabilir. “Allah’ı göremiyorum, bu demektir ki; Allah yok, olmadığı için de inanmıyorum”. Bu gibi söylemler toplumda oldukça çoğalmış durumda. Bu ve benzer söylemlerin en küçük bir bilimsel dayanağı olmadığı halde, bu söylem sahipleri bunları bilimsel sonuçlarmış gibi söylemekteler. Bu söylem sahipleri ya art niyetli kimseler ya da zır cahil ama bilgili geçinen ukalâ kimselerdir. İnsan, inanıp inanmamakta özgürdür. Fakat insanın kendi doğrularını dile getirirken yanlış bilgiler vermesi, doğrularının doğruluğunu baştan tartışılır hâle getirir. Bu tür insanlara diyorsun ki; bir ağacın olması için bir çok şey gerekli; toprak, hava, ısı, su gibi maddeler. Bunlar olmadan bir meyve olmaz. Ama doğrularını yanlışlar üzerine inşa etmiş olan kişi bunu kabullenmek yerine, sadece meyve içindeki kurtçukla ilgileniyor. Yani bir ağacın meyve vermesi için bir çok koşul gerekiyor. Bu koşullar olmadı mı meyve olmaz. Düşünen inançlı kimseler bir meyveyi yediklerinde, onun ne aşamadan geçtiğinin

bilincinde olarak Allah'ı anarlar. İnançsız kimse ise sadece meyve ile ilgilenir. Ona göre bu doğanın bir kanunudur. Oysa doğa dediğimiz nedir ki? Doğa kendisi yaratıcı olamaz. Doğanın kendisi yaratılmıştır. Doğa olsa olsa bazı gereksinimler için bir vesile olur. Ama asla yaratıcı olamaz.

Aslında olaya bir bütün olarak bakılmalıdır. Bir bütün olarak bakıldığında, gerçeklik biraz daha iyi görülür. Bu iyi görüş, anlam verebilme becerisi ve mutlak bir inançla birleşince Allah'ın varlığı tartışılmaz hâle gelir. Allah vardır. Tektir. “Varsa neden görmüyoruz” diyen kimselere “yeterince bakmadıklarınızı, baktıysalar dahi anlam veremedikleri” cevabı verilmelidir. Bu tür kimselere şunu tavsiye ediyoruz: bir takım yobazları, cahilleri, inancı kendi kişisel çıkarı doğrultusunda kullanan kişileri kıstas alarak Allah'ı inkâra kalkışmayın. Allah'ın varlığını kişilerin davranışlarına, duygu ve düşüncelerine, kültür düzeylerine, ahlâki yapısına bakarak ele alamayız. Ahlâksız kişi inançlı ya da inançsız görünse de neticede ahlâksızdır. Bir kişi Allah'a inanıyormuş gibi yapıp ahlâksızlık yaparsa, bu Allah'ın olmadığı anlamına gelmiyor. O kişinin kişilik gelişimindeki etmenlere bakmak gerekiyor. Bu tür basitlikleri belirtmekten hicap duyuyoruz fakat ne acıdır ki, toplumsal gerilik bu tür basitliklere takılıp kalmış durumda. İsteğimiz, dileğimiz, temennimiz, çabamız toplumsal ve bireysel yanlışları düzeltmek, doğruları dile getirip, kabul edilmesine yardımcı olmaktır. Bilincindeyiz ki; bizler yani insan olarak hepimiz sadece kendimize karşı değil, etrafımızdaki her şeye ve

herkese karşı sorumluyuz. “Görmedim, duymadım, bilmiyorum” diyerek üç maymunları oynayamayız. Sorumluluklarımızın gerekleri ne ise yerine getirmekle mükellefiz. Sen ne kadar yaşamın, dünyanın, evrenin en önemlisi de kendinin bilincindesin?

Sorumluluklarının ne kadarını yerine getiriyorsun?

GÜZEL İNSAN

Kader konusunda görüşlerimizi “Kader” başlıklı bölümde belirtmeye çalışmıştık. Konumuzun muhtevası gereği bir kez daha kısaca anlatmaya çalışalım.

Bizce insanın yeteri kadar eğitim alamaması, sağlık hizmetinden yararlanamaması, sistemlerin kötülüğü yüzünden hukuktan yararlanamaması kader değildir. Bütün bunlar insanın insan üzerindeki tahakkümünden kaynaklanmaktadır. Irkçılık, yobazlık, kendi cemaatinden başka insan tanıyamaması, kendi doğrularında ısrarlı, başkalarının değerlerine saygısız... bütün bunların sonunda oluşan haksızlıklar. Bütün bunlar kader değildir. Sözü şuraya getirmek istiyoruz; bir insanın iyi bir eğitim için koşullarının uygun olması ve böylece eğitim alması, makam ve mevki sahibi olması. Bunun sonucunda kendini üst insan, güzel insan, her şeye muktedir, her şeye lâıyk insan olarak görmesi, onun gerçekten eğitimsiz bir insandan üstün olduğu anlamına gelmiyor. Bütün insanlar Allah’ın nazarında birdir. Allah için milyarder de birdir, topraksız bir köylü de. İnsanı insan yapan ahlâkı ve değerlere bağlılığıdır. İnsanlığa zerre kadar iyiliği olmamış, her türlü etikten, değerden yoksun, bencil, egoist, çıkarıcı bir insan ne kadar zengin olursa olsun, ne kadar eğitim alırsa alsın insan değildir. Buna karşın yoksul, eğitimsiz ama doğal, dürüst, ahlâklı bir insan en yüce insandır. İnsanın insanlığı parası ile, eğitimi ile, makamı ile ölçülmez. Bizlerin ölçüleri doğruluk, dürüstlük, paylaşım, sadelik, iyi niyet,

samimiyet ve benzeridir. Mahzuni Şerif bir deyişinde şöyle diyor: “Diplomayla olmaz hâkim olanlar, suçsuzun başına çöktüysen yuh”. Evet, insan diploma ile bazı makamlar elde edebilir, para, şöhret, her türlü dünyevi meta elde edebilir. Ama bilinmesi gereken; bütün bunların sonuçta boş olduğu, geçici olduğu gerçeğidir. Bir çok insan tarihten günümüze kadar devam eden haksızlıklar sonucu eğitim imkânı, dolayısıyla kendini geliştirme imkânı bulamamıştır. Bu, bu insanın alt insan olduğu, beceriksiz, yeteneksiz, hiç bir şeye lâayık olmadığı, makam sahiplerine hizmet için yaşadığı, başkada hiç bir önemi olmadığı anlamına gelmiyor. Ne yazık ki, para ve mevki sahipleri parası ve makamı olmayan insanı aşağılıyor, horluyor ve dışlıyorlar. Bunun yanlış olduğunu söylerken, makam ve mevki sahiplerinin kötülüklerinden insan olarak utanç duyuyoruz. Gözünü kin, kibir, şöhret tutkusu ve kan bürümüş insandan utanç duyuyoruz. Sırf parası, şöhreti, makamı, eğitimi yok diye insanı aşağılayan, horlayan, ezen, sömüren insandan utanç duyuyoruz.

Dünyada ilelebet yaşayan insan gördünüz mü, duydunuz mu? Cevap hayırdır. Her doğan mutlaka ölecek. Peki öldüğünde insan beraberinde ne götürüyor? Parayı, makamı, katları-yatları, evleri, arabaları, yaşarken yanından ayrılmayan yalakaları, dalkavukları beraberinde götürüyor mu? Cevap hayır. İnsan ölürken yanında, dünyada meta anlamında hiç bir şey götürmüyor. Canını dahi beraber götürmeyip toprağa veriyor. Götürdüğü iyilik, güzellik, yardımseverlik, ahlâklılıktır. İnsan,

doğruluğu, dürüstlüğü, paylaşımı, dayanışmayı, dostluğu kısacası insaniyeti kazanmak için çalışmalıdır. İnsan bir çok nedenden dolayı hiç bir anlamı ve önemi olmayan kağıt parçaları kazanmak için çalışıyor. Sonunda bunların hiç bir önemi yoksa neden öyleyse bütün bu olumsuz davranışlar, tutumlar, yaşam şekilleri? İnsan bunu ömründe bir defa değil, her gün sormalı. İnsan kendini kandırmamalı. “Herkes yapıyor ben de öyle yapıyorum” diyerek kendisini aldatmasın. Bilinsin ki; her insan kendisinden sorumludur. ‘Her koyun kendi bacağından asılır’ deyimini boşuna söylenmemiştir.

Her zaman, her yerde olduğu gibi bizleri yine birileri yanlış anlayacaktır. Bizlerin sermaye ve yüksek eğitim karşıtı olduğumuz sanılacaktır. Bunun böyle olmadığını belirtelim. Elbette her insanın maddi anlamda rahat yaşaması hakkıdır. Yine bunu çabalaması doğaldır. İnsanın kendisini sürekli olarak geliştirmesi ve eğitim alması çok önemlidir. Bizler bazı şeyleri reddederken bunların bilincindeyiz. Bizlerin anlatmak istediği (anlaşılır bir şekilde anlatıp anlatmadığımızdan emin olmadığımız) farklı bir durumdur. Bizler burada insanın paranın esiri olmaması gerektiğini vurguluyoruz. Para bir araçtır. Ama insanlar paraya tapar hâle gelmişlerdir. Para araç olmaktan çıkmış, amaç hâline gelmiştir. Yanlış olan budur. Para böyle değerli olunca, bütün değerler para ile ölçülür hâle geliyor. Yani bir insanın parası varsa o en akıllı, en bilgili, en muteber, en saygın, en önemli kişi oluyor. Parası olmayan kişi ise en olumsuz sıfatlara lâyık kişi oluyor. Yanlış olan budur. İnsanın

kişiliği parayla ölçülmez. İnsan tabiatı itibariyle yücedir. İnsan meleklerden yücedir. Nasıl olurda meleklerden daha yüce sıfatlarla sıfatlandırılan insanın değeri -aslında gereksiz- parayla, kağıt parçalarıyla ölçülür. Bunu yapanlar yarın yaratıcıya ne cevap verecekler. Yine bazı sözde okumuş ama özde cahil kalmış kimseler, okuma imkânı olmamış insanı cahil görürler, aşağılarlar. Bunlar bunu çok sinsice yaparlar. Öyle ki; bir takım abuk subuk sözler söyler, anlaşılmayan bir terminoloji kullanırlar. Bu yanlıştır. Okumuş, gelişmiş, bazı gerçekleri kavramış insanın görevleri vardır. Bildiklerini diğer insanları aşağılamak ve üstünlük taslamak için kullanmamalı. Bildiklerini, düşüncelerini diğer bilmeyen insanlarla paylaşmalı. Doğru olan da budur. Bütün bunlardan yola çıkarak sorabiliriz. Sizin mevkiniz, makamınız nasıl bir durumda? Sadece maddi makamlar değil, gönül makamınız ne durumda?

MUTLULUK

Bazı insanlar mutsuzlukların sebebini farklı zamanlara, farklı mekânlara yorarlar. Farklı bir mekânda olsalardı mutlu olurlardı. Ya da farklı bir zaman diliminde yaşasalardı mutlu olurlardı. Bizce mutluluk insanın kendi içindedir. Uzaklara gitmekle, farklı zaman hesapları yapmakla insan mutlu olmaz. İnsan gittiği uzaklara mutsuzluğunu da beraberinde götürür. Elbette mutluluk-mutsuzluk irsi değil. Ancak insan yığınla olumsuzluk içinde bile mutluluğa ulaşabilir. Mutluluk için ille de madde gerekmiyor. Maddiyat şüphesiz önemlidir. Ama belirleyici değildir. Belirleyici olan, insanın yaşamın anlam ve önemini kavramış olması ve bu doğrultuda yaşamasıdır. Böylesi bir insan için maddiyatın önemi yoktur. Yaşamsal ihtiyaçların mahrumiyeti söz konusuysa ve buna başka kimseler engel oluyorsa o vakit o kişi için zaten direnç vardır. Yani her ortamda, her zamanda mutlu olmak için koşullar vardır. Önemli olan bunu bilince çıkarmış olmaktır.

Mutluluğu maddeyle, parayla, şöhretle ölçmek; bunları kriter olarak kabullenmek en büyük mutsuzluk sebebidir. Para sahibi olmak mutluluk sahibi olmak değildir. Elbette bizler burada “parasızlık” edebiyatı yapmıyoruz. Elbette insana yaşaması için madde lâzımdır. Fakat madde asla yaşamda belirleyici unsur değildir. Önemlidir ama belirleyici değildir.

Maddiyat/para araçtır. Amaç “güzel” bir yaşamın sahibi olmaktır. Amaç dostça, paylaşımcı, ilkeli, çikarsız, yalansız-

dolansız bir yaşamın sahibi olmaktır. Madde/para bu manada bir araçtır. Amaç çok para kazanmak olmamalı. Amaç güzel bir yaşamın sahibi olmaktır. Maddi anlamda rahat bir yaşam için para gereklidir. Yani para araçtır. Fakat ne acıdır ki; bazı kimseler paranın araç olduğunu unutup, onu yaşamın temel amacı olarak seçmişler. Ne yazık böylelerine. Abartısız bunların yaşamı boş bir yaşamdır. Böyle kimseler yaşama anlam verememiş kimselerdir. Böyleleri ne dünyaya güzel bir şey bırakırlar ne de kendileri anlamlı bir şey yapmışlardır. Böyle kişilere gıpta ile bakmak yerine, onların yerinde olmadığına hayıflanmak yerine, onların yerinde olmadığına şükretmek ve olanlara üzölmek gerek.

Bazı kimselere göre mutluluk bir takım bedensel ihtiyaçları uç noktada yaşamak ile mümkündür. Çeşitli eğlence anlayışları geliştirip, bir dizi bedensel hazlara, güdülere, arzulara hitap eden partiler düzenlemek ve benzer ortamlarda bedeni uyarıcı içecekler ve uyuşturucular almak suretiyle mutlu olmak. Böylesi anlık güdülere hitap eden geçici hazlar mutluluk değildir. Belki sanal mutluluktur ama asla mutluluk değildir. Mutluluk; cinselliği kötüye kullanarak, bazı uyuşturucular alarak oluşmaz. Mutluluğa bencillikle, başkasını ezerek, hırsla, iktidarla, güçle, şöhretle... ulaşılmaz. Mutluluk; bedensel ihtiyaçların bedene zarar verecek şekilde azdırılmasıyla, doyurulmasıyla elde edilmez. Fakat acıdır ki; bazı insanlar mutluluğu alkolde, uyuşturucuda, tıkanmada, sapıklığa varan cinsel güdülerde arar olmuştur. Bu kimseler başka da bir

mutluluk yolunu kabullenemiyorlar. Yani onlara göre mutlu olmak için yukarıda saydığımız yozlukları yaşamak gerekiyor. İnsan bu yalancı, sahte, sanal mutluluklar yerine; öz, gerçek, elle tutulabilecek kadar somut mutluluğu tercih etmelidir.

İnsan yozluklara bulaşmadan da mutlu olabilir. İnsan sade bir yaşamla, maddiyatın amaç değil, araç olduğu bir yaşam biçimiyle de mutlu olabilir. İnsan doğanın güzelliklerine bakarak, bir kuş sürüsünü izleyerek, bir çiçeğe dokunarak, bir müziği dinleyerek, bir dostla sohbet ederek, bir mum ışığını seyrederek de mutlu olabilir. Mutluluk insanın duygu ve düşüncelerindedir. Mutluluğu bir takım maddi koşullarla sınırlamak mutsuzluktur. Bu anlamda mutluluk soyut olmaktan, göreceli olmaktan çıkmış ve somutlaşmıştır. Bizlerin anlayışı bu temeldedir.

Başkasının yerinde olmak isteyen, kendisi olmaktan nefret eden, kompleksli bir insanın mutluluğu elbette görecelidir. Böylesi bir kişi, o olmak istediği kişinin yerinde olduğunda yine mutsuz olacaktır. Çünkü kendisi olmadığında, komplekslerini aşamadığında ne kadar da mevki, makam sahibi olursa olsun mutsuzdur. Mutsuzluğu herkese yaymaya çalışır. Hep negatif enerji ile doludur. En küçük bir olayda dahi en olumsuz sonucu bekler. Mutluluğu maddiyatla sınırlar. Manevi olandan kaçır. Küçük ama önemli ayrıntılardaki mutluluğu göremez. Böylesi insanlar toplumun genel yapısı içinde olumsuzlukları ile tahribat

yaratırlar. Başkalarının küçük mutluluklarını hazmedemeyip aşağılar, küçümser ve hor görürler.

Sonuç olarak mutlu olmanın ölçütü olarak paranın sınırları hesap edilmemelidir. Para ve diğer maddiyatlar sadece birer araçlardır. Maddenin esiri olmak yerine, madde bizlerin kullanımında olsun. Mutluluğu sadece maddiyatlara sahip olmakla sınırlamamak gerekiyor. Maddiyatın yanında maneviyatta olmalıdır. Mutlu olmak için sabır, inanç, kararlılık, tebessüm, hoşgörü, direnç, fedakârlık, bağlılık... gerekiyor. Mutlu olmak için uyuşturuculara gerek yoktur. Uyuşturucular mutsuzluk kaynağıdır. Yalan, sahtekârlık, biçimsellik, yüzeysellik, çıkarıcılık, bencillik... mutluluğu değil, mutsuzluğu getirirler. Sen mutlu musun?

HAYATIN ÇİLESİ

Alexis Carrel'in şu belirlemesi ilginç tespitler içeriyor: “Yaşamak, hayatın çilesi midir? Böyle bir düşünce yanlış; çünkü hayatın yerilecek (kötülenecek) bir tarafı yok.

Birinci görevimiz, elimizden geldiği kadar tam bir hayat yaşamak, kendimizin ve başkalarının hayattan aldığı zevki artırmak, onu daha yüce, daha anlamlı ve ahlâklı hâle getirmeye çalışmak. Bu anlamda, manevi gelişimi, en az zekanın gelişimi kadar ciddiye almak gerekiyor.”

Carrel tespitlerini ve çözümlerini şöyle sürdürüyor: “... kalbinin boşluğundan dolayı yorgun düşen, her zaman kuşklar içinde yaşayan ve elinden kaçırdığı bilmem hangi varlık için iç çeken insan, bir an bile gerçek huzura kavuşamaz.”

Bizler de kabul ediyoruz ki, hiçte “cennet” bir dünyada yaşamıyoruz. Savaşlar, açlık, eşitsizlik, sömürü, horlanma, dışlanma... saymakla bitmeyecek olumsuzluklar. Evet, bütün bu olumsuzluklar ne yazık ki gerçekler. Ve yine ne yazık ki insanın insana yaptığı kötülükler devam etmekte. Samimi olmak gerekirse bu kötülüklerin tamamıyla yok edilmesi mümkün görünmemekte. Fakat olumsuzlukları en minimum düzeye indirmek mümkün. Her şeye kendimizden başlamalıyız. Öyle ağlayarak, sızlayarak, iç çekerek, korkakça bir köşeye sinmek doğru bir yaşam tarzı değildir.

Bizler insanız. İnsan nedir? İnsan, meleklerin bile secde ettiği yeryüzünün efendisi olan bir varlıktır. İnsan olmak yüce olmaktır. Yüce olup olmamak insanın kendi elindedir. Çünkü Allah insana kendi nefesini verdi. Bedenimiz topraktan yapıldı, nefesimizi ise Allah verdi. Bu demektir ki; biz insanda var olan bu yüceliği ortaya çıkarmak gerekiyor. Bütün insanlar çıplak doğuyor. Ve yine bütün insanlar ölüyor. Bu en büyük eşitliktir. Sorun yaşam sırasında ortaya çıkıyor. Nedenini bildiğimizi sandığımız onlarca kavramla ifade etmeye çalıştığımız ama aslında bilmediğimiz bir denklem var yaşamımızda. İnsanlar öz itibarıyla aynı oldukları halde bazıları farklı sosyal konumdadır. Sınıfsal eşitsizlik var. Farklılığı zenginlik olarak algılasak dahi, insanın yaşantısını en berbat şekilde geçirmesine sebep olan bir farklılığı kabul etmemiz mümkün değil. Ne yapmamız gerekiyor ki, hayatımızı en anlamlı şekilde yaşamamız için? Yapılması gerekenler kişiye, coğrafyaya, zamana göre değişir. Ancak insanın kendi iç dünyasıyla hesaplaşması ve iç dünyasıyla bu hesaplaşma sonucu barışması, uyumlu, kendisiyle barışık hâle gelmesi temel şartlardır. Kendisine iyi davranılmasını isteyen kişi acaba başkalarına iyi davranıyor mu? Ulu Hünkâr Hacı Bektaş Veli asırlar önce şu önemli tespiti yapmıştı: “kendine yapıldığında hoş karşılamayacağın bir hareketi başkasına yapma”. Ne acıdır ki, bazı insanlar kendilerine yapıldığında dünyayı yıkacak kadar öfkeli oldukları / kızdıkları davranışları, hareketleri, eylemleri başkalarına hiç düşünmeden yapabiliyorlar. Buna ne denir? Sizin cevabınız önemlidir.

Şimdi kendimizi ve başkalarını kandırmadan, olayı saptırmadan eğri-büğrü değil, dosdoğru bir muhasebeye başlayalım. Hatalarımız, yanlışlarımız olabilir. Ama bu hataları, yanlışları ısrarla tekrarlamak yerine doğruları inatla inşa etmeye başlayalım. Bu sanıldığı kadar zor değildir. Neden zor olsun ki? Neden kinimizi, kibrimizi, hırsımızı, öfkemizi dizginlemeyelim. Neden egoistliğin girdabında çırpınalım, yalanın irinli suyunda yüzelim. Neden her şeyi, dostlukları, arkadaşlıkları, iyi niyetleri çıkarımız için kullanalım. Neden aşkla, sevgiyle, paylaşım, dostlukla dolu bir yaşamımız olmasın? Bunlar gerçekten çok mu zor? Samimice biz bize itirafta bulunalım. Demiyelim ki; “efendim ben paylaştıkça azalır”. Hayır. Aksine paylaştıkça çoğalır. Bilgimizi paylaştıkça çoğalmaz mı? Senin bildiğini biz de bileceğiz, böylece bilgimiz çoğalmış olmaz mı? Her şeyi maddi düzleme indirgemeyelim. Dostlarla paylaşmak enayilik değildir. Paylaşım dünyanın en güzel duygusudur. Fakat gelenekten, tarihten ve insanın yapısından gelen etkenler bazı duygularımızı öldürmüştür. Sakın ola ki dini inançları kendi çıkarları doğrultusunda kullanan bazı kimselerle bu söylenenleri aynı kefeye koymayasınız. Belki bazı ortak söylemlerimizin olması sizi böyle bir yargılamaya götürebilir. İşin gerçeği bizlerin samimiyeti ve pratik anlamda uygulamamızdır. Bizler samimice bazı eleştiriler yapıyor, doğru bulduklarımızı söylüyoruz. Dileriz ki; belirttiklerimizde aynı sıcaklık, dostluk, paylaşım, samimiyetle karşılık bulsun. Siz bir kanıya varabildiniz mi

HER ŞEYİN BİR BEDELİ VAR

Her Şeyin bir bedeli var. Korkaklığın, mertliğin, iyiliğin, kötölüğün, ihanetin, fedakârlığın, iyi niyetin, alçaklığın... Her Şeyin bir bedeli var. Bu bedeller, yapana eninde sonunda geri dönecektir. Bunda Őüphesi olanın akıl sağlığında sorun var demektir. Hiç bir ihanet, yapanın yanına kâr kalmamıştır. Bazen zahiri olarak görünmese dahi, batıni anlamda mutlaka bedel ödemiştir ihanet eden. İlahi adalet eninde sonunda yerini buluyor. Aksini iddia eden etsin. Bu manâda sabır etmek lazım. Adil Baba'nın (Adil Ali Atalay) deyişiyle; "Sabır et murad alacaksın". Sabır derken burada biçare bir hal-i endamdan bahsetmiyoruz. Elbette iyiye, güzele, ahlâka, düzgüne gitme çabası ve çalışması devam etmeli. Öyle oturu lan yerden yardım dilemek acizliktir. Zalimin zulmüne dur dememek, zalimi onaylamaktır. Haksızlığın karşısında olmamak, haksızlık etmek demektir. Adil Baba devam ediyor; "bu sıkıntı sende kalmaz, sabır et murad alacaksın". Doğrudur. Sabır eden murada erer. Ama sabır sırasında kendi ilke ve doğrularından taviz vermeden, hak bildiği yoldan dönmeden, onurlu yaşamı sürdürerek, zorluklara ve olumsuzluklara göğüs gererek sabır etmek lazım. Yoksa kendi köşesine çekilip, kadere isyan etmek ve sürekli başkalarını suçlamak çözüm değildir. Çözüm, en başta düşünce de netleşme, pratikte kararlılıktır. Kendisini zaman, mekân ve olayların gidişine göre değiştirme değildir. Tabii ki, zaman, mekân ve olayların seyrine göre taktik anlamında bazı ayarlamalar, değişimler olabilir. Ama olmaması gereken,

varılmak istenen nihai hedeflerden taviz vermedir. Bunun gerekçesi olamaz. Gerekçe gösterenin özü çürüktür. Tekrarda fayda var. “Gelme gelme, dönme dönme”. Gerisi boş. Böylesine **düşüncede yoğunlaşmış, tarihi, insanı ve evreni çözümlemiş, pratik anlamda kararlılığı kesin olan, sorumluluğunun bilincinde, çıkacak sorunlara hazırlıklı, kendisini bütünüyle programlamış bir yol erinin önüne bir değil bin engel çıksın ne olacak!** Bunu başarmamak için hiç bir neden yok. Aksine başarmak için bütün koşullar mevcut. İşte bedel de bu anlamda önemlidir. İyilik yapılıns ki, iyilik alına karşılığında.

Hz. Ali`den Dersler

- Ölüp bu dünyadan göçeden, rahata erenler (ki ölümden rahat edenler yaşamlarından hoşnut olarak gidenlerdir) ölü değildirler, ölmüş sayılmazlar. oysa gerçek ölümler, hayat gerçeklerini bilmeden yaşayanlardır.
- Birlikte olduğun kişiyi dost edin. Dostluğunu pekiştir. Seni senin olmadığın zaman ve yerde dostluğuyla savunsun.
- Nerede olursan ol dostuna sahip çıkmalısın. Yalan söylemeyen insanlarla dost olmayı amaçla.
- Yaltaklanandan sakın, kötülükle karşılaşır ateşe düşersen, düştüğün ateşi büyütecek odunu atacak kişiler olacaktır.
- Özrünü öyle güvenilecek birisine söyle ki, senin özrünü hoş karşılayarak sana yardım edebilecek biri olsun.
- Bulduğun her yerde olgun ve yumuşak tavırlı ol. Yumuşak ve düşünceli davranış insanın en iyi arkadaşısıdır.
- Halka saygınlık veren kişi, saygın tutulmuştur. Halkı küçümseyenlerse saygı görmemişlerdir.
- Mal noksanlığı -kişinin zengin olmaması- aklın yetersizliğine yorumlanır, zeka fıskırsada kişi ahmak kabul edilir.

- Zaman, fenalıklarla, zorluklarla boynundaki ipini sıkabilir, O an ızdıraplara kapılıp ümitsizliğe düşme.
- Dertli ve sıkıntılı anlarında nefesine, yani günlük meselelerinin garipliğinden payına düşenle karşı karşıya geldiğinde derim ki; dert ve sıkıntının şiddetine sabır göster, bunun da sonu gelecektir, bil ki sabır bir asalet derecesidir.
- Geçimini şerefsizlikle elde etmeyi isteme. Nefsini yükselt düşük isteklerden.
- İnsanların ayıp ve eksikliklerini zenginlik örter, söylenen yalanı en doğru söz gibi gösterir.
- Allah'ın insana verdiği en iyisi aklıdır, insana verilebilecek başka hiçbir şeyle mukayese edilemez.
- Güzellik giyilenlerin süslüğüyle oluşmaz, bilgi ve terbiyeyle güzel olunur.
- Hangi soydan olursan ol, kişilik eğitimi kazan, onun değerleri sende soy üstünlüğü düşüncesini alt eder.
- Mert kişi, ben buyum, diyendir, benim babam şöyle diyen değildir.
- Hz. İsa gibi ölüyü diriltse de babanla övünme, kendi değerlerini söyle, gerçek insan isen.
- İnsanların vefat eden akraba ya da dostları için feryatlarla ağlamalarına şaşırıyorum.

- Oysa ölüm cebimizde bize hep eşlik etmektedir, neden cahiller de feryadla karşılaşılır, ölüm neden böyle şaşkınlık yaratıyor.
- İnsanın dilekleri kendisine yakındır. Her şey den çok insana yakın olansa ölümdür.
- Ey Allah'ım, kaç evin önünden geçtiğimde zevk ve yapay mutlulukla şenlenmişti.
- Övünmeye değer şeyler güçlü akıl, utanma, nefsinden sakınma ve eğitimidir.
- Sözün gümüş olsa da, ey nefs sükut (suskunluk) altındır.
- Şerefine düşkün olan kötü cevap almaktan kendini sakınır. İnsanların davranışlarını düşünerek ve gözeterek onlarla uyum içinde yaşayan kendi kişiliğininide korur.
- Kişinin karşılaşacağı bütün sorunların kolay olması beklenemez, bazılarının kolay olmasının yanında bazıları zor olacaktır.
- Zaman bana karşı maske takındı, beni tanımazlıktan - görmemezlikten geldi, bilmedi ki ben güne saygılıyım ve talihsizliklerin en korkulusunu bile kolay şeymiş gibi karşılarım.
- Yaşamın tecrübeleri doğru karar verebilmeyi öğretti, öyleki artık beni bitirmeye -yok etmeye gelen şeyleri ben bitirip- yok ettim.

- Kişinin yapısını oluşturan öz iyi değilse, o kişinin ağzından iyi sözler çıkmaz.
- Öyle bir devir ki hiçbir arkadaşın senden hoşnut değil. Ve öyle bir devir ki hiçbir dostun sana dürüst ve gerçek dost değil.
- Mal mülk toplayıp biriktirme kime topladığın bilinmez.
- Ey karamsar; bilmelisin ki, bu devranın değişmeyen tek bir kanunu var o da değişmektir.
- İlim bayrağıdır, nereye gitsem benimledir kalbim onun ilmiyle doludur, sanma ki boş bir sandıktır.
- Bütün varımızı sunarız sadece, ekmek ve sirke olsa da.
- Bırak bu içindeki ikililiği atıl ateşe, sönmeye yüz tutsa da onu alevlendir.
- Eziyet etme, eziyete engel ol. Diline sahip ol, can feda olsun sana yardımcı olan dost arkadaşlığına.
- Yanlışını gününde görüp nefsine sitem edersen yanlışın faydaya dönüşür. Dünde kalan yaşam geçmişle yok olur gider.
- Mükemmel insan eksiklerini ve kusurlarını bilendir. En kötüsü ise
- insanların doyumsuz isteklerinin ve hırsının peşine düşendir.
- Huzur ve barışçılığı arkadaş edinmişe yaklaş, arkadaşlığından mutlu olmadığın kişiden uzak ol.

- Çalışmak kadar dinlenmeyi de görev bil ihmâl etme. Sağlığınıza eza etmeyin, sağlığın bozulması kolaydır da onu elde etmek zor.
- Yumuşak huyluluğun bitmez tükenmez kaynağı ol. Kimseye asla eziyet etme, yaptığın şeyin sonuçlarını görür ve duyarsın.
- Üç şeyi kendinizde tutup saklayın: cesaretiniz, bilginiz ve malınız. İnsanlar bu üç sahip olduğunuz şeye düşmandır ve o insanları ancak bu üç şeyi kaybetmeniz sevindiri ve razı eder.
- Aşağılık insanlarla yakınlaşmaktan kaçın, onlar ki yapmacık sevgilerini gösterip içlerinde kötülüğü sakladılar. Onları hoşnut tuttuğun sürece sana sevgi duyarlar verili olmaktan geri kalırsan sana zehirlerini akıtırlar.

İÇSEL ÇELİŞKİ

Bazı insanlar yığınla içsel çelişki yaşamaktalar. Ancak bu çelişkilerin çözümü için inançsızlığı kendilerine referans almaktalar. Elbette insanlar özgürdür. Kendi düşünsel ve yaşamlar sorunlarını çözmekte istedikleri yönetime başvurabilirler. Bu konuda Tolstoy'un önemli bir belirlemesi var. Şöyle diyor Tolstoy: "İnançsızların bütün eylemlerinde ve düşüncelerinde aynı şey yaşanır. İç dünyalarındaki çelişkileri saklamak için karmaşık, ince deliller toplanır ve kişinin dikkatini önemli ve asli olandan uzaklaştıran ve onun yalanlar içinde kalakalmasını mümkün kılan bir sürü saçmalık o kişinin zihnini doldurur. İşte, günümüz insanları farkında olmadan böyle bir durumda yaşamaktadırlar."

Evet, farkında olmadan günümüz insanı çelişkilerinin çözümü için yanlış yerde arayış yapmakta. Bu yanlış yerde arayış onu sorunlarını gizlemeye, saklamaya, yok saymaya vs. Götürmekte, çözümü sunmak yerine çözümsüzlüğü derinleştirmektedir.

İçsel çelişkileri yanlış ilaçlarla tedavi etmeye çalışmak beraberinde bir çok yeni ve daha ağır hastalığı getirir. Yığınla teoriler üretilip, bilim adına çeşitli yalanların, hurafelerin arkasına saklanılabılır. Yine saçma sapan gerekçelerin arkasına saklanılabılır. Ancak bunların tedaviyi geciktirmekten başka bir işlevi olmayacaktır.

Çözüm; hiç bir dinsel, sosyal, bilimsel vb. hurafenin arkasına saklanmamak. Çözüm; komplekse girmeden, korkulara kapılmadan, bahaneler aramadan, yalanlara sığınmadan, doğruları yanlışa yormadan, samimice anlamaya çalışmaktan geçer. Bakarak, görerek, düşünerek, hissederek... anlamaya çalışmak. Evreni, dünyayı, insanı anlamak.

Çözüm; o kadar dolambaçlı, sinir bozucu, soyut değil. Çözüm kendimizde. Yeter ki, az da olsa yoğunlaşalım. En önemlisi anlayalım. Anlamıyorsak, kavrayamıyorsak dahi bunları yapmaya çalışalım. Yoksa daha yığınla akıl dolu, akıl dışı, saçma sapan teoriler üretebiliriz. Üretimlerimize kendimizi inandırarak başkalarını da inandırabiliriz. Fakat bu çözümsüzlüğü derinleştirmekten başka bir şeye yaramayacaktır.

İnsanın inançlı olması bilimsel doğruları yadsıması anlamına gelmez. İnançlı insan bilimsel gelişmeleri yakından izler, insanın genel anlamda hayatını kolaylaştıran gelişmeleri destekler. Ancak bazı bilimsel verilere saplanıp kalarak, yine bazı dogmatik, gerici, hurafe gelenekleri inanç diye anlarsak kendimizi kandırmış oluruz.

İnsanın inanması, bazı doğa olaylarından korkması ve bu korkuyu gidermenin bir aracı olarak daha üst bir varlığa inanması olarak yorumlanıyor. Bu yanlıştır. İnsan korkularını yenmek için inanmıyor. İnsan, bu sonsuz evrenin amaçsız, anlamsız olduğuna inanmadığı için inanıyor.

Bütün bu evrenin, insanın, yıldızların, atomların... bir anlamı olmalı. Bunların bir anlamı var. Yeter ki bizler anlamaya çalışalım. Dikkat edilirse bakmak görmek değildir. Sıradan bir bakışla çok şeyleri görmeyiz. Görmemiz için bakışımızın daha keskin olması gerekiyor. Sizde bu keskinlik ne boyutta?

İDEAL-REALİTE

İdeal olanla gerçekte yaşanan realite arasındaki fark aşikârdır. Bir tarafta ideal olan ve bu idealizmin getirdiği amaçlar, doğrular, hedefler, ilkeler, prensipler, ilişkiler vs. bunlara göre dizayn edilen bir yaşam; diğer tarafta gerçekte yaşanan realite. Bu realite ideale ters düşüyor. Bu olağandır. Bizlerin sorusu ve soruya cevap arayışı “dengenin” nasıl oluşacağı üzerinedir.

Dengenin oluşması kaçınılmazdır. İnsan idealleri ile realite arasında bir denge oluşturmalıdır. Bu dengeyin oluşmaması kötü sonuçlara sebebiyet verir. Ya insan realiteye boyun eğip ideallerinden vazgeçer ya da ideallerinin gerçekleşmesi için yanlış olan çözümsüzlüğü çözüm olarak benimser. Her iki davranışta yanlış. Ne ideallerimizden vazgeçelim ne de ideallerimiz var diyerek realiteyle ters düşelim. Doğrusu ustalıkla kurulmuş olan bir dengedir. Bu denge öyle sarsılmaz olmalı ki; zamanla idealler realleşmelidir.

İdeallerin gerçekleşmesini sağlayacak muazzam dengeyi oluşturmak ustalık gerektiriyor, – ki çoğu idealist bu ustalıktan yoksun olduğundan, ideallerinden vazgeçtiği gibi realite diye çok kötü bir yaşam kabullenmekte –. İdeallerimizden asla vazgeçmemeliyiz. Hedeflerimiz, ilkelerimiz, prensiplerimiz bizleri doğrularımızın hâkim olduğu bir yaşama götürür.

İdeal sahibi olmak, bir takım soyut teorilerin kağıt boyutuyla sınırlı kalan tartışmalar bütünü değildir. İdealist insanın

idealleri, soyut düşünceler biçiminden çıkıp pratikte, reel yaşamda yansımaları bulandır. Sadece yansıma da değil, aynı zamanda realitenin acımasız katılığında doğruluğu sınanmış, tasdik edilmiş olandır.

Çoğunluğun doğrularına uymamız, bu doğruların mutlak manada doğru olduğu anlamına gelmez. Hatta tarihin bir çok döneminde çoğunluğun doğruları yanlış olarak neticelenmiştir. Bu anlamda idealist insanın düşünceleri bir çok kimseye uyuşmayabilir, çelişebilir. Hatta çoğu kimse idealist insanın ideallerinin yanlış olduğunu düşünebilir ve söyleyebilir. Bu asla idealist insanın ideallerinin yanlış olduğu anlamına gelmez.

Bütün bunlardan yola çıkarak şu sonuca varmak istediğimiz anlaşılır; bir tarafta hedefleri, amaçları, ilkeleri, prensipleri olan ve bunların biçimlendirdiği bir yaşam biçimine sahip olan bir insan var, diğer tarafta bu yaşam biçiminin uymadığı, göze battığı, yadırgandığı, eleştirildiği, hakir görüldüğü... bir reel yaşam var. İşte bunlar arasında bir denge oluşturmak gerekiyor. Asla ideallerden vazgeçilmemeli. Yine asla denge kuruyorum diye yozluk, yobazlık, yolsuzluk, hırsızlık, dolandırıcılık vs. bataklığına saplanılmamalı. İnançlı, iddialı, kararlı, hoşgörülü, kendisiyle, çevresiyle ve doğayla barışık ideallerinden taviz vermeyen bir yaşamdır ideal olan. Günlük hesapları aşan, çıkarıcılığı, dedikoduyu, hırsı, kini, kibri... aşan bir yaşam ideal yaşamdır. İdealist; yalana-dolana, kine-kibre, ise-pasa bulaşmayandır. Bazı dünyevi maddeler için değerlerini, inancını,

haysiyetini satmayandır. Doğallığı, sadeliği, samimiyeti, içtenliği, iç huzuru, paylaşımı... kendisine ilke edinen, bunların şekillendirdiği bir yaşam biçimine sahip olandır idealist. Bu anlamıyla ideal insandır.

Sizce ideal insanın özellikleri nelerdir?

İHANET - BAĞLILIK

Tarihin bir çok döneminde olduğu gibi günümüzde de ihanetler, kaypaklıklar, iğrenç ilişkiler, güdülere hizmet, dostlukları satmalar, değerleri hor görmeler... yaşıyor. İstesekte istemesekte, öyle ya da böyle bir ucunda da olsa bu kötülüklerin içindeyiz. Bizlerin yapması gereken; mümkün mertebe bu ilişkiler sarmalının dışında durmaktır. Dışında durmak yetmez, gücümüz oranında bu sarmalın çözülmesi için çaba göstermektir. Bu zorunludur. Aynı zamanda bu sarmalı çözmek imkân dahilindedir. Yeter ki doğallığı isteyelim. Doğallığı, doğruluğu, samimiyeti, dürüstlüğü, inançlılığı bir yaşam biçimi hâline getirelim.

Günümüz kadın-erkek ilişkilerinden tutalım ticari ilişkilere kadar yığınla ihanet, yalan, hilebazlık görürüz. Hatta bu bazen öylesine çirkef hâle gelir ki, duyarlı bir yürek orta yerinden çatlar. Yıllarca paylaşılan zamanın, değerlerin, anıların... hiçbir önemi kalmıyor. O an için önemli olan hayvanileştirilen cinsel arzulardır. Nefis insanidir. Ancak hayvanileştirilen güdülere ne demeli? Abarttığımız düşünülmesin. Şu lânet olası zamanda öyle iğrençliklere, çirkeflilere tanık olmak durumunda kalıyoruz ki; inanılır gibi değil. Bazen yaşanan kötülükler şeytanın kötülüklerini aratır hâle geliyor. Düşünün ki; yıllarca aynı yastığa baş koymuş insanlar en küçük bir tartışmada olmadık kavgalara girişiyorlar. Tabi her zaman kavga ile sınırlı kalmıyor tartışmalar. Cinayetler işleniyor. Bazen de tartışma

olmadan insanlar yıllarca aynı yastığa baş koyduğu, yığınla paylaşım yaşadığı, en mahrem duygularını paylaştığı insanı aldatıyor. Böylesi bir aldatma bir takım sistemler tarafından sevimli gösterilmeye, insani gösterilmeye çalışılıyor. Bu kesinlikle gayri insani bir durumdur. Mazur gösterilecek hiçbir yanı yok. Çok aşâğılık bir durumdur. Hiçbir ahlâki değerle, etik kuralla bağdaşmaz. Böylesi bir durumu sevimli göstermek, anlayışlı olunmasını telkin etmek çok çok yanlış bir tavidir. Böylesi bir durumu reddetmek, mahkûm etmek gerekiyor. Bunu çeşitli sosyolojik, psikolojik, biyolojik v.s. argümanlarla insani bir durummuş gibi gösterenlere de karşı olmak gerekiyor. Ahlâksızlık, değer tanımamazlık insani değildir. İnsanın soyluluğuna, asaletine uygun bir davranış değildir. Hiçbir sebebin, gerekçenin arkasına saklanmamak gerekiyor. Özünü dara çekmeli insan. Eğer bunu yapmazsa bilsin ki; ihanetin, ahlâksızlığın, alçaklığın sonu yoktur. Ve yine bilinmeli ki; yüce yaratıcı her şeyi gören ve bilendir.

Ahlâksızlık, etik kuralları hiçe saymak, değer tanımamak... sadece karşı cinsten birliktelikler için değil, yaşamın bütün alanları için söz konusudur. Ticari hayatta geçerli tek kural kendi kârının fazla olmasıdır. Bunun olması için de her türlü gayriahlâkî yöntem mübahtır. Şimdi böylesi bir ahlâksızlığın şekillendirdiği, kısa yoldan köşe dönmeçiliğın esas alındığı bir kurallar bütününde kazanılmış paraların elbette bir hayrı yoktur. Belki kısa vadede bazı getirileri olacaktır ama uzun vadede zararlar ortaya çıkacaktır. Çünkü başkasını alın teriyle

kazanılmış değerlerine yalan-dolan ile sahip olmanın Allah katında -ve kul katında- bir kıymeti harbiyesi yoktur. Aksine bu tür kazançlar suç, günahı beraberinde getirir. Ne yazık ki; toplumlarda bu tür ahlâksız kişiler muteber olarak görülüyor. Bunların sözde muteberliği, saygınlığı başka kişileride özendiriyor. Fakat belirtelim ki; bu tür sahtekârlıklar, aşâğılık ilişkiler, hileler, riyalar, ihanetler vs. ile kazanılan paraların, yaşanan hayatların sonu hep kötü olmuştur. “Su testisi su yolunda kırılır” deyişi iyi bir örnektir. Haramla, yalanla, sahtekârlıkla dolmuş bir işkemenin yaşam süresi uzun olmamıştır.

Hâlbuki yalana, sahtekârlığa, ihanete... bulaşmamış bir yaşam ne güzel bir yaşamdır. İnsan dostluğu, saygıyı, sevgiyi, dayanışmayı, aşkı... esas almalıdır. Aşk ile geçen bir hayat, anlamına uygun bir hayattır. İhanet sonucu insanın eti leş hâline gelir. Leşleşen sadece insanın eti değildir, aynı zamanda benliğidir. Kargalar leşlere konar, hatırlatalım. Yani ihanetin sonu yoktur. İhanet insanı dünyada ve ahrette uçuruma sürükler. Saygıdeğer ozanımız Yunus Baba (Yunus Emre) ne güzel dile getirmiş aşkı ve aşkın yüceliğini. Esas alınması gereken bu yüceliklerdir.

Ya Rab bu ne derttir
Derman bulunmaz
Yar bu ne yaradır
Merhem bulunmaz

Benim garip gönlüm
Aşktan usanmaz
Varır gider yare
Hiç geri dönmez

Aşık olan gönül
Aşktan usanmaz
Ahiret korkusunu
Bir pula saymaz
Aşk pazarıdır bu
Canlar satılır
Satarsın bu canı
Hiç kimse almaz
(hiç alan olmaz)

Dönüp dönüp sana
Öğüt verirler
Dünya malı ile
Gözün boyarlar
Aşık öldü deyip
Sela verirler
Ölen hayvan olur
Aşıklar ölmez

Yunus Baba'nın ilkelerini esas alanlar ihanet çukurunda debelenmezler. Onlar yüceliklerde yer edinirler kendilerine.

İhanetin leş kokusu yerine dostluğun gül kokusu. Başkalarına bakarak değerlendirmede bulunmayın. Unutmayın ki; her koyun kendi bacağından asılır.

İnsana Yakışan Civanmert Olmaktır

Değerli canlar, bu günkü sohbetimizde Hacı Bektaş Veli'nin bize ışık tutan öğretisinin izinde insanoğluna yüce ve asaletli bir yaşamın sahibi olmasını öğütleyen bazı ilkelerini beraberce anlamaya çalışacağız.

İnsan, cümle varlıkların en değerlisidir. Çoğunlukla bu değerliliğin ve ayrıcalığın farkında olmasa da bu böyledir.

İnsan Eşref-i Mahluktur. Yaratılmışların en yücesi.

Ulu Hünkar Hacı Bektaş Veli, eserlerinde çokça insanoğlunun yüce bir varlık olarak, bunun bilincinde olması gerektiğini işler. İnsana basitlikler, maskaralıklar, edep dışı davranış ve söylemler yakışmaz. İnsana yakışan; edeptir. Doğru söz, güzel davranış, yaşamın anlam ve önemini idrak ve bunun neticesinde anlamına uygun olarak asil bir hayat yaşamaktır.

Böyle midir insanoğlu?

Yani yüce bir varlık olduğunun bilincinde midir?

Hayır, ne yazık ki değildir.

Dünde değildi, bu günde değildir ve böyle giderse yakın gelecekte de bunun ayırdın da olmayacaktır.

Şüphesiz tarih boyunca ve günümüzde insan olmanın ne demek olduğunun bilincinde olan ve bu bilinç ile yaşayan sayısız erenler mevcuttur. Bu erenlerin olması umut verici olmakla

beraber genelin hala ısrarla ucuzlukta, basitlikte, maskaralıkta direktmesi de üzüntü verici olmaktadır.

Bizlerin hali hangi hal?

Hacı Bektaş Veli, insanın bazı hallerini yorumlarken su tespitlerde bulunuyor: “insanlar beş kısma ayrılır. Bunlar; kerim, cömert, cimri, kötü ve rezil olanlardır. Kerim, yemeyip yedirendir. Cömert, hem yeyip hem yediren/verendir. Cimri, kendisi yeyip başkasına vermeyendir. Kötü, yemeyip yedirmeyendir. Rezil ise kendisi yemediği gibi başkasına da yedirmeyendir ve başkasının iyilik yapmasına da engel olandır.

Şimdi Hacı Bektaş Veli'nin bu belirlemelerinden yola çıkarak çevremizde, iletimim içinde bulunduğumuz insanların hangi kategoride olduğunu veya daha çok hangi aşamaya yakın olduklarını rahatlıkla tespit edebiliriz. En önemlisi de bu tespitlere göre bizzat bizler hangi konumda ve hangi aşamadayız? Açık yüreklilikle, hiç bir torpile gerek duymaksızın özümüzü dara çektiğimizde kendimizi nerede görüyoruz?

Civanmert ve kerim miyiz? Değilsek bile böyle olmak adına ne tür bir çalışma ve çabamız söz konusu?

İnsan en başta kendisine karşı olmak üzere aslında herkese karşı açık ve şeffaf olmalıdır. Yalandan, yapay hallerden, tutarsız söylemlerden olabildiğince kaçınmalıdır. Samimi, içten, güven dolu, çıkarsız, öz güven sahibi olmalıdır. Böyle olmakla

civanmert olunur. Böyle olmaya çalışmakla kötülerde, cimrilerden, rezillerden uzaklaşılır.

Böyle olmak için, yani civanmert bir insan olarak yaşamak için hiç bir engel yok. Var olduğunu düşündüğümüz, söylediğimiz engeller aslında bertaraf edilmesi çok basit gereçlerdir.

Basta Makalat olmak üzere Hacı Bektaş Veli'nin eserlerinde bu ve benzer konular etraflıca işlenmiştir. İlgili duyanlar ve yoğunlaşıp yol almak isteyenler bu kaynaklara başvurabilirler.

**Dünyanın varlığına ey hırsıyla sarılanlar,
Yemeyip yedirmeyip, yük altında kalanlar,
Başkasına kalırlar, hasretle toplananlar,
Hasretle ayrılırlar, ahirete yollananlar.**

Hacı Bektaş Veli

İŞTE PERSPEKTİF

Bir insanın ortalama altmış-yetmiş (60-70) yıllık ömründe karşısına çıkan zorluklar, terslikler, kötülükler; insanı iyiyi, güzeli, doğruyu bulma ve yaşatma kararlılığından vazgeçirmemelidir. Bu insanın karşısına çıkan zorluklar, terslikler, insana yapılan haksızlıklar, yanlışlar, kötülükler; insanın iyiyi, güzeli, doğruyu bulması yolunda rastlanılan birer işaret olarak kabul edilmelidir. Bunlardan gerekli sonuçları çıkarmalıdır insan. Eğer bunlara takılıp kalırsa, bunları kendisine gerekçe yaparsa çok yanlış yapmış olur. Değil midir ki, dünya bu yanlışlıklarla yaşayan insanlarla dolu. Öyleyse bize düşen yılmamak olmalıdır. Yıldırıcılar istedikleri kadar yüklensinler, eğer bizler kararlılığımızı, netliğimizi, irade keskinliğimizi ortaya çıkarırsak yıldırıcıları yıldırırız. Ölçü budur. Yılmak, pes etmek, yıkılmak, aldanmak, kanmak... bize göre değildir. Bizler doğru ve iddialı bir yaşamın, ideal bir yaşamın sahibi olmalıyız. Ve kendimizden başlayarak herkesi ideal olan yaşama davet etmeliyiz. Zaten yaşamın gerçek anlamıyla yaşam olması için bu kriterler kaçınılmazdır.

İşte perspektif!

Eline, beline, diline sahip ol!

Aşına, eşine, işine sadık ol!

Özüne, gözüne, sözüne bağlı ol!

Maddiyat her şey değildir

Maddiyatın, çıkarın, bencilliğin, bireyciliğin esas alındığı, saygı ve değerın matematiksel hesaplar sonucu şekillendiği, kişinin şahsiyetinden ziyade cüzdanın şişkinliğine değer verildiği bir zamanda; inatla, ısrarla dostluğu ve dayanışmayı sürdürmek gerekiyor. Birileri varsın yalanı, sahtekarlığı, dolandırıcılığı yaşam biçimi haline getirsin. Varsın birileri insanları sömürmeyi, dolandırmayı, kazıklamayı, küçük düşürmeyi, alay etmeyi marifet saysın. Varsın haksızlığı , zalimliği ustalık saysın. Bizler ne pahasına olursa olsun doğru bildiğimiz değerlerden asla vazgeçmemeliyiz. yardımlaşmadan, paylaşımdan, dayanışmadan, eşitlik ilkesinden, dostluktan, saygıdan, barıştan.... asla taviz vermemeliyiz. Varsın yalanı, sahtekarlığı yaşam biçimi haline getirmiş olanlar bizlerin iyi niyetini suiistimal etmek istesin. Varsın samimiyetimizi enayilik olarak görsün. Varsın bizleri dolandırmayı meziyet saysın. Bizler inatla insanlığımızı korumalıyız. Moralimizi, bilincimizi yüksek tutup şahların şahınında buyurduğu gibi, “bir defa zalim olmaktansa, bin defa mazlum” olmalıyız.

Sadece bedeni değil, yüreği de insan olanın vazgeçilmez ilkeleri bunlardır. Kim ne derse desin böyle. Kendi menfaatlerini her şeyin önünde tutan, bedeni insanı andıran ama ruhları canavarlaşmış olanlar belki bu belirtilenlere gülerler. Ne var ki insanın asaletini taşıyan ruhlara her daim bu gerçeklerin ışığında hareket ederler.

Yaşam bir günlük değil. Bu günün yarini olduğu gibi daha çok yarınları var. Bu bilinçle her güne başlayanlar elbette dar çıkarlara, basit hesaplara, anlık güdülere yüz vermeyenlerdir. Kendi kader birliğini yıldızlar ötesi ile irtibatlandırılanlar kederin ve kaygının başka boyutlarını keşif ederler. Böylece kederi ve kaygıyı, aşmanın ötesinde farklı bakışla ele alırlar. Kaygının, kederinin çıkar ve daha çok maddiyat için kaygının gülünçlüğüne gülerler. Kendi değerli yaşamlarını daha fazla maddiyat için sıkıntı ve keder içinde geçirenlere hem üzülür bir yandan da böyle olmadıklarına dua ederler. Yaşam maddiyatın çok ötesindedir. Maddiyat yadsınamaz. Ne var ki maddiyat esas değildir. Belki birileri maddi birikimleri sebebiyle toplum hayatında daha fazla saygı görüyor olabilir. Ancak bu belirleyici olmamalıdır. Sözümüzü Hz. İsa'ya mal edilen şu sözlerle noktalayalım:

“Bunun için size diyorum: Ne yiyeceksiniz, yahut ne içeceksiniz diye hayatınız için, ne giyeceksiniz diye bedeniniz için kaygılanmayın. Hayat yiyecekten ve beden giyecekten daha üstün değil midir? Göğün kuşlarına bakın, onlar ne ekerler, ne biçerler, ne de ambarlara toplarlar....”

MUCİZE

Sizin hayatınızda mucizenin yeri var mıdır? Hiç mucize yaşadınız mı, mucize yaşattınız mı / yarattınız mı?

Mucize nedir? Genel anlamıyla akıl yoluyla izah edilemeyen olaylar bütünü. Bu anlamda hayatın kendisi bir mucize değil midir? Her nefes alış verişimiz, duygularımız, düşüncelerimiz, sevinçlerimiz, hayallerimiz, umutlarımız... kısacası bir bütün olarak bizler aslında birer mucize değil miyiz? Bir asır, yıl, ay, gün, saat değil, bir an sonra bile hayatımızda ne gibi değişiklikler olacağını bilmiyoruz. Bir an sonra bile bizleri nelerin beklediğini bilmiyoruz. Bu bir mucize değil midir?

Mucize, bir takım maddi beklentilerin gerçekleşmesi, dar, çıkarıcı, menfaatçi ilişkilerin hedeflenmesi, egonun tatminkârlığı... olarak algılanmamalı. Ne yazık ki; bir çok kimsenin mucizeden anladığı, maddi beklentilerin karşılanması şeklinde oluyor. Bunun mucize gerektirecek bir yanı yok bizce. Yani şartlar elverişliyse, bu maddi beklentilerin olmaması düşünülemez. Şartlar derken, en büyük şart olarak kişinin azmi, yeteneği ve kararlılığı esastır. Yoksa tembellik ederek, sistemin işleyişini göz ardı ederek “mucize” beklemek ahmaklıktır. Kaldı ki, bu tür bir mucizenin hiç gerçekleştiği görülmemiştir. Yine biliyoruz ki; kişinin isteği, kararlılığı, becerisi bu maddi

anlamdaki gelişmeleri çoğu zaman gerçekleştirmiştir. Yani mucize aslında insanın kendisindedir.

Eğer insanın gözleri doğada bulunan bin bir renkteki güzelliği görebiliyorsa, insanın kulağı en güzel melodileri dinleyebiliyorsa, en güzel tatları tadabiliyorsa insan, eğer ciğerleri zorlanmadan koşabiliyorsa, dostlarıyla paylaşımın tadına varabiliyorsa insan... daha hangi mucizeyi ister ki! Bunlar en büyük mucizedir. Bunlar, hemen hemen her insanda varsa demek ki yüce yaratıcı her anı mucizelerle donatmış demektir. Bize düşen bunları layıkıyla anlamak ve bu mucizelerin güzelliklerini yaşamaktır. Öyleyse durduğumuz kabahat.

NE İSTİYORSUN?

Eğer uyanıksan, gözlerin görüyorsa, nefes alabiliyorsan, hissedebiliyorsan, düşünüyorsan, hayal kuruyorsan... bu soruyu kendine sormalısın.

Öyle kendini kandırarak değil, doğru bir şekilde sorup cevap bulmalısın/vermelisin.

Ne istiyorsun?

Para, iktidar, güç, süs, hemcinsinin en güzelini/güzellerini, araba, yatlar, katlar, şöhret, saltanat, en leziz yiyecekler, içecekler, giysiler... akla gelebilecek ve gelmeyecek ne varsa güzel diye bilinen.

Gerçekten bunaları mı istiyorsun?

Etrafında bunlara sahip insanlar var mı?

Ya da bunların az bir kısmına sahip ama senin gıpta ile baktığın. Var mı?

Bütün bunları niye istiyorsun?

Neden bunlara gereksinim duyuyorsun?

Yaşamını bunlara ulaşmak için çalışmakla mı geçiriyorsun?

Ne kadarına ulaşabildin?

Diyelim ki; bütün bu “en”lere ulaştın. Peki sonuç ne olacak. En önemli soru bu değil mi?

Sonunda ne olacak?

Yoksa sen Şu klasik diyebileceğimiz soysuzluğu mu kendine Őiar edinmiŐsin: “Ne kadar çok yersem o kadar iyidir, ne kadar maddi anlamda refah içinde yaŐarsam kârdır.” Böyle mi yaşama bakıŐın, anlam veriŐin? Hiç bir etik kural tanımamak, her Şeyi kendi çıkarı doğrultusunda kullanmak, dünyayı sadece yemek içmekten ibaret görmek, iyi niyeti, samimiyeti, doğruluğu kullanmak, bu değerlerle alay etmek... Bunlar mı senin prensiplerin? Őhrete, maddi güce, saltanata, iktidara giden yolda bütün bunlar gerekli. Sen bütün aŐađılıkları yaptın ve amacına ulaştın diyelim. Peki o zaman mutlu olacak mısın? O zaman Őimdiki sen ile o zamanki sen arasında ne gibi farklar olacak. Sen, sen olarak kalabilecek misin? Neden? Ne için bunca değer kirletiyorsun?

Şimdi bu noktada bazıları diyecek ki; “başkaları yapıp ediyor ve bizleri eziyorlar. Biz de yapmalıyız.” Biz böyle bir gerekçeyi kabul etmiyoruz. Değerleri kirletiyor diye birileri, bizler de onlar gibi olmak zorunda değiliz. Hiç bir gerekçenin arkasına saklanmadan özünü meydana koymalı insan. Yığınla kendince haklı gerekçe bulabilir. Fakat bulunan gerekçeler, nedenler sonuç gerçeğini deđiŐtirmeye yetmez.

BaŐlıkta sorduğumuz soruyu tekrar sorup sonucu bağlayalım. Ne istiyorsun? Bir kere daha durup düŐünmelisin. Geçmişi gözden geçirip, olumlu olumsuz yanlarını açığa çıkartıp, geleceğini bu sonuçlar ışığında kurmalısın. Buradaki “sın” ve benzer emir

ekleri sadece yazınsal olarak görülmeli. Yani bazı kimselerin kendilerine emir veriyormuşuz gibi yanlış bir sonuca varmaları üzücü olur. Bizler kendimizce bir tespit yapıyor ve bu tespit ışığında bir davet sunuyoruz. Daveti değerlendirip değerlendirmemek kişinin özgür iradesine bağlıdır. Görüldüğü gibi hep yanlış anlaşıldığımız için, hiç anlaşılmadığımız için sürekli bir takım açıklamaları sıkıcı olmak pahasına da olsa yapmak durumunda kalıyoruz. Ne istediklerini bilen ama yine de eksiklerini gidermek isteyen dostların anlayışına teşekkür ediyoruz. Ne istediğini bilen dostlara teşekkür ederken, ne istediğini, nasıl bir yaşam sahibi olduğunu, olmak istediğini bilmeyen dostlarımıza da duyarlı olmalarını öneriyoruz.

Sen hangi dostlardansın???

NE KONUMDAYIZ?

Değer tanımamak yükselen bir değer olmuşsa; her türlü haksızlık, yalan, hilebazlık, sahtekârlık, üçkağıtçılık meşrusallaşmışsa; doğruluk, mertlik, hamaset, samimiyet, değerlere bağlılık "out" olmuşsa; o zaman bir kez değil, bin kez daha kendimizi süzgeçten geçirmeliyiz. Konumumuzu, düşüncelerimizi, doğru bildiklerimizi defalarca sorgulamalıyız. Bütün bu çelişkilerde ne konumdayız?!!!

İMAM CAFER SADİK BUYRUĞU'NDAN**RIZA ŞEHİRİ**

Bir zamanlar bir sofı dünyayı gezmeye çıktı. Bir gün yolu bir şehre düştü. Bu şehir simdiye dek gördüğü şehirlere benzemiyordu. Sabah saatinde herkes işine gücüne gidiyor, sessizlik içinde yaşam sürüyordu. Şehrin alışılmamış bir düzeni vardı. Sofı şehrin bu düzenini görünce şaşakaldı. Öyle ki birisine yaklaşıp bir şey sormaya cesaret edemedi. Karnı acıkmıştı. Şehri gezerken bir fırın gördü. Ekmek almak için içeri girdi. Fırıncıya para uzatarak ekmek istedi. Ama fırıncı hayretle paraya baktı:

"Bu ne bu? Biz bunu kaldırmak için yıllarca uğraştık, büyük savaşlar verdik. Anlaşılan sen Rıza Şehriden değilsin, dünyalı olmalısın" dedi.

Sofı; "Evet bu şehirden değilim" diye cevap verdi.

Fırıncı: "Halinden belli oluyor. Dur, öyleyse seni görevlilere teslim edeyim. Onlar seninle ilgilenirler. Bizim şehrimizde para pul geçmez" dedi. Fırıncı bu sofuyu görevlilere teslim etti. Görevliler önce kendi aralarında bu sofuyu ne yapacaklarını tartıştılar. İçlerinden biri:

"Meclise götürelim, ulular karar versin" dedi.

Öbürleri de bu görüşe katıldılar. Bunun üzerine tümü meclisin yolunu tuttu. Yolboyu sofu düşünüyordu. İçinden "Paranın geçmediği bir şehir. Görevliler, ulular meclisi..." diyordu.

Neyse bir süre yürüdükten sonra divana vardılar. Ama sofu bu kez de şaşakaldı. Çünkü divan denen bu meclis hiç de düşündüğü gibi büyük ve gözkaştırıcı değildi. Düşündüğünün tam karşıtıydı. Bir sessiz köşede küçük bir yapı idi. Yerlere basit kilimler serilmişti. Ak sakallı ulular bağdaş kurmuş kentin sorunlarını görüşüyorlardı. Görevliler uluları selamladıktan sonra:

"Bu dünyalı şehrimize girmiş. Acıkmış, ekmek almak için bir fırına girmiş. Fırıncıya para vermeye kalkmış. Bunun üzerine fırıncı farkına varıp bize teslim etti. Ne yapalım?" diye sordular.

Ulular; "Bunu neden buraya getirdiniz? Törelерimizi biliyorsunuz. O konakta bir odaya yerleştirin, aşevine götürün, gerekeni yapın" diye buyurdular.

Bunun üzerine görevliler sofu ile birlikte geri döndüler. Önce bir aşevine götürdüler. Karnını doyurdular. Sonra kentin konukları için yapılmış konağa götürdüler. Bir odaya yerleştirdiler:

"Burada para pul geçmez. Burası Rıza şehridir. Rızalıkla her istediğini alır, her istediğini yaparsın" diye uyardılar.

Sofu konağa yerleşti, gezip dolaştı. Rahatı yerindeydi. İstedigini alıp her istediği yerde yiyip içiyordu. Hiç kimse "Ne arıyorsun?" diye sormuyordu. Bir kaç gün sonra eşyalarını topladı. Şehirden

ayrılıp yola koyulmak istedi. Ama görevlileri karşısında buldu. Görevliler:

"Gidemezsin!" dediler. "Bu şehir Rıza şehridir, adı üstünde. Sen buraya rızan ile geldin. Bizde sana yiyecek verdik, yatacak yer sağladık. Bu şehirde kaldığın sürece bizden razı kaldın mı?"

Sofu; "kuşkusuz razı kaldım, sağolun!" diye karşılık verdi.

Görevliler: "Şimdi bizim de senden razı kalmamız gerek. Bu yiyip, içip yattığın günler için çalışmalısın."

Sofu; "O ki töreniz böyle çalışayım" diye kabul etti.

Görevliler sofuya yapabileceği bir iş verdiler. Konakladığı odadan alıp daha büyük bir eve yerleştirdiler. Artık o da Rıza şehrinde bir adam olmuştu. Yavaş yavaş dost, arkadaş edinme çabasına girişti. Ama her kiminle konuşmaya başlasa ilk sorulan "sen dünyalı mısın?" oluyordu. Bu şehrin insanları kavga, çekememezlik, kendini beğenmişlik gibi tüm kötülüklerden arınmışlardı. Böylece gün geçti ay geçti. Sofu şehri iyiden iyiye sever oldu. Dünyayı gezme düşüncesinden vazgeçti. Bu şehirde kalmaya karar verdi. Ama hâlâ yalnızdı. Bir gün yakın bulunduğu bir arkadaşına açıldı:

"Sizin bu şehirde nasıl evlenilir, ne yapılır?" diye sordu. Arkadaşı:

"Şehrin ortasındaki bahçe var ya, işte orada her cuma günü tanışmak, dost edinmek isteyenler toplanır. Gençler gelirler.

Herkes orada beğendiği anlaştığı biri ile evlenme yolunu arar. Orda tanışırlar. Anlaşırlarsa evlenirler" dedi.

Sofu cuma günü söylenilen bahçeye gitti. Kocaman bahçe tıklım tıklım doluydu. Türlü giysiler içinde genç kızlar kelebek gibi dolaşıyorlardı. Genç kızlar, oğlanlar sohbet ediyorlardı. Birbirini beğenip anlaşılanlar uzaklaşıyorlardı. Anlaşmayanlar ayrılıp başkasına yaklaşıyorlardı. Sofu olup bitenleri bir süre hayranlıkla izledi. Sonra kanının kaynadığı bir kıza yaklaştı. Ama o bacının ilk sorusu:

"Sen dünyalı mısın?" oldu.

Sofu aylardan beri hep bu sözü duymaktan iyiden iyiye bıkmıştı.

"Evet, dünyalıyım ne olacak?" diye karşılık verdi.

Bacı: "Davranışlarından hemen belli oluyor. Ama alınma, zararı yok. O ki beni kendine eş seçmek istiyorsun, bu konuda bende sana yardımcı olurum, davranışlarını düzeltirsin" dedi.

Bacı ile sofu anlaşmaya niyet ettiler. İşten artan boş zamanlarında buluşup konuşuyorlardı. Sofu bir keresinde bacı ile buluşmaya giderken yolun kıyısında kocaman bir nar bahçesi gördü. Bahçenin ne duvarı, ne bekçisi ne koruyucusu vardı. Hemen bahçeye daldı. Kimse görmeden bahçeden bir kaç nar kopardı. Yakalanırım korkusu ile acele davranıp ağacın birkaç dalını kırdı. Ama ne kimse geldi, ne de sordu. Sofu narları toplayıp bacı ile buluşacakları yere gitti. Henüz bacı gelmemişti. Narları bir tabağa koydu. Masanın üzerine yerleştirdi. Bacının

gelmesini bekledi. Nitekim bir süre sonra bacı geldi. Ne varki narları görmesine karşın hiç ilgilenmedi. Oysa sofı bacının narları görüp ilgilenmesini, sevinmesini bekliyordu. Bacı her zamanki gibi yerine oturdu. O zaman sofı dayanamadı. Bacıya narları gösterdi.

Bacı; "bunları nerden aldın?" diye sordu.

Sofı narları nerden kopardığını söyledi.

Bunun üzerine bacı: "Beni düşündüğün için sağol. Ama o bahçenin yerini, varlığını ben de biliyorum. Canım isteseydi, gidip ben de alabilirdim. Şimdi benim canım istemiyor. Bu narlar burada boşuna çürüyecek. Başkalarının hakkını boşuna çürütmüş olacağız. Gelirken öğrendim. Narları koparıırken bahçeye zarar vermeye bilirdin. Burda kimse senden bir şey kaçırmıyor ki... Bunca süredir Rıza şehrinde yaşıyorsun. Bu şehirde rızalıkla her şeyin serbest olduğunu bilmeliydin. Şimdi anlıyorum, sen bu şehre layık değilsin."

Bunları söyledikten sonra bacı sofıyü bırakıp gitti. Görevlilere söylemiş olacak ki, görevliler sofunun yaptıklarını divana bildirdiler. Divan sofunun durumunu tartıştı. Sonunda sofunun Rıza şehrine uyamayacağına karar verdi. Bunun üzerine görevliler dünyalı sofıyü şehirden attılar.

YALNIZLIK

Yalnızlık ile kalabalıklardan ayrı olmak anlamında değildir. İnsan milyonlarca kalabalıklar içinde dahi yalnız olabilir. Bu anlamda kalabalıklar bir dekor görevi görürler. İnsanın içsel yalnızlığı paylaşılmadığı müddetçe, insan milyonlar içinde de olsa yalnızdır.

İnsan, yapısı gereği diğer insanlarla bir şekilde ilişki kurmak zorundadır. İnsanların birbirleri ile kurdukları ilişkiler bütününe sosyalite deniliyor. Yani insan sosyal bir varlıktır. Sosyalitenin dışına çıkan insan başkalaşır. Bu başkalaşım insanı insan olmaktan alıkoyar ya da insanın gerçek anlamda bir yaşam sürmesini engeller. Tabii ki; geri ilişki biçimlerinin şekillendirdiği sosyal yaşamda insanlar yine tam anlamıyla bir hayat yaşamıyorlar. Yani insan diğer insanlarla ortak noktaları yitirince ve başkalaşınca tam manasıyla, anlamına uygun bir hayat yaşamıyor; yine dar ilişkiler çerçevesindeki sosyalitede kaldığı zaman da doğru yaşamı, anlamlı hayatı yaşamıyor. Demek ki; doğru bir şekilde dengeyi kurmak gerekiyor. Gerektiğinde yalnızlığı göze almak gerekiyor. Ama bu yalnızlığı doğru, anlamlı bir hayatla doldurmak gerekiyor. Elbette bir anda toplumsal ilişkilerin yıkılıp atılması yanlış olur. Yıkıp atmak yerine onları anlamına uygun bir şekilde düzenlemek en ideal olanıdır. Bu ideal olana ulaşmada yalnızlığa katlanmak gerekiyor. Ve ideale ulaşmak isteyen insan bilincindedir ki; insanın Allah'ı var. Bu manada insan yalnız değildir. Yine

ideale ulaşmak için çabalayan ve bu sebepten dolayı diğer insanlarla arasına mesafe koyması sonucu yalnız kalan insan, biçimde yalnızdır. Özde yalnız değildir. Çünkü inandığı değerler vardır. Bu değerler bütünü her daim ideal yaşamı kurma yolunda yalnız kalan insanın yalnız olmadığına bir delildir.

Yukarıda belirttiklerimizde çelişki arayanlara, aramalarının boşuna olduğunu söyleyebiliriz. Parçalara göre değil de, bütüne yönelik bir anlayış ne demek istediğimizi anlar.

Doğru ve anlamlı olan şudur ki; insan, geriliklerle, dedikoduyla, yalan-dolan, gıybet, çekememezlik v.s. ile zamanını geçireceğine yalnız kalır daha iyidir. Dar, bencil, çıkarıcı ve benzeri insanların şekillendirdiği sosyalite içinde kalacağına yalnız kalır daha anlamlıdır. Bu anlamda kirlenmemiş olur. Elbette insan doğruyu, güzeli, doğal olanı, ideal olanı yaşamak için çabalamalıdır. Çevresindeki insanlarla paylaşmalıdır. Dostluğu, sevgiyi, saygıyı, dayanışmayı, alçak gönüllülüğü, ideal olanı v.s. paylaşmalıdır çevresindeki insanlarla. Ama bunlar yoksa ve bunların yerine egoizm, çıkarıcılık, maddiyatçılık, kibirlik v.s. varsa, insan yine yalnızdır. İnsanın gerçek manada bir sosyal yaşamın sahibi olması için ilkeler, prensipler bellidir. Buna uygun olmayan bir sosyal yaşamda insan yine yalnızdır. “Kalabalıklar içinde yalnız olmak” deyiimi bu manada kullanılıyor.

En güzel ve en ideal olan; sosyal yaşam çerçevesinde olan insanların insanı anlamasıdır. Anlamıyorlarsa dahi iyi niyetlice,

samimiyetle anlamaya çalışmalarıdır. Düşünün ki; çevrenizdeki insanlar -ailenizden tutalım, iş arkadaşlarınıza kadar- sizi anlamıyorlar. Sizi anlamak için en küçük bir çabaları yok. Bu çok üzücü bir durumdur. İnsanın düşüncelerini ve duygularını çevresindeki insanlarla paylaşamaması. Tabii ki; tersi de sorulur. Yani siz çevrenizdeki insanları ne kadar anlıyorsunuz? Onlarla paylaşım düzeyiniz ne kadardır? Paylaştıklarınız yüzeysel, biçimsel zorunlulardan oluşan paylaşımlar mıdır yoksa insanın özüne uygun, yaşamın manasına uygun paylaşımlar mıdır?

Paylaşmak için, anlamak için, yalnız kalmamak ve yalnız bırakmamak için zamanımız var!

Para, Haysiyet

Kim ne derse desin para insanı insan etmez. İnsanı insan eden erdemleridir.

Para seni adam etmez
Dostluk seni sultan eder
Mala mülke güven olmaz
Dünya sana baki kalmaz

Sanma gider böyle devran
Geçti burdan nice kervan
Hani paşa hani ferman
İşte burda Pir Sultan

Birisinin sömürüden, haksız kazançtan, zalimlikten dolayı parası, maddi birikimleri var diye bu, bu kişinin gerçek manada insan, erdemli insan olduğu anlamına gelmiyor. "Her para sahibi kötü insandır" demek doğru değil. Ancak para babalarının çoğunluğu paralarını haksız yollardan kazanıyorlar. Başkalarının emeklerini sömürerek para sahibi oluyorlar ve bu sahip oldukları paralarla her türlü haklara sahip olduklarını sanıyorlar. Klasik bir söylem olarak algılanmasın. Para sahiplerinin çoğunluğu paralarını başka insanları sömürerek elde etmişlerdir. Bu genel ve tartışma götürmez bir doğrudur.

Elbette insan maddi anlamda gelişmiş olabilir. Ancak bu maddi üstünlüğünü diğer insanlar üzerinde tahakküme dönüştürdüğü

vakit maddiyatının bir anlamı kalmadığı gibi, insani bütün değerlerin yitimi demektir.

Her şeyden önce insan kişilik ve onur sahibi olmalıdır. "Para sahibi onursuz ve kişiliksizdir, parasız fakir olan da onurlu ve kişilik sahibidir" gibi bir genelleme ortaya çıkmasın. Her paralı onursuz, her parasız da onurlu değildir. Paralı ve parasızdan önce gelir insanlık onuru.

Bölük pörçük de olsa anlatımlarımızla şunu belirtmek istiyoruz: birilerinin ekonomik gücü gelişmiş olabilir. Mal sahibi, mülk sahibi olabilir. Adı, şanı olabilir. Toplumda kişiliğinden ziyade maddi gücünden dolayı saygı görebilir. Ancak gerçek anlamda onurlu ve şerefli bir insan olmak için bunlar yetmez! Belki bazı şerefli insanlar toplumda hak ettiği saygıyı görmüyorlar. Bunların paraları yok diye, maddi birikimleri yok diye saygı görmemeleri toplumsal manada utancın en büyüğüdür. Ne yazık ki toplumsal gerçekliğimizde insanın kişiliğinden ziyade cüzdanının şişkinliğine göre değer veriliyor. Bu değeri verenler utansın. Gerçek insanîyetin gereği olarak değil de, parası var diye en şerefsiz olana değer verenler utansın. Keşke bu tür insanlarda hicap duygusu olsa da utansalar. Ancak yok. Bunların yaşamını belirleyen çıkarlarıdır. Bunların sesi çok çıkıyor olabilir. Bunlar en soysuz ama paralı insanı baş tacı edebilirler. Gerçek manada insan onurunu temsil eden ve mütevazî yaşamıyla bu onuru yukarılara taşımak isteyen ama parası olmayan insanı dışlayıp aşağılayabilirler. Bilirler değil, bunlar

çokça da yaşanan gerçeklerdir. Ancak ne var ki, haysiyet ve onur, paradan ve her şeyden önce gelir. Bu tür çıkarıcılar paraya değer verirler, insani haysiyete değil. Öyleyse bu tür çıkarıcıların onur sahibi insanlarla dostluk kurmalarına neden ihtiyaç duyulsun. Bunların dostluğu zaten parayadır. İnsanın kişiliğine değil, paraya göre muhabbetleri vardır. Haysiyetli birisinin bunlara ihtiyacı yoktur.

Haysiyetli ve onurlu bir insan, çıkar üzerine kurulan ilişkiler yerine ortak değerler etrafında dostluklar kurar. Bu dostlukların bitmesi mümkün değildir. Çıkarıcıların dostluğu para olana kadardır. Para bitince dostlukta biter. Ama ortak değerler, düşünceler, tutkular, duygular etrafında kurulan dostluklar, insan onurunun yüceliği etrafında kurulan dostluklar, sonsuza dek sürer. Belki büyük bir iddia olarak görülebilir ama esasta bu tür dostluklar sadece bu dünyayla sınırlı kalmaz. Özlenen de, aranan da bu tür bir dostluk değil mi? Varsın paramız için bizi seveceklerse hiç sevmesinler daha iyi. Bizi biz olduğumuz için seven, saygı duyan, paylaşan insanlara ihtiyacımız var. Yaşamın anlamına bu tür dostluklar çok şeyler katarlar. İnsanın böylesi dostları olunca maddiyata gereksinimi olmaz. Elbette maddiyatta olmalı, ancak dostça bir gülümseyişin yerini hiç bir maddiyat dolduramaz. Kendimizden başlayarak bir dostluk deryasının oluşmasına vesile olalım, katkı sunalım.

OLUMLU DÜŞÜNCE

Olumlu düşünce; olaylara en olumlu şekilde yaklaşımdır. Gelişen, gelişecek olan kötü durumlarda en olumlu şekilde yaklaşır, ona göre bir tavır belirlemektir. Olumlu düşünce, her şeyin toz pembe olarak görülmesi anlamına gelmiyor. Olumlu düşünce, kötü bir olayda en olumlu yaklaşımı sergilemek ve en beklenmedik sonuçlara da açık olmak demektir. Bizlerin anladığı ve anlatmak istediği kesinlikle bir Pollyanna'cılık değildir. Diyelim ki; başımıza istenilmeyen bir kötülük geldi. Bu durumda dahi en olumlu tarafı ortaya çıkarmak gerekiyor. Bununla beraber bu kötü olayın bir daha tekrarlanmaması için de önlem alınması gerekiyor. Öyle alışıla gelen ahlanma-vahlanma durumunu aşmak gerekiyor.

Etrafımızda bir çok kişinin evhama kapıldığını, temelsiz, boş kaygılara, kuruntulara sahip olduğunu gözlemleyebiliriz. Bu tür insanlar böylesi kuruntuları, kuşkuları adeta bir yaşam biçimi haline getirmişler. Böylece hem kendilerine hem de kendisiyle ilişkide bulunan insanlara yaşamı zorlaştırıyorlar. Bizim gözlemimiz odur ki; böylesi kişiler sanıldığından daha çoklar. Bunlar davranışları ve düşünceleriyle, yani bir bütün olarak insana adeta karamsarlık aşılardır. Böylesi kişilerden uzak durmak sorunu kısmen çözer. Sorunu tamamiyle çözmek için bu tür insanları mümkün mertebeye bu boş kuruntulardan arındırmaktır.

Şüphesiz her insanın yapısında biraz kuşkuculuk, evham vardır. Fakat bunların insan yaşamını etkileyecek şekilde bünyede ilerlemesine izin verilmemelidir. İzin verilmesi gerekenler; insanı kendisiyle, çevresiyle, doğayla barışık hâle getirecek olan yol, yöntem ve bilgilerdir. İnsan kendisiyle, çevresiyle, doğayla barışık, uyumlu şekilde yaşamalıdır. Bunun için de boş kuruntuları, kuşkuları, evhamı, negatif düşünceyi, negatif duyguyu bırakmalıdır. Bırakamıyorsa bile dizginlemelidir. Olumlu düşünce şeklini, pozitif enerjiyi olabildiğince kullanmalıdır. Tekrar belirtelim ki; olumlu düşünen kişi, öyle sanıldığı gibi sorumsuz, vurdumduymaz, kaygısız kişi değildir. Aksine. Olumlu düşünen insan, olaylara en olumlu tarafından yaklaşır. Bununla beraber olayların gidişatını olumlu hâle getirmek için çaba sarf eder. En olumlu neticeyi beklerken bile en olumsuz neticeye de hazırdır.

Meselenin özü burada. Yani en olumlu neticeyi beklerken, aynı zamanda en olumsuz sonuca da, hiç istenmeyen sonuca da hazır olmak. Bunu başarmak elbet zor. Ancak böylesi bir mentalite kişinin yaşamını gerçekten yaşanmış bir yaşam hâline getirir. Sizin düşüncelerinizin kaçta kaç olumlu?

YILDIZLAR

Havanın açık olduğu bir gecede güncel kaygılardan sıyrılıp, gökyüzüne baktığınızda gördüğünüz yıldızlar size neyi çağırıştırır? Bir çırpıda gördüğünüz yüzlerce ve görmediğiniz binlerce yıldız tarih boyunca insanoğlunun ilgi alanı olmuştur. Günümüzde de bu ilgi devam etmekte ve gelecekte de devam edeceği tartışmasız.

Yıldızlar gerçekten ulaşılmaz mı?

Yıldızların sayısı kesin olarak bilinemez mi?

Yıldızların biz insanların hayatlarına dolaylı ya da direkt bir etkileri var mı?

Bütün yıldızlar aynı maddelerden mi oluşmuş?

Nedir bu maddeler?

Fizik anlamında manası nedir yıldızların?

Metafizik anlamında manası nedir?

Yıldızların oluşum süreci nasıl gelişiyor?

Yine yok oluş (eğer yok oluyorsa) süreci nasıl işliyor?

Sorularımızın sonunda soru olduğunu belirten soru işareti var. Biz de bu soru işaretine klasik, genel, ansiklopedik bilgiler ile cevap vererek bir ipucu yakalamaya çalışacağız. Bu genel bilgiler her ne kadar bize yetersiz gelsede, belki başkaları için

gökyüzüne aydınlık gecede baktıklarında gördükleri yıldızları tanımlamaya yönelik bir işaret, bir adım olabilir.

Genel bilgiler yıldızları tanımlamaya şöyle başlıyor: “Yıldızlar, derinliklerinde gerçekleşen nükleer tepkimelerden kaynaklanan çok büyük miktarda ısı, ışık ve başka elektromanyetik ışınım türleri yayan, son derece sıcak, parlak, döner gaz küreleridir. Bildiğimiz yıldızların çoğu gerçekte çift yıldız denen ikili yıldız sistemlerinin ya da daha çok sayıda yıldızdan oluşan yıldız kümelerinin üyesidir. Bilinen hiç bir yoldaşı olmayan güneş, bu yalnız hâliyle, oldukça seyrek rastlanan bir yıldızdır.”

“Bir yıldızın gelişimi milyarlarca yıl sürer. Bütün yıldızlar gaz kütlelerinin yoğunlaşmasından oluşur. Gaz kütlelerinin büyüklüğü yıldızın sonunda ne olacağını da belirler.”

“Güneş’le yaklaşık olarak aynı kütledeki yıldızların ortalama ömrü, yani çekirdek kaynaşması yoluyla sürekli enerji üretme süreleri on (10) milyar yıl kadardır. Daha sonra bu yıldızların hidrojen yakıtları tükenir ve ömürlerinin son evresine girerler. Güneş beş (5) milyar yıldır bu biçimde etkinliğini sürdürmektedir ve bir beş (5) milyar yıl kadar daha bunu böyle sürdürecektir.”

“Yıldızlar bizden ve birbirlerinden çok uzak olduğundan, bu uzaklıkları kilometreler cinsinden ifade etmeye çalışmak çok anlamsızdır. Bunun yerine astronomlar başka bir birim kullanırlar; ışık yılı. Bir ışık yılı, ışığın bir yılda alabileceği

yolun uzunluğuna eşittir ve kabaca on (10) trilyon kilometredir. Bu ölçeği kullanarak Ay'ın bize olan uzaklığının bir (1) ışık saniyesinin biraz üzerinde, Güneş'inin sekiz (8) ışık dakikasının biraz üzerinde, Plüton'unun beş buçuk (5,5) ışık saati dolayında ve Dünya'ya en yakın olan Proxima Centauri'nin dört nokta üç (4.3) ışık yılı olduğunu söyleyebiliriz.”

“Çok farklı renklerde yıldızlar vardır. En parlak yıldızlar, çıplak gözün farkına varacağı bir renk etkisi yaratabilecek güçte ışıır ama dürbün ya da küçük bir teleskopla çok farklı renklerde yıldızların bulunduğu görülebilir.”

“Yıldızlar farklı sıcaklıklarda olabileceği gibi, çok farklı büyüklüklerde de olabilir. En büyükleri üstdevlerdir. Örneğin; Herkül takım yıldızında yer alan Ras Algethi'nin (Alfa Herkül) çapı 320 milyon kilometrenin üzerindedir. 1 391 000 kilometrelik çapıyla Güneş bunun yanında oldukça gösterişsiz kalır.”

“Çok sayıda yıldızın parlaklığının değiştieği görülür. Bunlara değişen yıldız denir. Parlaklık değişimi yıldızın yapısal özelliklerinden ya da dış etmenlerden kaynaklanabilir.”

Yukarıda belirttiklerimiz bilinen genel bilgilerdir. Dileriz ki; bu kısa bilgilerden gereken mesaj alınır. Bizler, bu bilinen bilgileri farklı bilgiler ile zenginleştiriyoruz. Böylece anlam verebilme noktasında manevra alanımız genişliyor. Örneğin; saygıdeğer

ozan Hüda(i) Baba şöyle katkı sunuyor yıldızların şahsında yaşamı anlamaya çalışanlara:

Bütün evren semah döner

Aşkından güneşler söner

Aslına ermektir hüner

Beş vakitle avunmayız.

Elbette isteyen istediği şekilde yorumlayabilir. Herkes farklı anlamlar verip, farklı sonuçlar da çıkarabilir. Eğer sizde aydınlık bir gecede açık gökyüzünde parlayan yıldızlara bakarsanız ve duygu, düşüncelerinizi o an için de olsa güncel kaygılardan, sıkıntılardan kurtarabilerseniz, o vakit belki Hüda(i) Baba'nın deyişi ve genel bilgiler size bazı işaretler verebilir. Bu işaretlerin yaşamınızın yönünü belirleyecek kararlarda etkisi, katkısı olumlu anlamda ihtimal dahilindedir. Çünkü bazı kimselere göre dünyanın gelmiş geçmiş en akıllı adamı olduğu söylenen Albert Einstein, evrenin yapısı söz konusu olduğunda söylediği "Allah'a zar atmamıştır" sözü bu ihtimali desteklemektedir. Dolayısıyla kanıksadığımız gökyüzündeki yıldızların çağrıştırdıkları bir hayli çoktur. Önemli olan bu kanıksamaya yeni bir olguymuş gibi yaklaşmamızdır.

Bakın bakalım çağrışımlarda bir farklılık var mı?

ÖNCELİK

Her insanın kendine göre bir önceliği var. Kimi insan için en önde gelen zengin olmaktır, şöhret sahibi, mevki-makam sahibi olmaktır. Kimisi içinse ailesinin mutluluğudur. Kimisi için vatanıdır, inancıdır, milliyetidir, bölgesidir... Kimi insan için de en öncelikli mesele karnının doyurulmasıdır. Listeler dolusu öncelik tasnifinde bulunabiliriz. Ancak bizlerin amacı bu değil. Bizlerin amacı sizin önceliğinizin ne olduğunu sormak. Bu soruya bizden somut bir cevap beklenmesin. Anlamak isteyen dostlar bütüne baktıklarında hangi ölçüt çerçevesinde önceliğin neler olduğunu çözerler.

Sizin yaşamda önceliğiniz nedir? Sizin için en önde gelen, “olmazsa olmaz” dediğiniz nedir? Yaşamınız bu öncelik (ki; öncelik derken birden fazla önceliğin olabileceğininide hatırlatalım) doğrultusunda mı şekilleniyor? Önceliğinizi hangi esasları gözeterek belirliyorsunuz? Önceliğinizde maddi taraf mı ağır basıyor yoksa manevi taraf mı? Öncelikler belirlenirken ahlâki, inançsal, toplumsal, vicdani... değerler ne kadar gözetiliyor? Önceliğinizi belirlerken bir bütün olarak mı yoksa sadece duygularınıza, düşüncelerinize, toplumsal kurallara... göre mi davranıyorsunuz?

Önceliğin neler olduğunu sorguladık. Umulur ki, dostlar önceliklerini tespit ederken gereken ahlâki ilkeleri gözetirler. Yine yaşamın anlamına ve önemine uygun öncelikler olur.

RÜYA

Rüya nedir? Gerek metafizik çerçevede, gerek fizikî çerçevede cevaplar verilsin, her iki açıdan da verilen cevapların tatminkârlığı soyut kalıyor. Bu da ne kadar karmaşık olduğunun göstergesi oluyor. Bazı ilmî kavramlarla izah etmek, bazı deneyler yapmak, gözlemlerde bulunmak; rüya'nın gerçek manasını açıklamaktan çok uzak kalıyor. Yine bir takım hurafelerle, batıl inançlar ile açıklamaya çalışmak da sonuç vermiyor. Netice itibariyle her iki tarz da bir noktadan sonra tıkanıyor. Tıkanıdığı için de insanlar ya rüyayı yok saymaya çalışıyor -başaramasalarda- ya da batıl inancın ve hurafelerin tabirine göre yaşamını biçimlendirmeye çalışıyor. Her iki tarz da yanlış.

Peki doğrusu nedir?

Doğrusuna ancak her kişi özgün konumundan yola çıkarak varabilir. Bizlerin çabası ise bu yoldaki işaretlere dikkatleri çekmektir.

İşaretlerimize rüya hakkındaki klasik bilgiler ile başlayalım.

- Rüya, uyku sırasında beliren düşünce ve hayaller zinciridir.
- Her insan sonradan hatırlamasa bile rüya görür.
- Rüyalar uyku esnasında oluştuıkları için uykuyla direkt bağlantıları vardır.

- Uyku ise iki türlüdür: derin uyku ve hafif uyku.
- Derin uykudan uyandırılan insanların pek azı rüya gördüğünü hatırlar.
- Hafif uyku evresindeyken uyandırılanların hemen hemen hepsi rüyalarını hatırlarlar.
- Bir hesaba göre dokuz (9) saat uyuyan bir kişi yaklaşık bir buçuk (1,5) saat rüya görür.
- Rüyaların insan yapısı için önemli bir işlevi olduğu kesin. Fakat bilim insanları henüz bu işlevin ne olduğu konusunda bir uzlaşmaya varmış değiller.
- Bir insan yaklaşık olarak ömrünün üçte birini (3/1) uykuyla geçiriyor. İnsan uyumadığı zaman hem zihinsel, hem bedensel olarak çöküntüye uğruyor.
- Fakat hiç kimse net olarak neden bu kadar çok uyumamız gerektiğini açıklayamıyor.
- Açıklanmadığı için de rüyaların niteliği konusunda birbirinden farklı kuramların olması şaşırtıcı değil.
- Tarihte -kısmen günümüzde de- rüyaların geleceği haber verdiklerine inanılırdı. Rüyalardaki sembollerin doğru bir şekilde çözülmesi sonucu geleceğin nasıl olacağının bilineceğine inanılırdı.

- Günümüzde ise rüyaların bir takım bilinç altına yerleşmiş bilgilerin yeniden hatırlanması olarak görülüyor.

Aslında rüya hakkında birbirinden farklı yığınla bilgi var. İsteyen işine geldiği gibi yorumluyor. Ancak ortak bir anlayış yok. Yani tam anlamıyla anlamak isteyenler için adeta bir bulmaca, labirent. Yığınla soru sorulabilir. Bu soruların yığınla soruyu da beraberinde getireceği kesin. Bizler kısaca bazı bilgiler verdik. Rüyada zamanın, mekânın, kişinin önemi, anlamı yok. Geleceğe dair korkular, beklentiler de sembolize edilmiş olabilir, geçmişte yaşananlar da. Dedik ya çok karmaşık. Bu manada psikanaliz öncüsü olan Sigmund Freud ve psikiyatr Carl Jung'un görüşleri dikkat çekici. Freud'a göre rüyalar bastırılmış istekleri sembolize ediyordu. Carl Jung'a göre ise rüyalar, ne kadar anlaşılması güç simgelerle yüklü olsa da, tıpkı şiir gibi insanın duygu ve düşüncelerinin en doğal dışavurumuydu; çünkü şiirin özü de böyle bir simgeler diline dayanıyordu.

Vücut değişen iç ve dış koşullara kendini nasıl uyarlıyorsa, zihnin de böyle bir uyarılama mekanizması vardır. Kanın kimyasal bileşimindeki dengenin bozulması gibi, zihindeki bilinç düzeyinin de dengesi bozulabilirdi; bu durumda dengeyi yeniden kurma görevi belki de rüyalara düşüyordur.

Yine bazı bilimcilerin görüşüne göre, rüyalar biyolojik bir bilgi işlem yöntemidir. Gün boyunca her insan başa çıkamayacağı kadar çok sayıda izlenim ve olayla karşılaşır. Belki de rüyalar bu

izlenim ve olayları tek tek tarayıp, önemli olanları önemsiz olanlardan ya da unutulması gerekenlerden ayırmanın yoludur.

Dedik ya; kavram karmaşık, kavrama ilişkin görüşler daha da karmaşık. Bize göre ise bizler ne rüya da gördüklerimizi önemsizleştirelim ne de onlara yanlış anlamlar vererek yaşamımızı belirleyelim. Sizin gördüğünüz en son rüya nasıldı?

YA SONRASI

Yaşanılan her şeyi bir anla mı sınırlıyorsunuz?

Bugünün dünü, yarını yok mu?

Geçmişten devraldıklarımızla bugünü yaşadığımızı ve bugün yaşadıklarımızı da yarına bıraktığımızın ayırında değil misiniz?

Elbette yaşanan anlar önemlidir. Ancak anların önemli olması için geçmişle gelecek arasındaki köprü görevinin bilincinde olunması gerekiyor. Yaşadığımız anın önemi için geçmişten aldığımız mirasın bilincinde olmamız ve yine bu mirası yarına taşıyacağımızın bilincinde olmamız gerekiyor. Bunun için ruhta, düşüncede, duyguda, bilinçte... muhasebe mekanizmasının işletilmesi gerekir.

Anlaşıldı ki; yaşadığımız bu anın geçmişle ve gelecekle önemli bir bağlantısı var.

Öyle her şey bizlerle sınırlı değil.

Yaşanılan bir anın bile öncesi-sonrası var. Demek ki bize düşen geçmişi doğru kavramak, bugünü anlamlı kılmak ve geleceğe tertemiz bir miras bırakmaktır. Farkında olalım ya da olmayalım, işin diyalektiği böyledir.

Yaşanılan anı dar bir algılayış çerçevesinde yaşayanlar saf değillerse art niyetliler. Yaşamın sonrasıda var. Sonrası iki şekildedir. Hem insanlara bir sonra bırakıyorum, hem de uhrevi (ahret) bir sonraya başlıyoruz. Dar bir mantıkla “önemli olan bu

andır, bundan öncesi de sonrası da yoktur” anlayışı yanlış bir anlayıştır. Bizlerin bu an için yaşadıklarının önemli bir kısmı geçmişte atalarımızın yaşadıklarının sonucudur. Eğer ceddimiz doğru bir şekilde yaşama anlam verdiyse, bizlere bıraktığı mirası çok hayırlıdır. Yok beyhude bir yaşamın sahibi olduysa, işte o vakit işimiz zor demektir. Miras derken salt ekonomik miras algılanmasın. Bizlerin miras anlayışı bir bütündür. Yani maddi-manevi güzellikler miras olarak bırakılmışsa ne mutlu sonraki nesile. Özellikle de manevi miras çok önemlidir. Maddiyat her zaman için kazanılır. Fakat maneviyatın ucu kaçımı, onun nereye varacağını kimse bilmez.

Düşüncelerimizi sonradan pişman olmayacak şekilde harekete dönüştürmeliyiz.

Nice davranış vardır ki; sonrasını düşünmeden davranılmıştır. Sonrası düşünülmediğinde yığınla pişmanlıklar yaşanmıştır. Ama ne yazık ki, bu sonraki pişmanlıklar yarar getirmiyor. Pişman olmamak, sonradan acı çekmemek, hayıflanmamak için davranışlarımızın / hareketlerimizin / eylemelerimizin sonrasını düşünmeliyiz.

Bazen öyle önemli karar anları olur ki; asıl önemli olan o an için yaşanılanlar değildir.

Asıl önemli olan, o an yaşanılanlardan sonraki dönemdir. Bu dönem bazı durumlarda ömrün geri kalan kısmıdır da. İşte ömrün geri kalan kısmının pişmanlıklar, acılar, hayıflanmalar

içinde geçirmek istemiyorsak, kararlarımızı ona göre vermeliyiz. Davranışlarımızı, sonrasını da kapsayacak şekilde düzenlemeliyiz.

Hareketlerimizi sonraki dönemleride kapsayacak şekilde idealize etmeliyiz. Bizce doğru olan budur. Doğruların sonuçları ancak uzun vadede ortaya çıkar. Kısa vadelerde verimsiz olduğu sanısına kapılır insanlar. Ancak öngörü sahibi insan ayırdına varabilir.

Siz davranışlarınızı, hareketlerinizi, eylemlerinizi sonraki zamanı da kapsayacak şekilde dizayn edebiliyor musunuz?